

ПРАВИЛНИК
о спровођењу Општих избора 2026. године у Босни и Херцеговини
(Пречишћени текст)

Сарајево, јули 2026. године

На основу члана 2.9 став (1) тачке 2 и 7, а у вези с члановима 1.5, 5.3 став (1), 5.4, 5.6 став (2), 5.7 став (1), 5.10, 5.21, 5.22 став (1), 5.26 став (1), 5.27 став (1), 5.29 и 5.32 став (2), и Поглавља 14 Изборног закона Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 и 24/24), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 44. сједници, одржаној 23. 07. 2026. године, утврдила

ПРАВИЛНИК
о спровођењу Општих избора 2026. године у Босни и Херцеговини
(Пречишћени текст)

ДИО ПРВИ – УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Члан 1
(Предмет)

Правилником о спровођењу Општих избора 2026. године у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Правилник) утврђују се:

- а) начин припреме и коришћења специфичних изборних технологија у изборном процесу, начин инсталирања и припреме опреме, спровођења изборних активности уз употребу специфичних изборних технологија, начин обраде података, вођења евиденција и извјештаја, дужности и обавезе учесника, начина достављања и пријема опреме и друга питања битна за организацију и provedбу одржавања избора;
- б) дужност предсједника бирачког одбора и улога члана бирачког одбора, присуство на бирачком мјесту, улога посматрача на бирачком мјесту; контрола, паковање, достављање и предаја изборног материјала од Централне изборне комисије Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна изборна комисија БиХ) према општинској изборној комисији, градској изборној комисији и Изборној комисији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: изборна комисија); контрола, достављање и предаја изборног материјала од изборне комисије на бирачка мјеста; начин примопредаје изборног материјала између изборне комисије и Централне изборне комисије БиХ након дана одржавања избора; радње на бирачком мјесту уочи избора и прије отварања бирачког мјеста; начин гласања и утврђивања изборних резултата на бирачким мјестима, начин бројања гласачких листића и гласова те начин паковања изборног материјала на редовним бирачким мјестима, бирачким мјестима за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима, бирачким мјестима за гласање у одсуству, бирачким мјестима у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ДКП БиХ), гласача који гласа путем мобилног тима и путем поште, обрасци на бирачким мјестима и начин гласања бирача који гласају изван Босне и Херцеговине; начин и рокови за објављивање прелиминарних, незваничних и некомплетних резултата избора (у даљем тексту: непотпуни прелиминарни изборни резултати) након утврђивања резултата гласања на бирачком мјесту; начин и рокови бројања гласачких листића од стране изборне комисије у циљу обједињавања утврђених изборних резултата, обрада и контрола утврђених изборних резултата од стране изборне комисије и Централне изборне комисије БиХ, начин и рокови за обједињавање изборних резултата од стране изборне комисије, начин и рокови за објављивање изборних резултата и стављање на увид јавности табеларног приказа

изборних резултата, начин и рокови за потврђивање изборних резултата и објављивање расподијељених мандата по политичким субјектима и кандидатима унутар тих политичких субјеката;

ц) начин спровођења пријевремених, поновних и одгођених избора.

Члан 2 (Појмови)

Поједини изрази коришћени у овом Правилнику значе:

1. **“Бар-код”** је, у смислу овог Правилника, начин означавања изборног материјала низом црних и бијелих линија које је могуће посебним уређајима оптички препознавати.
2. **“Бирач”** је држављанин Босне и Херцеговине који је уписан у Централни бирачки списак.
3. **“Бирачко мјесто у ДКП-у БиХ”** је бирачко мјесто гдје своје бирачко право може да оствари бирач који је уписан у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине за гласање у ДКП-у БиХ.
4. **“Бирачко мјесто за гласање у одсуству”** је бирачко мјесто на којем бирачко право остварује расељено лице код којег се основна изборна јединица за коју гласа разликује од основне изборне јединице тренутног боравишта.
5. **“Бирачко мјесто за гласање непотврђеним гласачким листићима”** је бирачко мјесто на којем бирачко право може да оствари бирач који је уписан у извод из Централног бирачког списка за гласање изван Босне и Херцеговине, а на дан одржавања избора затекне се у земљи; као и редовни бирач који се не налази на закљученом изводу из Централног бирачког списка, а посједује важећи идентификациони документ из члана 5.12 Изборног закона БиХ и потврду о мјесту пребивалишта, односно доказ о ентитетском држављанству за гласање у Брчко дистрикту БиХ.
6. **“Бирачки пакет”** је материјал за гласање који Централна изборна комисија БиХ препорученом поштом доставља бирачу који је уписан у извод из Централног бирачког списка за гласање путем поште.
7. **“Гласач”** је држављанин Босне и Херцеговине који је уписан у Централни бирачки списак и који је остварио активно бирачко право.
8. **“Изборна јединица”** подразумева:
 - а) основну изборну јединицу која подразумева општину, град Бања Луку, Брчко дистрикт БиХ, градску изборну јединицу Града Мостара и изборне јединице градског подручја Града Мостара, у којима се бира и конституише укупан број представника за одређени ниво власти и које унутар себе немају вишечлане изборне јединице;
 - б) кантоналну изборну јединицу у којој се бира и конституише укупан број представника за одређени ниво власти и која унутар себе нема вишечлане изборне јединице;
 - ц) ентитетску изборну јединицу у којој се бира и конституише ентитетски ниво власти и која унутар себе има вишечлане изборне јединице и
 - д) ентитетску изборну јединицу у којој се бира државни ниво власти.
9. **“Избјегло лице”** подразумева држављанина Босне и Херцеговине који има бирачко право и борава у иностранству у статусу избјеглог лица из Босне и Херцеговине.
10. **“Изборни материјал”** је материјал који се користи на бирачком мјесту и који се дијели на осјетљиви и неосјетљиви изборни материјал.
11. **“Инструкционо писмо”** је упутство бирачу који гласа путем поште о начину пријема и слања повратне коверте.

12. **“ЈИИС БиХ апликација”** подразумејева рачунарски софтвер за унос и обраду изборних резултата по бирачким мјестима, изборним јединицама и укупних изборних резултата политичких субјеката.
13. **“Комбинација”** је сет свих гласачких листића, за све нивое власти за које се спроводе избори, које бирач на бирачком мјесту преузме од члана бирачког одбора који издаје гласачке листиће.
14. **“Кутија”** је амбалажа која садржи одређени број вакуум паковања с гласачким листићима за одређену изборну јединицу.
15. **“Коверта за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима”** је коверта у коју се пакују гласачки листићи за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима са заштитном ковертом.
16. **“Коверта за гласање моблним тимом”** је коверта у коју се пакују гласачки листићи за гласање мобилним тимом са заштитном ковертом.
17. **“Комплет”** је заштитна коверта с гласачким листићима која се убацује у персонализовану коверту.
18. **“Мобилни тим”** је бирачки одбор који омогућава гласање бирача који су везани за домове и установе.
19. **“Мале провидне вреће с натписом ‘Помоћне вреће/Помоћне вреће’”** су вреће које бирачки одбор користи као помоћно средство приликом бројања гласачких листића, тако што у њих одлаже гласачке листиће за ниво власти који тренутно не броји.
20. **“Непотврђени гласачки листић”** је гласачки листић идентичног дизајна и садржаја као обичан гласачки листић који се након гласања ставља у посебну коверту и који се не пребројава на редовном бирачком мјесту, већ се броји у Центру за бројање након провјере бирачког права.
21. **“Пребивалиште”** је општина, град или дистрикт гдје се држављанин настанио с намјером да тамо стално живи.
22. **“Пакет с гласачким листићима”** је пакет који садржи одговарајући број вакуум паковања с гласачким листићима.
23. **“Палета”** је амбалажа која садржи одређени број кутија у којима су вакуум паковања за одређену изборну јединицу.
24. **“Персонализована коверта”** је коверта на коју се уписује име/име оца/презиме и ЈМБ бирача који је гласао путем мобилног тима, непотврђеним гласачким листићем или у ДКП-у БиХ.
25. **“Помоћна гласачка кутија”** је картонска гласачка кутија за гласање путем мобилног тима и у ДКП-у БиХ.
26. **“Повратна коверта”** је коверта с одштампаном (повратном) адресом Централне изборне комисије БиХ у којој бирач који гласа путем поште доставља материјал за гласање Централној изборној комисији БиХ.
27. **“Помоћ другог лица”** је право бирача који је слијеп, неписмен или физички неспособан да користи помоћ другог лица приликом гласања.
28. **“Пропорционална заступљеност”** је појам који се у сврху овог Правилника користи на обрасцима приликом бројања гласова датих кандидатима унутар политичког субјекта – лични гласови у изборном систему пропорционалне заступљености.
29. **“Расељено лице”** подразумејева држављанина Босне и Херцеговине којем је статус расељеног лица утврдио надлежни орган управе за питања расељених лица у складу са законом.
30. **“Редовно бирачко мјесто”** је бирачко мјесто на којем бирачко право остварује бирач који гласа за основну изборну јединицу тренутног пребивалишта/боравишта.
31. **“Безбједоносни печат”** је пластични печат с којим се обезбјеђује отвор заштитне вреће у циљу заштите изборног материјала.

32. **“Систем већинског гласа”** је, у сврху овог Правилника, изборни систем према којем мандат добија кандидат који освоји највише гласова.
33. **“Специфичне изборне технологије – СИТ”** подразумевају уређај за биометријску идентификацију и аутентификацију и скенер гласачких листића.
34. **“Штамбил”** је помоћно средство којим се на гласачком листићу ставља отисак с подацима које пропише Централна изборна комисија БиХ.
35. **“Кутија за паковање врећа с гласачким листићима”** је картонска кутија у коју бирачки одбор пакује вреће с упакованим гласачким листићима.
36. **“Вишечлана изборна јединица”** подразумева изборну јединицу у којој се бира више од једног а мање од укупног броја представника за одређени ниво власти.
37. **“Водич за гласање путем поште”** подразумева писану инструкцију за бираче о начину гласања путем поште.
38. **“Вакуум паковање”** је паковање прописаног броја гласачких листића истог типа запакованих у провидну фолију из које је извучен ваздух.
39. **“Заштитна коверта”** је коверта у коју бирач на бирачком мјесту за гласање непотврђеним гласачким листићима, бирач који гласа путем мобилног тима, бирач који гласа у одсуству, у ДКП-у БиХ или бирач који гласа путем поште убацује своје гласачке листиће и која се након тога убацује у персонализовану коверту.
40. **“Директна трансмисија резултата”** подразумева аутоматски пренос резултата добијених у процесу скенирања гласачких листића на главни сервер након затварања бирачког мјеста и успостављања конекције, без утицаја оператера или неког другог лица.
41. **“Добављач”** је привредни субјект којем је додијељен уговор о јавној набавци.
42. **“Електронско/аутоматизовано пребројавање гласова”** подразумева коришћење оптичких скенера за скенирање, бројање и евидентирање гласова с гласачких листића, обезбјеђујући брже, прецизније и ефикасније пребројавање гласова у поређењу с методом ручног пребројавања гласова.
43. **“Образац/формулар електронских резултата (ФЕР)”** је штампани извјештај добијен у процесу скенирања гласачких листића и аутоматског бројања по завршетку процеса гласања.
44. **“Кутија за паковање неискоришћених и пребројаних гласачких листића”** је картонска кутија у коју бирачки одбор пакује неискоришћене и пребројане гласачке листиће коришћене у поступку спровођења избора с коришћењем специфичних изборних технологија.
45. **“Велика кутија за паковање кутија с неискоришћеним и пребројаним гласачким листићима”** је картонска кутија у коју бирачки одбор пакује све кутије с неискоришћеним и кутије с пребројаним гласачким листићима.
46. **“Кутија за одлагање потврда о извршеној идентификацији/аутентификацији бирача”** је картонска кутија у коју бирач убацује потврду о извршеној идентификацији/аутентификацији након што исту потпише.
47. **“Оператер”** је лице именовано од стране Централне изборне комисије БиХ задужено за инсталацију, провјеру, рјешавање техничких проблема, деинсталацију и припрему опреме за поврат.
48. **“Техничари теренске подршке”** су лица задужена за рјешавање техничких проблема, проглашавање опреме неисправном и замјену неисправне опреме резервном опремом.
49. **“Скенер гласачких листића”** је уређај који чита и броји гласове скенирањем означених гласачких листића како би се обезбиједило прецизно и ефикасно бројање. Након читања скенер формира слику (имиџ) скенираног листића.

50. “Заштитна фасцикла” је фасцикла у коју бирач ставља све гласачке листиће након гласања, чиме се обезбјеђује додатна тајност гласања до појединачног убацивања гласачких листића у скенер.

51. “Биометријски подаци” представљају скуп заштићених и криптованих података о бирачу који се користе за идентификацију и аутентификацију бирача на бирачком мјесту.

52. “Уређај за биометријску идентификацију и аутентификацију” је посебан уређај који се користи на бирачком мјесту који омогућава похрану, идентификацију бирача те заштиту апликације и података.

53. “Потврда о извршеној идентификацији и аутентификацији” је штампана потврда о успјешно извршеној идентификацији и аутентификацији коју бирач потписује.

54. “QR код” је безбједносни елеменат који садржи заштиту идентичну отisku штампанила и потпису члана бирачког одбора.

55. “Коверта за паковање гласачких листића” је коверта Ц4 формата, с прозором, у коју се пакују искоришћени гласачки листићи и на коју бирачки одбор уписује ознаку изборног нивоа, назив политичког субјекта и број гласачких листића који се налази у коверти. У ове коверте такође се пакују неважећи гласачки листићи, посебно за сваки изборни ниво, разврстане по категоријама на које се уписује ријеч: “неважећи”, као и категорија и број гласачких листића у коверти.

56. “Посебан фломастер” је фломастер који се налази у гласачкој кабини којим се означава гласачки листић.

ДИО ДРУГИ – СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА С КОРИШЋЕЊЕМ СПЕЦИФИЧНИХ ИЗБОРНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

ПОГЛАВЉЕ I. ДУЖНОСТИ ДОБАВЉАЧА, ПРЕДСЈЕДНИКА И ЧЛАНОВА БИРАЧКОГ ОДБОРА, ОПЕРАТЕРА, ПРИСУСТВО НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ И ИЗБОРНИ ПОСМАТРАЧИ

Члан 3 (Дужност добављача)

(1) Добављач је дужан да изради корисничко упутство о употреби уређаја за идентификацију и аутентификацију и скенера гласачких листића у којем ће дефинисати:

- а) стављање у функцију уређаја,
- б) коришћење уређаја,
- ц) могуће техничке проблеме на уређајима и начин рјешавања истих,
- д) трансмисију резултата уређаја према серверима Централн изборне комисије БиХ,
- е) искључивање уређаја и складиштење истих.

(2) Уколико један од уређаја специфичне изборне технологије на бирачком мјесту није у функцији, добављач је обавезан да исти у року од највише два часа замијени новим уређајем.

(3) За вријеме из става (2) овог члана за које се врши замјена уређаја бирачко мјесто ће бити затворено за гласање.

Члан 4 (Дужност председника и чланова бирачког одбора у процесу гласања)

(1) Предсједник управља радом бирачког одбора и заједно с члановима бирачког одбора одговоран је за законитост рада на бирачком мјесту; одржава интегритет процеса гласања,

односно бројања и одржава мир и ред на бирачком мјесту и његовој околини; попуњава све потребне обрасце; обезбјеђује да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета; помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања; рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача и евидентира у Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (у даљем тексту: ЗАРБО) вријеме и околности свих изузетних догађаја на бирачком мјесту, укључујући прекид рада специфичних изборних технологија и прелазак на процедуру гласања без употребе специфичних изборних технологија, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ коју је претходно обезбиједила изборна комисија основне изборне јединице (у даљем тексту: изборна комисија), на начин да на сваку примједбу уписану у ЗАРБО напише шта је подузео уколико је примједба основана; и одређује дужности сваком члану бирачког одбора. Евентуални прекид рада у бројању гласачких листића предсједник или замјеник предсједника евидентира у ЗАРБО. Предсједник бирачког одбора за бирача чије име није уписано на бирачком списку на том бирачком мјесту обавезан је да изврши провјеру с надлежном изборном комисијом на којем бирачком мјесту тај бирач гласа.

(2) Предсједник бирачког одбора, на бирачком мјесту на којем је до 18.45 часова на изборни дан гласало више од 350 бирача, обавезно обавјештава изборну комисију основне изборне јединице која позива замјеника предсједника и замјенике чланова бирачког одбора да након затварања присуствују у процесу бројања гласачких листића.

(3) Предсједник бирачког одбора, на бирачком мјесту које је требало бити отворено у 07:00 часова, а бирачко мјесто је у поступку отварања каснило од један до три часа, или на којем је прекид у току гласања био од један до три часа, прије затварања бирачког мјеста обавезно позива свог замјеника и замјенике чланова бирачког одбора да након затварања дођу на бирачко мјесто и присуствују у процесу бројања гласачких листића.

(4) Члан бирачког одбора задужен за контролу реда обезбјеђује контролу кретања бирача на бирачком мјесту и обезбјеђује да се на бирачком мјесту не наруши тајност гласања.

(5) Члан бирачког одбора задужен за идентификацију/аутентификацију провлачи лични документ (лична карта и пасош) кроз машински читљиву зону на уређају за идентификацију; или снима бар-код с возачке дозволе, односно ручно уноси јединствени матични број – ЈМБ бирача или име и презиме бирача и датума рођења, у случају када је лични документ оштећен или нечитљив. Након што апликација учита личне податке бирача, који су видљиви на екрану уређаја, бирачу код којег је успјешно извршена ауторизација личног документа и бирачког мјеста омогућава се аутентификација путем отиска прво десног кажипрста, којим се потврђује идентитет бирача. Уколико аутентификација није могућа отиском кажипрста десне руке, аутентификација се врши лијевим кажипрстом. Након извршене идентификације и аутентификације, члан бирачког одбора задужен за идентификацију принта потврду о извршеној идентификацији и аутентификацији коју бирач потписује и предаје члану бирачког одбора задуженом за идентификацију/аутентификацију, а који потврду одлаже у кутију за одлагање поврда о извршеној идентификацији/аутентификацији бирача. Уколико бирачу на основу отиска прста није могуће извршити аутентификацију, предсједник бирачког одбора и члан бирачког одбора задужен за идентификацију/аутентификацију на основу двоструке провјере важећег личног документа утврђују идентитет бирача и издају штампану потврду о извршеној идентификацији без аутентификације коју бирач потписује и предаје члану бирачког одбора за идентификацију/аутентификацију, а који потврду одлаже у кутију за одлагање потврда о извршеној идентификацији/аутентификацији бирача.

(6) На бирачким мјестима на којима су различите комбинације гласачких листића члан бирачког одбора задужен за идентификацију бирача потврду о извршеној идентификацији/аутентификацији даје на увид члану бирачког одбора задуженом за

издавање гласачких листића због издавања одговарајуће комбинације гласачких листића бирачу.

(7) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића обавезно објашњава бирачу како треба исправно да испуни гласачке листиће, уз напомену да обавезно погледа упутство о начину гласања на сваком гласачком листићу; појашњава поступак описан у члану 23 овог Правилника те посебно истиче употребу заштитних фасцикли и убацивање гласачког листића у скенер; издаје гласачке листиће и кандидатску листу бирачу и упућује бирача према слободном простору на којем му се омогућава тајност гласања (у даљем тексту: гласачка кабина). Ако бирач оштети гласачки листић на начин да је гласачки листић неупотребљив, физички оштећен, погрешно попуњен или у процесу скенирања заглављен и мора се физички ослободити из скенера уз помоћ оператера, члан бирачког одбора бирачу издаје нови гласачки листић, а оштећени гласачки листић изузима, на истом исписује ријеч “ОШТЕЋЕНИ” и одлаже га у за то предвиђену коверту с назнаком “ОШТЕЋЕНИ ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋИ”.

(8) Члан бирачког одбора задужен за надзор над радом скенера гласачких листића води рачуна да гласачки листићи буду убачени у скенер гласачких листића. У случају да се гласачки листић у процесу скенирања заглави, члан бирачког одбора такав гласачки листић физички ослобађа из скенера, водећи рачуна о тајности гласа бирача, враћа гласачки листић бирачу и, уколико је оштећен, упућује га да исти замијени код члана бирачког одбора који издаје гласачке листиће. У случају да бирач не убаци све гласачке листиће који су му издати на бирачком мјесту, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије упозориће га да је обавезан да то уради. Ако бирач не поступи у складу с овим упозорењем, предсједник бирачког одбора ће у ЗАРБО-у извршити евиденцију наведеног, записујући и податке с идентификационог документа бирача, те ће бирачки одбор поступити у складу с чланом 23 став (18) овог Правилника.

(9) Ако се бирачки одбор састоји од предсједника и два члана, предсједник бирачког одбора ће бити задужен за контролу реда и надзор над радом скенера гласачких листића, један члан бирачког одбора ће бити задужен за идентификацију и аутентификацију, а други за издавање гласачких листића.

(10) Чланови бирачког одбора индивидуално одговарају за учињене неправилности у оквиру задужења које добију од предсједника бирачког одбора у складу с Изборним законом БиХ и подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ.

(11) Предсједник бирачког одбора одговоран је и за учињене неправилности члана бирачког одбора уколико је уочио, а није евидентирао неправилности и одмах извијестио надлежну изборну комисију.

(12) Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за обезбјеђење правилности и тајности гласања, правилно руковање са специфичном изборном технологијом, правилно бројање, евидентирање гласачких листића и исправно паковање изборног материјала на бирачком мјесту.

(13) Предсједник и чланови бирачког одбора морају бити присутни током цијелог процеса гласања, укључујући и процес бројања гласачких листића сходно одредби члана 5.5 Изборног закона БиХ, осим у случају када је потребно обавити гласање на другом бирачком мјесту за које су уписани у извод из Централног бирачког списка или због здравствених и других оправданих разлога нису у могућности да наставе даље да обављају своје дужности.

(14) Предсједник бирачког одбора обавезан је да обавијести изборну комисију о потреби његовог одсуства или одсуства чланова бирачког одбора с бирачког мјеста, како би изборна комисија могла ангажовати њихове замјенике да дођу на бирачко мјесто и преузму њихове

функције. Предсједник бирачког одбора обавезан је да све промјене особља на бирачком мјесту евидентира у дио 35а ЗАРБО “Запажања у току гласања”.

Члан 5 **(ЗАРБО – члан 5.7 став (1) Изборног закона БиХ)**

(1) За свако бирачко мјесто бирачки одбор дужан је да води ЗАРБО који је саставни дио овог Правилника. ЗАРБО је сачињен тако да свака страница има двије копије у боји (зелену за изборну комисију и црвену за предсједника бирачког одбора) на које се пресликавају подаци уписани на страници. Свака страница обавезно садржи број бирачког мјеста.

(2) У ЗАРБО се уписују подаци по страницама, и то:

- а) 31 Спецификација изборног материјала – изборна комисија евидентира изборни материјал који предаје бирачком одбору;
- б) 31а Гласачки листићи – предсједник бирачког одбора уписује број примљених и број неискоришћених гласачких листића те укупан број бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто;
- ц) 31б Специфичне изборне технологије – предсједник изборне комисије и предсједник бирачког одбора врше примопредају уређаја специфичне изборне технологије;
- д) 32 Запажања о стању изборног материјала и бирачког мјеста дан уочи одржавања избора – предсједник и чланови бирачког одбора уписују своја запажања;
- е) 33 Евиденција о присуству – предсједник бирачког одбора евидентира задужења која је додијелио члановима бирачког одбора;
- ф) 33а Заклетва – предсједник и чланови бирачког одбора потписују заклетву, као и њихови замјеници уколико су ангажовани;
- г) 34 Евиденција о акредитованим посматрачима – предсједник евидентира акредитоване посматраче који прате процес гласања и бројања гласачких листића на бирачком мјесту;
- х) 35 Запажања у току гласања – предсједник бирачког одбора евидентира догађаје који су се десили у току гласања, као и податке о бирачу који је гласао испред бирачког мјеста;
- и) 35а Евиденција одсуства – предсједник бирачког одбора евидентира своје одсуство и одсуство чланова бирачког одбора с бирачког мјеста;
- ј) 36 Мишљење или примједбе члана бирачког одбора, бирача или акредитованог посматрача – сви наведени у наслову могу унијети своју примједбу на рад бирачког одбора;
- к) 37 Удаљавање лица с бирачког мјеста – предсједник бирачког одбора уписује податке о лицима која је у току гласања или бројања гласачких листића одстранио с бирачког мјеста;
- л) 38 Вријеме затварања бирачког мјеста – предсједник бирачког одбора уписује вријеме затварања бирачког мјеста;
- м) 39 Број потврда бирача који су се успјешно идентификовали и аутентификовали те укупан број потврда, као и податак о укупном броју вишеструких покушаја верификације. Поред наведених података, овај образац садржи и податак о броју бирача који су се идентификовали и потписали на извод из Централног бирачког списка на бирачким мјестима на којим је коришћена штампана верзија извода из Централног бирачког списка;
- н) 310 Наљепнице – предсједник бирачког одбора уписује серијске бројеве наљепница којима се затварају кутије за неискоришћене и пребројане гласачке листиће, као и бројеве пластичних печата велике и мале вреће.

(4) У случају да је члану бирачког одбора, бирачу или акредитованом посматрачу онемогућен упис примједбе или мишљења у ЗАРБО, своје примједбе или мишљења достављају директно

изборној комисији, о чему изборна комисија без одлагања обавјештава Централну изборну комисију БиХ.

Члан 6 **(Оператер и техничари теренске подршке)**

(1) Оператер је лице именовано од стране Централне изборне комисије БиХ задужено за инсталацију, провјеру, рјешавање техничких проблема, деинсталацију и припрему специфичних изборних технологија за поврат те је обавезан бити присутан на свим бирачким мјестима на којима се користе скенери гласачких листића и уређаји за биометријску идентификацију и аутентификацију.

(2) Оператер инсталира техничку опрему под надзором предсједника бирачког одбора. У координацији с изборним комисијама, одмах након запримања опреме од стране бирачког одбора, провјерава функционалност достављене опреме, о чему предсједник бирачког одбора извјештава изборну комисију.

(4) По завршеној трансмисији резултата са скенера, а по наредби предсједника бирачког одбора, оператер ослобађа скенер с поклопца гласачке кутије и пакује га у заштитну кутију с осталом пратећом опремом скенера.

(5) Оператер је обавезан да, уколико дође до проблема с радом скенера гласачких листића и уређаја за биометријску идентификацију и аутентификацију или потребе замјене истих, замијени постојећи скенер/уређај за биометријску идентификацију и аутентификацију.

(6) Техничари теренске подршке на позив оператера долазе на бирачко мјесто и рјешавају техничке проблеме у раду специфичне изборне технологије. Уколико техничар техничке подршке не може ријешити технички проблем на уређају, исти проглашава неисправним и организира замјену за нови исправни уређај.

Члан 7 **(Присуство на бирачком мјесту)**

(1) На бирачком мјесту у току гласања и бројања гласачких листића могу бити присутни предсједник, чланови бирачког одбора и њихови замјеници и оператери, у случајевима прописаним овим Правилником, бирачи и лица која помажу бирачима који не могу самостално обавити гласање, акредитовани посматрачи и, изузетно, припадници полиције, уколико је позвана од предсједника бирачког одбора у вријеме када је бирачко мјесто затворено за гласање због нарушавања реда на бирачком мјесту.

(2) На бирачко мјесто у току гласања, по одобрењу предсједника бирачког одбора, на краћи временски период могу ући и представници медија, али им је забрањено нарушавати тајност гласа, снимати бираче у гласачкој кабини и ометати изборни процес. На бирачком мјесту забрањено је давање изјава медијима.

(3) У сврху пружања савјетодавне помоћи бирачким одборима, на бирачко мјесто могу ући предсједник, члан изборне комисије или овлашћено лице изборне комисије.

(4) У сврху обиласка бирачких мјеста на изборни дан, на бирачко мјесто у пратњи предсједника или члана изборне комисије могу ући и предсједник и/или чланови Централне изборне комисије БиХ, као и овлашћени службеници Секретаријата Централне изборне комисије БиХ.

(5) На изборни дан, у сврху отклањања техничких проблема у раду са специфичним изборним технологијама или пратећом опремом те неопходности замјене истих, техничари теренске подршке који донесу замјенски скенер гласачких листића и/или уређај за биометријску

идентификацију и аутентификацију или опрему могу ући на бирачко мјесто и доставити скенер или опрему предсједнику бирачког одбора, што предсједник бирачког одбора евидентира у ЗАРБО.

(6) Након извршене рање из става (5) овог члана, техничар теренске подршке напушта бирачко мјесто.

Члан 8 **(Акредитовани посматрачи)**

(1) Бројање гласачких листића је јавно. Бирачки одбор мора омогућити акредитованим посматрачима несметано посматрање цијелог процеса гласања и пребројавања гласачких листића и уписа свих примједби у ЗАРБО.

(2) Јавност из става (1) овог члана обезбјеђује се могућношћу присуства посматрача, а бирачки одбор обавезан је да омогући посматрачима јасан увид у све изборне активности. Предсједник бирачког одбора обавезан је да одговори на упит посматрача који је за вријеме посматрања утврдио неправилности у процесу којег посматра; а уколико је посматрач незадовољан појашњењем, предсједник бирачког одбора му обавезно омогућава да упише примједбу у дио 36 ЗАРБО.

(3) Посматрач има право да посматра ручно бројање гласачких листића с удаљености с које може јасно видјети све активности бирачког одбора, а да не омета поступак бројања гласачких листића. Бирачки одбор ће бројати гласачке листиће на начин да посматрач који стоји у близини јасно види гласачке листиће.

(4) Предсједник бирачког одбора дужан је посматрачима обезбиједити видљивим копије почетног извјештаја скенера, Обрасца електронских резултата (ФЕР) и ЗР образаца.

ПОГЛАВЉЕ II. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 9 **(Изборни материјал)**

(1) Централна изборна комисија БиХ обезбјеђује свим бирачким мјестима на којим се користе специфичне изборне технологије изборни материјал који се састоји од:

а) осјетљивог изборног материјала:

- 1) обрасци из члана 140 став (1) тачка а) овог Правилника,
- 2) изводи из коначног Централног бирачког списка за бирачко мјесто за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићем и путем мобилног тима;

б) неосјетљивог изборног материјала:

- 1) кандидатске листе с именима кандидата у форми коју Централна изборна комисија БиХ пропише посебном одлуком,
- 2) гласачке кутије за бирачка мјеста за гласање непотврђеним гласачким листићима, гласање у одсуству и гласање путем мобилног тима (помоћне),
- 3) дио потрошног бирачког материјала (гласачке кабине, постери, вреће за паковање изборног материјала и др),
- 4) приручник с процедурама, постери како гласати употребом специфичних изборних технологија, постери како означити и убацити гласачки листић у скенер и постери како упакovati изборни материјал.

(2) Добављач обезбјеђује изборни материјал свим бирачким мјестима путем изборне комисије основне изборне јединице, који се састоји од:

а) осјетљивог изборног материјала:

- 1) гласачки листићи,
- 2) скенер гласачких листића с гласачком кутијом и пратећом опремом,
- 3) оловке за гласање,
- 4) уређај за биометријску идентификацију и аутентификацију те пратећу опрему,
- 5) печати са серијским бројевима за гласачку кутију са скенером.

б) неосјетљивог изборног материјала:

- 1) заштитна фасцикла у коју се стављају гласачки листићи у времену након означавања до убацивања у скенер,
- 2) кутија за паковање картонских кутија с неискоришћеним и пребројаним гласачким листићима,
- 3) наљепнице за скенер с бројем бирачког мјеста и црвене наљепнице “Резултати нису пренесени”,
- 4) кутије за паковање скенера.

(3) Централна изборна комисија БиХ ће, с неосјетљивим изборним материјалом, доставити мале провидне вреће с натписом “Ромоћне вреће/Помоћне вреће” оним изборним комисијама које Централној изборној комисији БиХ доставе информацију да им недостаје одређени број тих врећа.

(4) Изборна комисија, с осталим изборним материјалом за редовне изборе, издаје бирачком одбору:

- а) 3 (три) вреће из става (3) овог члана и
- б) изборна комисија Брчко дистрикта БиХ за спровођење Општих избора 6 (шест) врећа из става (3) овог члана.

(5) Бирачки одбор задужене мале провидне вреће обавезно враћа изборној комисији заједно с другим изборним материјалом.

(6) Изборна комисија мале провидне вреће чува на погодном и обезбјеђеном мјесту до спровођења наредних редовних избора.

(7) Бирачки одбор вреће из става (4) овог члана користи у поступку бројања гласачких листића након отварања гласачке кутије, на начин да у њих спрема гласачке листиће за ниво власти који тренутно не броји.

(8) Гласачки листићи из става (2) тачка а) алинеја 1) овог члана су:

- а) гласачки листићи за редовно бирачко мјесто,
- б) гласачки листићи с посебном ознаком за гласање у ДКП-има БиХ и
- ц) гласачки листићи с посебном ознаком за гласање путем поште.

Члан 10

(Одговорност за дистрибуцију изборног материјала)

(1) Централна изборна комисија БиХ одговорна је за дистрибуцију и безбједност изборног материјала из става (1) члана 9 до изборне комисије.

(2) Добављач је одговоран за дистрибуцију и безбједност изборног материјала из става (2) члана 9 до изборне комисије.

(3) Изборна комисија од момента преузимања изборног материјала од Централне изборне комисије БиХ и добављача одговорна је за достављање и расподјелу изборног материјала по бирачким одборима на подручју основне изборне јединице и за његову безбједност до момента предаје бирачким одборима. Изборна комисија је од момента преузимања

цјелокупног изборног материјала од бирачких одбора одговорна за безбједност изборног материјала, до његовог уручења Централној изборној комисији БиХ и добављачу.

(4) За примопредају изборног материјала из ставова (2) и (3) овог члана од и према Централној изборној комисији БиХ и добављачу одговоран је предсједник изборне комисије или члан изборне комисије којег предсједник овласти у писаној форми.

Члан 11

(Достављање изборног материјала – члан 5.3 Изборног закона БиХ)

(1) Централна изборна комисија БиХ доставља изборној комисији изборни материјал из члана 9 став (1) најкасније 20 дана прије дана одржавања избора.

(2) Добављач доставља изборној комисији изборни материјал из члана 9 став (2) овог Правилника најкасније три дана прије дана одржавања избора.

(3) Добављач је обавезан припремити записник о примопредаји изборног материјала из члана 9 став (2) овог Правилника.

Члан 12

(Обрасци ПО-1 и ПО-2 – члан 5.4 став (2) Изборног закона БиХ)

(1) Надлежна изборна комисија дужна је да током преузимања изборног материјала од Централне изборне комисије БиХ и добављача провјери укупан број примљеног изборног материјала по категоријама и потврдити пријем у одговарајуће примопредајне обрасце изборног материјала – Образац ПО-1 и Образац ПО-2, који су саставни дио овог Правилника.

(2) Потписану копију образаца из става (1) овог члана изборна комисија задржава за своје потребе, а остале копије задржава Централна изборна комисија БиХ и добављач.

(3) Уколико изборна комисија након пријема изборног материјала из става (1) овог члана уочи одређене недостатке у погледу количине и врсте примљеног изборног материјала, дужна је да одмах, а најкасније у року од 12 часова од пријема изборног материјала, писмено извијести Централну изборну комисију БиХ, како би се отклонили уочени недостаци.

Члан 13

(Предаја изборног материјала изборној комисији – члан 5.26 Изборног закона БиХ)

(1) Након затварања бирачких мјеста и окончања процеса бројања и свих активности на бирачком мјесту, бирачки одбор доставља изборној комисији спакован сав изборни материјал на начин прописан члановима 31 став (3), 32 став (3) и 33 овог Правилника.

(2) Изборна комисија основне изборне јединице уз помоћ оператера дужна је да преузме специфичне изборне технологије на бирачком мјесту, а остали изборни материјал с бирачког мјеста бирачки одбор доставља изборној комисији, гдје се прикупља до поврата Централној изборној комисији БиХ.

(3) Изборна комисија при преузимању изборног материјала од бирачког одбора провјерава да ли је изборни материјал упакован на прописан начин и потврђује пријем у Обрасцу 316 ЗАРБА. Уколико уочи да изборни материјал није прописно спакован или да одређени материјал недостаје, позива бирачки одбор да отклони уочене недостатке уз присуство посматрача, а под контролом изборне комисије.

Члан 14

(Предаја изборног материјала Централној изборној комисији БиХ и добављачу)

(1) Изборна комисија припрема изборни материјал с бирачких мјеста за предају Централној изборној комисији БиХ и добављачу према категоријама изборног материјала како је исти и задужила, након чега потврђује пријем у примопредајном обрасцу изборног материјала СИТ Записник ИК-ЦИК БИХ или СИТ Записник ИК-ДОБАВЉАЧ.

(2) Добављач је обавезан да преузме специфичну изборну технологију најкасније три дана након одржавања избора, а Централна изборна комисија БиХ преузима изборни материјал од другог до шестог дана након одржавања избора.

(3) Централна изборна комисија БиХ и добављач при преузимању изборног материјала од изборне комисије основне изборне јединице провјеравају да ли је изборни материјал спакован на прописан начин, након чега потврђују пријем у примопредајном обрасцу изборног материјала СИТ Записник ИК-ЦИК БИХ или СИТ Записник ИК-ДОБАВЉАЧ.

(4) Образац из става (3) овог члана изборна комисија копира и копију задржава за своје потребе, а оригинал образац задржава Централна изборна комисија БиХ.

Члан 15

(Паковање и примопредаја гласачких листића – члан 5.4 Изборног закона БиХ)

(1) Гласачки листићи достављају се изборној комисији запаковани у одговарајући број палета у зависности од укупног броја кутија гласачких листића за скенер који се испоручују датој основној изборној јединици.

(2) Вакуум паковања с гласачким листићима за бирачка мјеста на територији дате основне изборне јединице запаковани су у ојачане картонске кутије. Свако редовно бирачко мјесто добија једну кутију с гласачким листићима за један ниво.

(3) Свака палета с гласачким листићима означава се сљедећим подацима:

- а) јединственом ознаком, односно серијским бројем палете;
- б) називом основне изборне јединице;
- ц) бројем кутија које се налазе на палети;
- д) бројевима бирачких мјеста на које се кутије с те палете односе и
- е) подацима о укупном броју и типу гласачких листића који се налазе на палети.

(4) Свака кутија с гласачким листићима означава се сљедећим подацима:

- а) бројем бирачког мјеста;
- б) називом основне изборне јединице;
- ц) ознаком типа гласачких листића који су запаковани у кутију;
- д) подацима о укупном броју гласачких листића запакованих у кутију.

(5) Централна изборна комисија БиХ ће током штампања и паковања гласачких листића у штампарији посебном одлуком именовати комисију из реда запослених Секретаријата Централне изборне комисије БиХ за стални надзор и контролу штампања и паковања гласачких листића, што подразумијева и контролна бројања гласачких листића прије паковања у пластичне фолије методом случајног узорка. Овом одлуком ће Централна изборна комисија БиХ одредити и једног члана Централне изборне комисије БиХ за координацију рада ове комисије.

(6) Комисија из става (5) овог члана дужна је да Централној изборној комисији БиХ доставља информацију у писаном облику о току реализације одређених активности те по завршетку поднесе писани извјештај о извршеном надзору и контроли израде гласачких листића, односно штампању и паковању гласачких листића.

Члан 16

(Гласачка кутија, скенери и помоћне вреће)

- (1) Изборна комисија дужна је да гласачке кутије прописно ускладишти, евидентира њихово бројно стање и евентуална оштећења и недостатке те чува за потребе наредних избора као стално материјално средство.
- (2) Специфичне изборне технологије ће, као дио изборног материјала, изборна комисија третирали као осјетљив материјал и чувати га од физичких оштећења до предаје добављачу. Гласачке кутије које се користе уз скенер изборна комисија третира као и гласачке кутије из става (1) овог члана.
- (3) Изборна комисија дужна је да вреће из члана 9 став (4) овог Правилника прописно ускладишти, евидентира њихово бројно стање и евентуална оштећења и недостатке те чува за потребе наредних избора као стално материјално средство.
- (4) Евиденцију бројног стања гласачких кутија из става (1) овог члана изборна комисија доставља Централној изборној комисији БиХ уз редовни извјештај о раду, док евиденцију врећа из члана 9 став (4) овог Правилника изборна комисија доставља Централној изборној комисији БиХ само изузетно, у случају потребе за додатним врећама, и то почетком изборне године.
- (5) Врсте и поступање с гласачком кутијом Централна изборна комисија БиХ ће регулисати посебним прописом.

ПОГЛАВЉЕ III. РЕДОВНА БИРАЧКА МЈЕСТА

Одјељак А. ПАКОВАЊЕ И ПРЕДАЈА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА ИЗБОРНИМ КОМИСИЈАМА

Члан 17

(Редовно бирачко мјесто – члан 5.4 Изборног закона БиХ)

Редовно бирачко мјесто добија број гласачких листића према броју бирача на изводу из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто, који се заокружује на следећих 10.

Члан 18

(Паковање гласачких листића)

- (1) Пакети с гласачким листићима за одређено редовно бирачко мјесто садрже одговарајући број вакуум паковања од 200 гласачких листића истог изборног нивоа. Уколико је број гласачких листића за одређено редовно бирачко мјесто мањи од 200, или ако укупан број листића није дјелјив с 200, остатак гласачких листића ће бити смјештен у посебно вакуум паковање, ако та разлика буде већа од 50. Ако та разлика буде износила 50 или мање гласачких листића за скенер, листићи ће бити смјештени у исто паковање с 200 листића, уз обавезно навођење тачног броја листића које садржи то паковање.
- (2) Свако вакуум паковање означава се подацима о типу гласачких листића, бројем редовног бирачког мјеста, називом и кодом основне изборне јединице и укупним бројем гласачких листића који се налазе у паковању, уз нумерацију броја паковања за сваки ниво на начин који одреди Централна изборна комисија БиХ.
- (3) Осим података из става (2) овог члана, на вакуум паковању се налази наљепница с бар-кодом који садржи шифру основне изборне јединице.

Одјељак Б. ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКИХ МЈЕСТА

Члан 19

(Дан уочи избора на редовном бирачком мјесту – члан 5.3 став (1) Изборног закона БиХ)

(1) Изборна комисија доноси план предаје изборног материјала бирачком одбору на бирачком мјесту.

(2) Према плану из става (1) овог члана, изборна комисија ће дан прије, а најкасније 12 часова прије отварања бирачких мјеста, доставити бирачком одбору изборни материјал, и то:

- а) одговарајући број кутија с гласачким листићима,
- б) најмање један скенер гласачких листића по бирачком мјесту с додатном опремом, како је прописано чланом 9 став (2) тачка а) алинеја 2),
- ц) један уређај за биометријску идентификацију и аутентификацију по бирачком мјесту с додатном опремом, како је прописано чланом 9 став (2) тачка а) алинеја 4),
- д) комплет образаца за бирачко мјесто,
- е) кандидатске листе, односно постере с изгледом гласачких листића на којима се гласа у тој изборној јединици,
- ф) постере с упутствима како се гласа путем скенера, постере како означити и убацити гласачки листић у скенер и постере како упакovati изборни материјал,
- г) ЗАРБО из члана 5 став (1) овог Правилника,
- х) потрошни материјал према спецификацији из ЗАРБО неопходан за процес гласања и бројања гласачких листића,
- и) приручник с процедурама,
- ј) заштитну фасциклу у коју се стављају гласачки листићи након означавања до убацивања у скенер,
- к) наљепница за скенер с бројем бирачког мјеста и црвена наљепница “Резултати нису пренесени” и
- л) кутије за скенер.

(3) Бирачки одбор приликом примопредаје изборног материјала од стране изборне комисије провјерава да ли је изборни материјал који је примио од изборне комисије комплетан и у исправном стању те потписује у ЗАРБО. Уколико бирачки одбор утврди да изборни материјал није комплетан, одмах о томе обавјештава изборну комисију која је обавезна да у контакту с Централном изборном комисијом БиХ отклони све недостатке. Уколико бирачки одбор уочи да је скенер гласачких листића и/или уређај за биометријску идентификацију и аутентификацију технички неисправан, одмах о томе обавјештава изборну комисију која је обавезна на бирачко мјесто упутити техничаре теренске подршке који требају отклонити све недостатке, односно замијенити неисправан уређај, у најкраћем року.

(4) Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора провјеравају простор који је предвиђен за бирачко мјесто и отклањају евентуалне недостатке ако утичу на законитост рада бирачког одбора. Запажање о стању бирачког мјеста уписује се у ЗАРБО. Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за безбједност изборног материјала на бирачком мјесту од тренутка пријема материјала па до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста, окончања процеса бројања и уручења изборног материјала. Изборни материјал се у ноћи прије отварања бирачког мјеста чува у закључаним просторијама на локацији бирачког мјеста. Полиција обезбјеђује бирачки материјал у ноћи прије отварања бирачких мјеста на локацијама бирачких мјеста.

(5) Бирачки одбор уклања с бирачког мјеста све ознаке и обиљежја која упућују на политичке партије, вјерске симболе, као и ознаке које имају дискриминационо значење. Бирачки одбор поставља на видном мјесту ознаку бирачког мјеста, улаза и излаза, смјера локације бирачког мјеста, забране уношења и показивања оружја и опасних предмета, забране пушења, забране

употребе фотоапарата, камере, мобитела или других средстава којима се може снимити или испоручити звучни, видео или текстуални садржај на бирачком мјесту, од момента преузимања гласачког листића па до напуштања бирачког мјеста, излаже кандидатске листе и на видљивом мјесту излаже списак чланова бирачког одбора с називом политичког субјекта који их је номиновао.

(6) Предсједник и чланови бирачког одбора уређују бирачко мјесто тако да се омогући несметано кретање бирача на бирачком мјесту.

(7) Оператер поставља уређај за идентификацију/аутентификацију на предвиђено мјесто и провјерава исправност уређаја. Уколико код провјере исправности уређаја оператер уочи техничке недостатке код уређаја, контактира техничаре теренске подршке да отклоне уочене техничке недостатке.

(8) Оператер поставља скенер на предвиђено мјесто и провјерава исправност скенера. Уколико код провјере исправности скенера оператер уочи техничке недостатке код скенера, контактира техничаре теренске подршке да отклоне уочене техничке недостатке.

(9) Бирачки одбор одређује мјесто за сваку гласачку кабину на начин да се отвор гласачке кабине окрене према члановима бирачког одбора и посматрачима те да гласачка кабина буде довољно удаљена од чланова бирачког одбора, посматрача или бирача који се идентификује како се не би повриједила тајност гласања.

Члан 20

(Прије отварања бирачког мјеста – члан 5.8 Изборног закона БиХ)

(1) Сви чланови бирачког одбора и оператер морају доћи на бирачко мјесто најмање један час прије почетка отварања бирачког мјеста. У том временском периоду само чланови бирачког одбора, оператер и акредитовани посматрачи могу бити присутни на бирачком мјесту.

(2) Прије отварања бирачког мјеста оператери су дужни да провјере функционалност опреме, о чему извјештавају изборну комисију путем предсједника бирачког одбора. У случају проблема у раду и функционисању опреме, поступа се у складу с инструкцијом из члана 23 овог Правилника.

(3) Прије почетка гласања предсједник односно чланови бирачког одбора врше сљедеће:

- а) предсједник бирачког одбора одређује дужности свим члановима бирачког одбора;
- б) предсједник и чланови бирачког одбора потписују заклетву у ЗАРБУ;
- ц) уписују све потребне податке на коверте;
- д) предсједник упућује оператера да уређај за биометријску идентификацију и аутентификацију постави на бирачком мјесту, испринта почетни извјештај из уређаја из којег је видљиво да је почетно стање на уређају “0” и исти стави у функцију;
- е) ручно броје примљене гласачке листиће за сваки изборни ниво и предсједник бирачког одбора уписује у ЗАРБО укупан број примљених гласачких листића;
- ф) предсједник бирачког одбора провјерава гласачку кутију и показује свим присутним лицима да је гласачка кутија празна, након чега оператер под надзором предсједника бирачког одбора на гласачку кутију ставља скенер и пластичне печате;
- г) предсједник упућује оператера да испринта почетни извјештај из скенера из којег је видљиво да је почетно стање на скенеру “0”. Овај извјештај потписују предсједник и сви чланови бирачког одбора и прилаже се уз ЗАРБО образац. Почетни извјештај се ставља на увид присутним посматрачима;
- х) предсједник уписује у ЗАРБО вријеме отварања бирачког мјеста;

- и) предсједник провјерава посматрачев идентификациони документ с фотографијом, који задржава до момента када посматрач напушта бирачко мјесто, утврђује да ли се име посматрача налази на акредитацији и у ЗАРБО уписује име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао, број његове акредитације, вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто;
 - ј) предсједник упућује посматраче на мјесто гдје могу сјести и посматрати изборне активности те их упозорава да се не могу мијешати у изборни процес нити гледати у гласачку кабину, али да могу постављати питања у вези с изборним процесом и стављати мишљења или примједбе на изборни процес у ЗАРБО или их предати у писаној форми, уз обавезан потпис.
- (4) У дио 35а ЗАРБО предсједник бирачког одбора евидентира вријеме напуштања бирачког мјеста предсједника или чланова бирачког одбора, као и вријеме повратка на бирачко мјесто.

Члан 21

(Поступање бирачког одбора у случају неисправности у паковањима гласачких листића)

- (1) У случају да бирачки одбор приликом спровођења процедуре прописане чланом 20 став (3) тачка е) овог Правилника утврди неправилности:
- а) у вакуум паковањима гласачких листића нађу материјал који није гласачки листић или гласачке листиће које није прописала Централна изборна комисија БиХ, обавезан је да их одвоји и утврди њихов број, као и да утврди број гласачких листића који су исправни;
 - б) у вакуум паковањима гласачких листића приме мањи број гласачких листића од предвиђеног броја, а утицао би на процес гласања због недостатка гласачких листића,
- одмах по сазнању о неправилностима из тачке а) и б) овог става обавјештава изборну комисију.
- (2) Изборна комисија по обавјештењу бирачког одбора из става (1) овог члана обавезна је отићи на бирачко мјесто и утврђену неправилност записати у ЗАРБО у дио “Прије отварања бирачког мјеста” те доставити писани извјештај о утврђеној неправилности Централној изборној комисији БиХ.

Члан 22

(Поступање бирачког одбора у случају техничких проблема са специфичним изборним технологијама)

- (1) У случају техничких проблема са специфичним изборним технологијама, техничари теренске подршке ће обезбиједити замјену уређаја на бирачком мјесту.
- (2) Уколико на бирачком мјесту није могуће обезбиједити резервну опрему, изборна комисија основне изборне јединице ће, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ, на основу информације особља за техничку подршку донијети одлуку о преласку рада бирачког одбора без употребе специфичних изборних технологија на том бирачком мјесту.

Одјељак Ц. ПРОЦЕДУРА ГЛАСАЊА

Члан 23

(Идентификација бирача, издавање гласачког листића за скенере и гласање – чланови 5.12, 5.13 и 5.16 Изборног закона БиХ)

- (1) Бирач након уласка на бирачко мјесто обавезан је да се идентификује путем важећег личног документа и аутентификује на начин прописан чланом 4 став (5) овог Правилника.
- (2) Након извршене идентификације/аутентификације, члан бирачког одбора задужен за идентификацију штампа потврду о успјешно извршеној идентификацији/аутентификацији коју бирач потписује и члан бирачког одбора задужен за издавање гласачког листића убацује у кутију која се налази поред уређаја.
- (3) Уколико се бирачу из става (1) овог члана на основу отиска прста не може потврдити идентитет, предсједник бирачког одбора и члан бирачког одбора задужени за идентификацију на основу идентификационог документа утврђују идентитет бирача и издају штампану потврду о извршеној идентификацији без аутентификације, коју бирач потписује и предаје члану бирачког одбора за идентификацију/аутентификацију, а који потврду одлаже у кутију за одлагање потврда о извршеној идентификацији/аутентификацији бирача. На бирачким мјестима на којим су различите комбинације гласачких листића члан бирачког одбора задужен за идентификацију бирача потврду о извршеној идентификацији/аутентификацији даје на увид члану бирачког одбора задуженом за издавање гласачких листића због издавања одговарајуће комбинације гласачких листића бирачу.
- (4) Бирач се из става (3) овог члана упућује да преузме гласачке листиће и кандидатску листу.
- (5) Уколико бирач не гласа на том бирачком мјесту, предсједник бирачког одбора с изборном комисијом основне изборне јединице утврдиће на којем бирачком мјесту бирач гласа те ће бирача упутити на бирачко мјесто гдје је исти остварује бирачко право.
- (6) Уколико на бирачком мјесту процес идентификације и аутентификације није могуће спроводити из разлога што уређај није у функцији, а нема резервног уређаја, бирачки одбор прелази на процедуру идентификације бирача с једним од три идентификациона документа.
- (7) За потребе процеса идентификације из става (6) овог члана изборна комисија основне изборне јединице штампа извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, исти овјерава печатом и потписом предсједника или члана ОИК-а на свакој страници и доставља бирачком одбору.
- (8) Увид у лични документ бирача који приступа идентификацији/аутентификацији могу имати предсједник и сви чланови бирачког одбора.
- (9) У случају да бирач покуша на основу важећег личног документа другог бирача да изврши идентификацију/аутентификацију и гласање у име тог бирача, процес гласања се привремено зауставља и предсједник бирачког одбора позива полицију ради евидентирања покушаја извршења кривичног дјела. Информација о покушају гласања на основу важећег личног документа другог бирача евидентира се у Образац 35, док се укупан број ових покушаја евидентира у Образац 39.
- (10) Када бирач буде идентифициран, члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића издаје гласачке листиће. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића објашњава бирачу како треба исправно испунити гласачке листиће потпуним испуњавањем круга за означавање својих преференција, уз напомену да погледа упутство о начину гласања; да бирач треба користити оловку која се налази у кабини за означавање гласачког листића; да треба користити фасциклу за заштиту тајности гласања приликом ношења гласачког листића од кабине за гласање до гласачке кутије/скенера те да гласачке листиће, из заштитне фасцикле, треба убацити у отвор скенера у равној линији како би се избјегло заглављивање, један по један, које ће скенер аутоматски повући у гласачку кутију. Након појашњења, бирачу издаје гласачке листиће и одмах га упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће. У гласачкој кабини у исто

вријеме смије да се налази само једно лице, осим ако се ради о бирачу из члана 24 овог Правилника.

(11) Испуњавање гласачког листића на бирачком мјесту је тајно, гласање је лично. Предсједник и чланови бирачког одбора дужни су обезбиједити тајност гласања и онемогућити да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа.

(12) Након попуњавања гласачких листића, бирач користи фасциклу за гласачке листиће којом се додатно обезбјеђује тајност гласања кад се преноси гласачки листић од гласачке кабине до скенера те из фасцикле убацује један по један гласачки листић у скенер гласачких листића.

(13) Бирач ставља гласачки листић у отвор на врху скенера гласачких листића, који аутоматски повуче гласачки листић, скенира и провлачи га у гласачку кутију, након чега се на екрану скенера појављује порука да је гласачки листић успјешно скениран. Исти поступак бирач понавља за све гласачке листиће.

(14) Уколико скенер гласачких листића није у функцији, а нема резервног скенера, бирач након гласања убацује своје листиће у гласачку кутију коју достави изборна комисија основне изборне јединице.

(15) Уколико гласачки листић није успјешно скениран због гужвања или заглављивања у скенеру те је дошло до оштећења при његовом ослобађању из скенера, бирач добија нови гласачки листић за изборни ниво који није успјешно скениран, након чега се понавља процес гласања, односно убацивање у скенер наведеног гласачког листића. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића, гласачки листић који није успјешно скениран због гужвања или заглављивања у скенеру ставља у коверту за оштећене гласачке листиће.

(16) О случајевима из става (15) у којима је издат нови гласачки листић предсједник бирачког одбора води евиденцију у ЗАРБО, наводећи вријеме и разлог издавања новог гласачког листића.

(17) Члан бирачког одбора задужен за надзор над радом скенера води рачуна да сви гласачки листићи буду убачени у скенер гласачких листића.

(18) У случају да бирач не убаца све гласачке листиће који су му издати на бирачком мјесту, члан бирачког одбора задужен за надзор над радом скенера упозориће бирача да је обавезан то да уради. Ако бирач не поступи у складу с овим упозорењем, предсједник бирачког одбора ће у ЗАРБО извршити евиденцију наведеног, записујући и податке о идентификацији бирача, и исте одложити у коверту за “Оштећене гласачке листиће који нису скенирани”.

(19) Предсједник и чланови бирачког одбора, ако им се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, гласају непосредно послје отварања бирачког мјеста.

(20) Одзив бирача с бирачког мјеста аутоматски се сваких сат времена доставља на сервере Централне изборне комисије БиХ. Централна изборна комисија БиХ објављује податке у одзиву у 11.00, 15.00 и 19.00 часова, а по потреби и чешће.

Члан 24

(Помоћ другог лица – члан 5.19 Изборног закона БиХ)

(1) Приликом гласања бирача који је слијеп, неписмен или лице с инвалидитетом, бирач има право да користи помоћ другог лица којег он изабере и уз одобрење предсједника бирачког одбора.

(2) Предсједник бирачког одбора води евиденцију о ситуацијама у којима се користи помоћ другог лица на ПДЛ обрасцу. ПДЛ образац садржи сљедеће податке:

- а) податак гдје бирач користи помоћ другог лица на бирачком мјесту или изван бирачког мјеста;
- б) за бирача који је слијеп, неписмен или физички неспособан:
 - име и презиме
 - ЈМБ
 - број идентификационог документа;
- ц) за лице које пружа помоћ бирачу:
 - име и презиме,
 - број идентификационог документа и ЈМБ,
 - потпис;
- д) ознаку да ли се ради о слијепом, неписменом или физички неспособном лицу;
- е) навод о врсти доказа, односно број и датум издавања доказа о чињеници из тачке д) овог члана;
- ф) редни број обрасца;
- г) број бирачког мјеста;
- х) изјаву да лице које помаже бирачу може помоћи само једном бирачу на дан избора;
- и) потпис председника бирачког одбора.

(3) Доказ из става (2) тачка е) за слијепо и лице с инвалидитетом јесте рјешење или увјерење/потврда надлежне установе, института или комисије о утврђеном инвалидитету или тјелесном оштећењу и чланска исказница савеза или удружења регистрованих за помоћ овој категорији лица. Изузетно, председник бирачког одбора може да без доказа одобри помоћ другог лица бирачу који очигледно није у могућности извршити гласање без ове помоћи, а због своје неспособности. Доказ за неписмено лице из става (2) је ознака “ХХ” на путној исправи, уколико је идентификација бирача извршена помоћу пасоша, односно непопуњена рубрика за потпис, уколико је идентификација извршена личном картом.

(4) За бирача који дође до бирачког мјеста, али због физичких препрека и неприлагодбе простора његовој инвалидности не може ући на бирачко мјесто, уређује се посебно мјесто с гласачком кабином испред бирачког мјеста, а које је погодно за ову категорију бирача. Друго лице које тај бирач изабере доноси важећи идентификациони документ физички неспособног бирача на бирачко мјесто и изјављује да бирач не може ући на бирачко мјесто. Ако је име тог бирача уписано у извод из Централног бирачког списка, председник бирачког одбора одобрава идентификацију и аутентификацију и уноси податке у евиденцију из става (2) овог члана те одобрава процедуре, а затим члан бирачког одбора одлази према физички неспособном бирачу са ЗАРБО-ом, гласачким листићима, потврдом с уређаја за биометријску идентификацију и аутентификацију, оловком и ковертом. Члан бирачког одбора уписује име и личне податке физички неспособног бирача с бројем идентификационог документа у ПДЛ образац. Физички неспособни бирач и лице које му помаже потписују се на потврду из уређаја за биометријску идентификацију и аутентификацију, а физички неспособни бирач попуњава гласачке листиће које ставља у заштитну фасциклу. Лице које је физички неспособни бирач изабрао односи у заштитној фасцикли гласачке листиће до гласачке кутије, отвара је и ставља гласачке листиће у скенер те заштитну фасциклу враћа члану бирачког одбора задуженом за контролу гласачке кутије. Члан бирачког одбора у дио предвиђен за потпис на ПДЛ обрасцу поред имена физички неспособног бирача уписује број идентификационог документа тог бирача.

(5) Изборна комисија је обавезна да приликом одређивања бирачких мјеста води рачуна да, уколико је то могуће, бирачка мјеста одреди на локацијама на којима би бирачи из става (4) овог члана имали приступ бирачком мјесту, те избјегли процедуре гласања из става (4) овог члана.

(6) Изборна комисија је обавезна за свако бирачко мјесто одштампати најмање по 10 ПДЛ образаца, које ће нумерисати у поље “редни број обрасца”, из става (2) овог члана, и предати их предсједнику бирачког одбора приликом примопредаје изборног материјала. Изборна комисија ће бирачком одбору у току гласања доставити додатни број образаца на захтјев предсједника бирачког одбора.

(7) Бирачки одбор ће све искоришћене ПДЛ обрасце из става (2) овог члана убацити у провидну пластичну фолију коју ће са ЗАРБО-ом упакovati по схеми паковања

(8) За омогућавање помоћи другог лица у складу са ставом (1) овог члана одговоран је предсједник бирачког одбора.

Члан 25

(Удаљавање с бирачког мјеста – члан 5.6 Изборног закона БиХ)

(1) Изборна комисија може с бирачког мјеста удаљити предсједника и чланове бирачког одбора који су својим активностима нарушили континуитет гласања, односно поступали супротно правилима у току гласања или бројања гласачких листића. Изборна комисија обавезна је да о томе писаним путем обавијести Централну изборну комисију БиХ и достави комплетну документацију о подuzетим радњама.

(2) Изборна комисија поступак из става (1) овог члана покреће по пријави предсједника или члана бирачког одбора, акредитованих посматрача или бирача или по службеној дужности.

(3) Бирачки одбор може с бирачког мјеста удаљити посматрача уколико посматрач омета процес гласања или бројања гласачких листића. Одлуку о удаљавању посматрача с бирачког мјеста бирачки одбор доноси натполовичном већином. Политички субјект чији је посматрач удаљен с бирачког мјеста може послати новог посматрача на то бирачко мјесто.

(4) Предсједник бирачког одбора у дио 37 ЗАРБО-а евидентира разлог и вријеме удаљавања посматрача с бирачког мјеста.

Члан 26

(Затварање бирачког мјеста – члан 5.9 став (2) Изборног закона БиХ)

(1) Бирачко мјесто се затвара у 19.00 часова, осим у случајевима прописаним одредбом члана 5.9 став (3) Изборног закона БиХ.

(2) Процедура затварања бирачког мјеста је сљедећа:

- а) предсједник 15 минута прије затварања бирачког мјеста објављује свима присутним, унутар и испред бирачког мјеста, вријеме затварања бирачког мјеста;
- б) члан бирачког одбора задужен за контролу реда у вријеме затварања бирачког мјеста обавезан је стати на крај реда како би се обезбиједило да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста и затвара врата одмах након што посљедњи бирач из реда гласа;
- ц) предсједник у ЗАРБО уписује вријеме затварања бирачког мјеста и затвара отвор скенера самолепљивом траком те је потписује.

(3) Приликом затварања бирачког мјеста предсједник евидентира присутне акредитоване посматраче у дијелу 34 ЗАРБО-а.

Одјељак Д. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА И ГЛАСОВА ТЕ ПАКОВАЊЕ ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 27

(Вријеме бројања)

Након затварања редовних бирачких мјеста приступа се електронској трансмисији скенираних резултата избора, а након тога и ручном бројању на бирачком мјесту.

Члан 28

(Редослијед радњи након затварања бирачког мјеста)

(1) Након што је затворено бирачко мјесто за гласање бирача, врше се следеће радње:

- а) електронским путем се шаљу подаци о броју лица која су идентификована/аутентификована, као и број лица која се нису могли аутентификовати а која су гласала, након чега се штампа Извјештај о одзиву БМ, који потписује предсједник бирачког одбора;
- б) члан бирачког одбора задужен за идентификацију/аутентификацију броји потврде о успјешно извршеној идентификацији/аутентификацији, као и потврде о извршеној идентификацији и неуспјешној аутентификацији, те број јавља предсједнику бирачког одбора који те бројеве уписује у ЗАРБО дио 39, а након чега потврде одлаже у посебну коверту на којој су исписане ријечи “Потврде о извршеној идентификацији/аутентификацији”;
- ц) уколико се радња из тачке а) овог става не може извршити из техничких разлога, јер на том бирачком мјесту није могуће успоставити конекцију са сервером Централне изборне комисије БиХ, подаци ће се прослиједити електронским путем чим уређај за идентификацију/аутентификацију буде достављен у сједиште изборне комисије одмах након затварања бирачког мјеста;
- д) уколико се подаци не могу прослиједити ни из сједишта изборне комисије, уређај за идентификацију/аутентификацију треба да буде достављен на најближе мјесто сједишту изборне комисије с ког се могу електронски прослиједити подаци уз безбједносне мјере заштите;
- е) уколико је у току гласања дошло до замјене уређаја за идентификацију/аутентификацију, подаци из става а) се шаљу с оба уређаја, оног који је замијењен и оног који је био у функцији након замјене па до затварања бирачког мјеста;
- ф) уколико се подаци с уређаја који је замијењен не могу прослиједити због оштећења уређаја, бирачки одбор ће на основу броја потврда о идентификацији/аутентификацији доставити изборној комисији основне изборне јединице податак о броју извршених идентификација/аутентификација с тог уређаја;
- г) уколико је на бирачком мјесту уређај за идентификацију/аутентификацију искључен из употребе, а није било резервног уређаја да се замијени те се прешло на процедуру прописану у члану 23 став (6) овог Правилника, електронским путем се шаљу подаци с уређаја, док изборна комисија у апликацију уноси број лица која су идентификована након преласка на процедуру идентификације;
- х) број лица који је потписан у извод из Централног бирачког списка предсједник бирачког одбора евидентира у дио 39 ЗАРБО-а;
- и) уколико се због оштећења електронским путем не могу послати подаци с уређаја из тачке д) овог става, бирачки одбор ће на основу броја потврда о идентификацији/аутентификацији доставити изборној комисији основне изборне јединице податак о броју извршених идентификација/аутентификација с тог уређаја;

ј) подаци о бирачима који су се идентификовали/аутентификовали, као што су име и презиме и ЈМБ, биће снимљени на сервер Централне изборне комисије БиХ када уређај буде враћен у складиште Централне изборне комисије БиХ;

к) након затварања бирачког мјеста попуњавање свих образаца на бирачком мјесту врши се искључиво хемијском оловком црвене боје, док се остале оловке одлажу у врећу за неискоришћене гласачке листиће одмах након затварања бирачког мјеста.

(2) Електронска трансмисија података са скенера подразумијева достављање података о резултатима за све нивое власти, и то:

- број гласова по политичким субјектима,
- број појединачних гласова по кандидатима,
- укупан број неважећих гласачких листића,
- укупан број неважећих неозначених гласачких листића,
- укупан број неважећих осталих гласачких листића.

(3) Уколико се напријед наведене радње не могу извршити из техничких разлога, јер на бирачком мјесту није могуће успоставити конекцију са сервером Централне изборне комисије БиХ, подаци ће се прослиједити електронским путем из сједишта изборне комисије.

(4) Уколико се подаци не могу прослиједити ни из сједишта изборне комисије, подаци се достављају с мјеста најближег сједишту изборне комисије с ког се може вршити пренос података уз безбједоносне мјере заштите.

(5) Уколико је у току гласања дошло до замјене скенера, врши се достављање података из оба скенера – оног који је замијењен и оног који је био у функцији до затварања бирачког мјеста.

(6) Скениране слике свих гласачких листића биће снимљене на сервер Централне изборне комисије БиХ по достављању скенера у складиште Централне изборне комисије БиХ.

(7) Изборна комисија ће за бирачка мјеста за која није извршена трансмисија резултата из ставова (1) и (2) овог члана с оператерима провјерити разлог неизвршења трансмисије. Уколико разлог неизвршења трансмисије није техничке природе, изборна комисија ће наложити оператеру, као и подузети све мјере и радње, да се трансмисија резултата избора одмах изврши.

(8) Након завршених свих радњи из ставова (1) и (2) овог члана, апарати се пакују у њихове оригиналне кутије за транспорт и исте изборна комисија преузима на бирачком мјесту.

Члан 29

(Редослијед радњи приликом ручног бројања)

(1) Након завршених свих радњи из члана 28 овог Правилника, бирачки одбор прво ручно броји потврде о извршеној идентификацији/аутентификацији и њихов број евидентира у ЗАРБО.

(2) Након радње из става (1) овог члана, бирачки одбор броји оштећене и неискоришћене гласачке листиће за сваки ниво власти. Предсједник бирачког одбора број неискоришћених гласачких листића уписује у ЗАРБО, а бирачки одбор пакује неискоришћене гласачке листиће у картонске кутије у којима су и достављени на бирачко мјесто, а на ивице поклопца картонске кутије лијепе се папирни печати и наљепница за неискоришћене гласачке листиће, а оштећене гласачке листиће пакује у посебну коверту.

(3) Бирачки одбор припрема велику радну површину на којој ће се вршити ручно бројање гласачких листића.

(4) Предсједник бирачког одбора отвара гласачку кутију и све гласачке листиће из гласачке кутије ставља на радну површину из става (3) овог члана.

(5) Бирачки одбор разврстава све гласачке листиће у групе по нивоу власти, односно по боји, а предсједник бирачког одбора остале гласачке листиће за друге нивое који се неће први бројати пакује у мале провидне вреће на којима пише “Помоћне вреће/Помоћне вреће”, док на столу остају гласачки листића нивоа који се први броји.

Члан 30

(Гласачки листићи за поједине изборне нивое – чланови 5.14 и 5.25 Изборног закона БиХ)

(1) На општим изборима гласачки листићи за поједине изборне нивое броје се сљедећим редослиједом:

а) у Федерацији Босне и Херцеговине:

- 1) Предсједништво БиХ – изборни систем – већински глас,
- 2) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – изборни систем пропорционалне заступљености,
- 3) Представнички дом Парламента Федерације БиХ – изборни систем пропорционалне заступљености,
- 4) кантонална скупштина – изборни систем пропорционалне заступљености;

б) у Републици Српској:

- 1) Предсједништво БиХ – изборни систем већински глас,
- 2) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – изборни систем пропорционалне заступљености,
- 3) предсједник и потпредсједници Републике Српске – изборни систем – већински глас,
- 4) Народна скупштина Републике Српске – изборни систем пропорционалне заступљености.

(2) Бирачки одбор у Брчко дистрикту БиХ броји гласачке листиће прво из става (1) тачке а) алинеја 1) и тачке б) алинеја 1), затим гласачке листиће из тачке а) алинеја 2) и тачке б) алинеја 2), затим из тачке б) алинеја 3), након тога из тачке а) алинеја 3) и тачке б) алинеја 4).

Члан 31

(Процедура бројања гласова – за нивое на којима се користио изборни систем већинског гласа)

(1) Сви чланови бирачког одбора морају да буду присутни током процеса бројања гласачких листића. Приликом бројања гласова добијених системом већинског гласа, предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) разврставају гласачке листиће у посебне групе неважећих и важећих за сваког кандидата,
- б) бирачки одбор броји гласачке листиће за сваког кандидата методом дуплог бројања по 25 гласачких листића и унакрсног слагања, а предсједник бирачког одбора уписује број гласова у образац СИТ ЗР – већински глас за тај ниво те број неважећих гласачких листића.

(2) Предсједник бирачког одбора све пребројане гласачке листиће и плаву копију обрасца СИТ ЗР – већински глас за тај ниво пакује у јачу картонску кутију, а на ивице поклопца картонске кутије лијепе папирне печате и наљепницу за пребројане гласачке листиће.

(3) Предсједник бирачког одбора зелену копију обрасца СИТ ЗР – већински глас пакује у коверту за предсједника изборне комисије, док црвену копију пакује у коверту за предсједника бирачког одбора, а оригинал образац у корицама пакује за Централну изборну комисију БиХ. Жута копија обрасца излаже се на бирачком мјесту заједно са штампаним резултатом електронског бројања те су доступни свим посматрачима.

Члан 32

(Бројање гласова добијених системом пропорционалне заступљености за све изборне нивое)

(1) Приликом бројања гласова добијених системом пропорционалне заступљености, предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) разврставају гласачке листиће за тај изборни ниво у посебне групе гласачких листића за сваки политички субјект и групе неважећих гласачких листића;
- б) бирачки одбор броји сваку групу важећих гласачких листића из тачке а) овог става методом дуплог бројања по 25 гласачких листића и унакрсног слагања, а предсједник бирачког одбора уписује број гласачких листића сваке групе у образац СИТ ЗР – пропорционална заступљеност за тај ниво за сваки политички субјект;
- ц) бирачки одбор разврстава гласачке листиће сваког политичког субјекта у следеће групе:
 - гласачки листићи на којим је бирач маркирао само политички субјект,
 - гласачки листићи на којим је бирач маркирао четири и више кандидата тог политичког субјекта и
 - гласачки листићи гдје је бирач маркирао до три кандидата тог политичког субјекта;
- д) бирачки одбор броји гласачке листиће сваке групе из тачке ц) овог става методом дуплог бројања по 25 гласачких листића и унакрсног слагања, а предсједник бирачког одбора уписује број гласачких листића сваке групе у образац СИТ ЗР – пропорционална заступљеност за тај политички субјект;
- е) бирачки одбор броји гласачке листиће по кандидатима методом читања редних бројева кандидата и уписивања усправних цртица у помоћни образац. Овом методом се читају само гласови на гласачким листићима на којима су бирачи маркирали до три кандидата политичког субјекта;
- ф) предсједник бирачког одбора уписује број гласова сваког од кандидата у образац СИТ ЗР – пропорционална заступљеност за тај политички субјект

(2) Предсједник бирачког одбора све пребројане гласачке листиће и плаву копију обрасца СИТ ЗР – пропорционална заступљеност за тај ниво пакује у јачу картонску кутију, а на ивице поклопца картонске кутије лијепе папирне печате и наљепницу за пребројане гласачке листиће.

(3) Предсједник бирачког одбора зелене копије обрасца СИТ ЗР – пропорционална заступљеност пакује у коверту за предсједника изборне комисије, док црвену копију пакује у коверту за предсједника бирачког одбора, а оригинал образац у корицама пакује за Централну изборну комисију БиХ. Жута копија обрасца излаже се на бирачком мјесту заједно са штампаним резултатом електронског бројања те су доступни свим посматрачима.

Члан 33

(Паковање преосталог изборног материјала и предаја изборној комисији)

(1) Изборни материјал с редовног бирачког мјеста пакује се на следећи начин:

а) У мање картонске кутије за сваки изборни ниво:

1. искоришћени гласачки листићи (важећи и неважећи гласачки листићи),
2. плава копија СИТ ЗР образац.

б) У оригиналне кутије у којим су задужени гласачки листићи пакују се неискоришћени гласачки листићи, посебно за сваки ниво.

ц) Након што се кутија затвори, на исту се лијепи наљепница са шифром основне изборне јединице, бирачког мјеста и изборног нивоа.

д) У велику кутију се пакују:

1. помоћни обрасци на којима су уписани подаци, и то: основна изборна јединица, број бирачког мјеста и шифра листића (тј. изборни ниво);
2. четири кутије с неискоришћеним гласачким листићима (поврат у кутије у којима су достављене);
3. четири кутије с искоришћеним (важећим и неважећим) гласачким листићима по нивоима, уз плаву копију СИТ ЗР обрасца у кутији за сваки ниво те самољепљиве папирне печате и наљепницу образац на врху;
4. коверте с оштећеним гласачким листићима.

(2) Велика кутија пакује се у велику пластичну врећу која се печатира пластичним печатом, чији се серијски број уписује у ЗАРБО – Образац 310, а ГИК/ОИК уписује исти број печата велике пластичне вреће у образац СИТ Записник ОИК-ЦИК БиХ 1. На великој кутији и великој пластичној врећи црним маркером се уписује број бирачког мјеста (нпр. 146Б012).

(3) У малу провидну пластичну врећу, која се обезбјеђује пластичним печатом, предсједник бирачког одбора пакује:

1. ЗАРБО образац оригинал,
2. коверту с испринтаним резултатима са скенер-апарата,
3. коверту са слиповима биометрије (или извод из ЦБС-а, ако уређај није радио),
4. ПДЛ обрасце,
5. оригинал СИТ ЗР обрасци за ЦИК БИХ.

(4) Пластична мала врећа се печатира пластичним печатом чији се серијски број уписује у ЗАРБО – Образац 310, а ГИК/ОИК уписује исти број печата мале пластичне вреће у образац СИТ Записник ОИК-ЦИК БиХ 2.

(5) Коверта за изборну комисију садржи зелену копију ЗАРБО-а и зелену копију СИТ ЗР-а. Предсједник БО задржава црвену копију СИТ ЗР обрасца, а жуту копију излаже на видно мјесто на бирачком мјесту уз електронски извјештај о резултатима.

(6) На бирачким мјестима у основној изборној јединици Брчко дистрикт БиХ изборни материјал се пакује на начин прописан овим чланом, у двије велике кутије разврстане по ентитетском гласању.

(7) Бирачки одбор предаје изборној комисији изборни материјал одмах након завршетка свих радњи бројања и паковања изборног материјала, водећи рачуна о свим мјерама заштите изборног материјала.

Поглавље IV. БИРАЧКА МЈЕСТА ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ КОВЕРТИРАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА, БИРАЧКА МЈЕСТА ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ И МОБИЛНИ ТИМ

Одјељак А. БИРАЧКА МЈЕСТА ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ КОВЕРТИРАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

Члан 34

(Бирачко мјесто за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима)

- (1) На бирачка мјеста одређена за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима достављају се гласачки листићи паковани у коверте које садрже и заштитну коверту.
- (2) Коверте из става (1) овог члана пакују се у картонске кутије које садрже број бирачког мјеста, назив основне изборне јединице и број коверти.
- (3) Укупан број коверти с гласачким листићима из става (1) овог члана је:
 - а) 50 за основне изборне јединице до 10.000 бирача,
 - б) 100 за основне изборне јединице од 10.000 до 50.000 бирача и
 - ц) 200 за основне изборне јединице преко 50.000 бирача.

Члан 35

(Издавање непотврђеног ковертираног гласачког листића – члан 5.18 Изборног закона БиХ)

- (1) Бирачу који је стицањем пунољетства први пут уписан у Централни бирачки списак од дана закључења Централног бирачког списка до дана избора, а који је бирачком одбору предао потврду издату од Центра за бирачки списак, којом потврђује да се његово име не налази уписано ни на једном изводу из Централног бирачког списка, бирачки одбор ће омогућити гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима.
- (2) Бирачу с пребивалиштем у Брчко дистрикту БиХ чије се име не налази на изводу из Централног бирачког списка омогућиће се да гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићима уколико бирач приложи потврду из става (1) овог члана и увјерење о ентитетском држављанству.
- (3) Бирачки одбор ће бирачу који се налази на списку који је доставила Централна изборна комисија БиХ о држављанима Босне и Херцеговине који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван земље, а затекне се у Босни и Херцеговини, омогућити да гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићима.

Члан 36

(Гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима – чланови 3.16 став (6) и 3.17 Изборног закона БиХ)

- (1) По једно бирачко мјесто у свакој основној изборној јединици биће одређено за издавање непотврђених ковертираних гласачких листића.
- (2) Након што члан бирачког одбора задужен за идентификацију идентификује бирача из члана 35 став (1) овог Правилника и упише потребне податке у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају непотврђеним гласачким листићима, бирач се потписује у предвиђено поље за потпис у овом изводу.
- (3) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића на основу важећег личног документа бирача испуњава неопходне податке на предњој страници коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима, на основу којих се може провјерити бирачко право. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића издаје гласачке листиће и

заштитну коверту и кандидатску листу те бирача одмах упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће.

(4) На предњу страницу коверте за непотврђене ковертиране гласачке листиће уписују се следећи подаци:

- а) број бирачког мјеста,
- б) презиме и име бирача,
- ц) јединствени матични број бирача,
- д) датум рођења и
- е) подаци о називу и броју предоченог идентификационог документа и назив органа који је издао овај документ.

(5) Образац изгледа коверте саставни је дио овог Правилника.

(6) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића задржава идентификациони документ бирача до момента када бирач врати непотврђене ковертиране гласачке листиће запаковане у заштитној бијелој коверти, а документацију из члана 35 став (1) овог Правилника прилаже уз извод из Централног бирачког списка. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића ставља безбједоносну бијелу коверту у коверту с подацима о бирачу који гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићима. Коверта се залијепи и бирач је убацује у гласачку кутију.

Члан 37

(Бројање коверти с гласачким листићима)

(1) Након затварања бирачког мјеста, предсједник и чланови бирачког одбора бирачког мјеста за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима броје коверте с гласачким листићима, а скенирање и бројање гласова врши се у Главном центру за бројање.

(2) Коверте с гласачким листићима с бирачких мјеста за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима отварају се и броје се гласачки листићи у Главном центру за бројање.

(3) Предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) након попуњавања Обрасца за бројно стање за бирачко мјесто за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима отварају гласачку кутију и стављају садржај на сто тако да то виде сви присутни;
- б) броје коверте с непотврђеним гласачким листићима, контролишу бројање, а добијени број предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање непотврђеним гласачким листићима;
- ц) пакују коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала, у складу с чланом 38 овог Правилника и
- д) попуњавају и потписују Образац за бројно стање за бирачка мјеста која издају непотврђене гласачке листиће.

Члан 38

(Паковање изборног материјала)

(1) На бирачким мјестима овлашћеним за издавање непотврђених ковертираних гласачких листића у Федерацији БиХ, Републици Српској и Брчко дистрикт БиХ бирачки одбори пакују изборни материјал на следећи начин:

а) у **ЗЕЛЕНУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

- 1. кутија у којој се налазе пребројане коверте с непотврђеним гласачким листићима и плава копија Обрасца за бројно стање БСН;

2. на кутију залијепити наљепницу зелене боје и написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста.

б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и оштећене коверте са сетовима гласачких листића;
2. на оригиналну кутију залијепити наљепницу бијеле боје и на њој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста.

ц) у **ПРОВИДНУ МАЊУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. Образац за бројно стање БСН (оригинал у корицама);
2. ЗАРБО (оригинал у корицама);
3. извод из коначног Централног бирачког списка – списак бирача који имају право гласати непотврђеним гласачким листићима и
4. ПДЛ образац.

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с непотврђеним гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује на следећи начин:

- а) у коверту за предсједника бирачког одбора ставља се Образац за бројно стање БСН (црвена копија),
- б) у коверту за предсједника изборне комисије ставља се Образац за бројно стање БСН (зелена копија) и ЗАРБО (зелена копија).

(3) Бирачки одбор уписује у Образац БСН број пластичних печата с гласачке кутије и печате с пластичних врећа, провидна (неискоришћени гласачки листићи), зелена (искоришћени гласачки листићи) и мала провидна (документација за ЦИК БиХ).

(4) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (нпр. број бирачког мјеста 146БННН на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијепљена љепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у Обрасцу 310 ЗАРБО-а на предвиђеном мјесту.

(5) Све три вреће ставити у велику картонски кутију, залијепити кутију и на истој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста (нпр. број бирачког мјеста 146БННН).

Одјељак Б. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

Члан 39

(Бирачко мјесто за гласање у одсуству)

(1) Гласачки листићи за гласање у одсуству запаковани су у коверте у којима се налази одговарајућа комбинација гласачких листића по основним изборним јединицама за које су бирачи уписани у извод из Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица.

(2) Шифра одређене комбинације гласачких листића и називи основних изборних јединица на које се комбинација односи одштампани су на свакој коверти с комбинацијом гласачких листића за гласање у одсуству.

(3) Бирачко мјесто за гласање у одсуству добија одговарајући број коверти с комбинацијама гласачких листића према броју бирача у изводу из Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица. Овом броју додаје се по једна резервна комбинација за сваку изборну јединицу за коју су уписани бирачи у извод из Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица.

(4) Коверте с комбинацијама гласачких листића за гласање у одсуству пакују се у кутије, с тим да су различите комбинације унутар сваке кутије посебно одијељене. Свака кутија за бирачка мјеста за гласање у одсуству, осим података које садрже и кутије с гласачким листићима за редовна бирачка мјеста, укључује и листу комбинација с гласачким листићима која се налази у кутији с назначеним бројем коверти за сваку комбинацију.

Члан 40

(Гласање на бирачком мјесту за гласање у одсуству)

(1) Бирачу који гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству издају се коверте које садрже гласачке листиће који се издају у основној изборној јединици за коју бирач гласа.

(2) Бирачки одбор прије отварања бирачког мјеста за гласање у одсуству обавља исте радње као и бирачки одбор на редовним бирачким мјестима, како је утврђено чланом 20 овог Правилника, осим што на тим бирачким мјестима ручно броје коверте које садрже гласачке листиће по основним изборним јединицама за које бирачи гласају. Добијене бројеве пребројаних коверти предсједник уноси у Образац за бројно стање.

(3) Поступак идентификације и аутентификације врши се на начин прописан одредбама члана 23 овог Правилника.

(4) Након завршеног поступка идентификације и аутентификације, члан бирачког одбора за издавање коверте с гласачким листићима обавезан је да објасни бирачу како треба исправно испунити гласачке листиће, уз напомену да обавезно погледа упутство о начину гласања на полеђини сваког гласачког листића, затим му издаје гласачке листиће, одговарајућу кандидатску листу и одмах га упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће. У гласачкој кабини у исто вријеме смије се налазити само једно лице, осим ако се ради о бирачу из члана 24 овог Правилника.

(5) Испуњавање гласачког листића на бирачком мјесту је тајно, гласање је лично. Предсједник и чланови бирачког одбора дужни су обезбиједити тајност гласања и онемогућити да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа.

(6) Након попуњавања гласачких листића, бирач их без пресавијања убацује у коверту, а затим у гласачку кутију. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије води рачуна да све коверте с гласачким листићима буду убачене у гласачку кутију.

(7) У случају да бирач не убади коверту с гласачким листићима која му је издата на бирачком мјесту, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије упозориће га да је обавезан то да уради. Ако бирач не поступи у складу с овим упозорењем, предсједник бирачког одбора ће у ЗАРБО извршити евиденцију наведеног, записујући и податке с идентификационог документа бирача.

(8) У случају да бирач покуша у гласачку кутију убаци коверту с гласачким листићем која се по боји или на други начин разликује од оригиналних које се издају на бирачким мјестима, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије обавијестиће о томе предсједника бирачког одбора, који ће прекинути процес гласања и уз интервенцију полиције тај материјал одузети бирачу. Предсједник бирачког одбора ће у ЗАРБО евидентирати овај случај, записујући и податке с идентификационог документа бирача. О наведеним случајевима предсједник бирачког одбора одмах обавјештава изборну комисију.

Члан 41

(Бројање коверти с гласачким листићима)

(1) Након затварања бирачког мјеста, предсједник и чланови бирачког одбора бирачког мјеста за гласање у одсуству броје коверте с гласачким листићима, док се гласачки листићи из коверти скенирају у у Главном центру за бројање.

(2) Коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима (ако одређено бирачко мјесто за гласање у одсуству издаје непотврђене ковертиране гласачке листиће) предсједник и чланови бирачког одбора достављају на верификацију Главном центру за бројање, и ако бирачко право за датог бирача буде потврђено, ови гласачки листићи се броје/скенирају у Главном центру за бројање.

(3) Предсједник и чланови бирачког одбора:

а) након попуњавања Обрасца за бројно стање за бирачко мјесто за гласање у одсуству отварају гласачку кутију и стављају садржај на сто тако да то виде сви присутни;

б) разврставају коверте с гласачким листићима на:

1) коверте с непотврђеним гласачким листићима (за она бирачка мјеста у одсуству која издају непотврђене гласачке листиће) и

2) коверте с гласачким листићима за гласање у одсуству;

ц) разврставају коверте с гласачким листићима за гласање у одсуству по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали, односно по ознакама комбинација гласачких листића на ковертама;

д) броје коверте с непотврђеним гласачким листићима, контролишу бројање, а добијени број предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање непотврђеним гласачким листићима;

е) броје коверте с гласачким листићима за гласање у одсуству, контролишу бројање, а добијени број коверти по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање у одсуству;

ф) вежу заједно коверте за гласање у одсуству с истим комбинацијама гласачких листића по основним изборним јединицама и пакују их у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала у одсуству, у складу с чланом 42 овог Правилника;

г) пакују коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала, у складу с чланом 42 овог Правилника и

х) попуњавају и потписују Образац за бројно стање за бирачка мјеста за гласање у одсуству и Образац за бројно стање за бирачка мјеста која издају непотврђене гласачке листиће.

Члан 42

(Паковање изборног материјала)

(1) На бирачким мјестима за гласање у одсуству бирачки одбори пакују изборни материјал на следећи начин:

а) у **ЦРВЕНУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. кутија у којој се налазе пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по основним изборним јединицама и плава копија Обрасца за бројно стање БСО;
2. на кутију залијепити наљепницу црвене боје и написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста.

б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и оштећене коверте са сетовима гласачких листића;
2. на оригиналну кутију залијепити наљепницу бијеле боје и на њој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста.

ц) у **ПРОВИДНУ МАЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. Образац за бројно стање БСО (оригинал у корицама);
2. ЗАРБО (оригинал у корицама);
3. извод из коначног Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица;
4. ПДЛ образац.

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује на следећи начин:

- а) у коверту за председника бирачког одбора ставља се Образац за бројно стање БСО (црвена копија) и
- б) у коверту за председника изборне комисије ставља се Образац за бројно стање БСО (зелена копија) и ЗАРБО (зелена копија).

(3) Бирачки одбор уписује у Образац БСО број пластичних печата с гласачке кутије и печате с пластичних врећа, провидна (неискоришћени гласачки листићи), црвена (искоришћени гласачки листићи) и мала провидна (документација за ЦИК БиХ).

(4) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (нпр. број бирачког мјеста 146Б501 на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијепљена љепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у Обрасцу 310 ЗАРБО-а на предвиђеном мјесту.

(5) Све три вреће ставити у велику картонску кутију, залијепити кутију и на истој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста (нпр. број бирачког мјеста 146Б501).

Одјељак Ц. МОБИЛНИ ТИМ

Члан 43 (Гласачки листићи)

(1) Гласачки листићи за мобилни тим пакују се у заштитне коверте које садрже и број комбинације.

(2) Коверте из става (1) овог члана и персонализоване коверте пакују се у картонску кутију на којој се налази број мобилног тима, број коверти и потпис овлашћеног лица Централне изборне комисије БиХ.

(3) Укупан број комплета с гласачким листићима из става (2) овог члана једнак је броју бирача на изводу из Централног бирачког списка за мобилни тим увећан за:

- а) двије коверте уколико су бирачи који гласају путем мобилног тима из те основне изборне јединице,
- б) једну коверту за бираче који гласају путем мобилног тима а нису из те основне изборне јединице.

Члан 44 (Гласање бирача из члана 5.21 став (4) Изборног закона БиХ)

(1) У сврху гласања бирача везаних за домове, хоспитализираног лица или бирача који ће гласати у затворима и притворским јединицама, изборне комисије ће у року до десет дана прије дана одржавања избора, узимајући у обзир територијалну распоређеност и број институција, организовати мобилне тимове који ће на дан избора посјетити бирача из ове категорије у њиховим домовима или институцијама. Мобилни тим се састоји од председника и два члана. Председник руководи радом мобилног тима и одговоран је за његову

законитост. Изборна комисија један сат прије отварања бирачких мјеста предаје сваком формираном мобилном тиму материјал, како слиједи:

- а) извод из Централног бирачког списка за бираче који су пријављени за гласање на овај начин;
- б) одговарајући број гласачких листића запакованих у заштитне коверте које су стављене у персонализоване коверте на којима су уписане шифре основних изборних јединица за које се гласа. Образац изгледа коверте саставни је дио овог Правилника;
- ц) одговарајући број помоћних гласачких кутија (картонске кутије);
- д) Образац за бројно стање – мобилни тим;
- е) потрошни материјал који је неопходан у процесу гласања и бројања гласачких листића;
- ф) ЗАРБО и
- г) списак бирача с адресама и контакт-телефонима из тачке а) овог става.

(2) По преузимању изборног материјала од изборне комисије, предсједник и чланови мобилног тима:

- а) уписују своја имена у ЗАРБО и потписују се у дијелу ЗАРБО-а који је за то предвиђен;
- б) уписују број бирача с извода из става (1) тачка а) овог члана на предвиђено мјесто у Обрасцу за бројно стање – МОБИЛНИ ТИМ;
- ц) ручно броје примљене персонализоване коверте у којима су заштитне коверте с гласачким листићима према шифрама основних изборних јединица за које се гласа, а према бирачкој опцији бирача који су уписани у извод из става (1) тачка а) овог члана и уписују тај број у Образац за бројно стање;
- д) формирају помоћну гласачку кутију за мобилни тим и стављају папирни самољепљиви печат на отвор гласачке кутије и
- е) уписују серијске бројеве печата с помоћне гласачке кутије у Образац за бројно стање.

(3) Предсједник мобилног тима гласачке листиће и заштитну коверту и кандидатску листу даје бирачу.

(4) Начин гласања бирача с посебним потребама не разликује се од начина гласања утврђеног чланом 36 овог Правилника, с том разликом што на персонализовану коверту уписују име/име оца/презиме бирача и ЈМБ који је гласао путем мобилног тима. Мобилни тим приликом рада на терену, након гласања бирача с посебним потребама на одређеној локацији, самољепљивом траком лијепи отвор гласачке кутије коју потписују предсједник и чланови мобилног тима. Након завршетка рада на терену, мобилни тим ставља на отвор помоћне гласачке кутије самољепљиви папирни печат на који се потписују предсједник и чланови мобилног тима, а серијски број печата евидентира на Обрасцу за бројно стање.

(5) За бираче који ће гласати у затворима установа ће обезбиједити идентификациони документ како би мобилни тим могао утврдити идентитет бирача, а бирач гласа у складу с начином гласања утврђеног чланом 36 овог Правилника, с том разликом што на персонализовану коверту уписују име/име оца/презиме бирача и ЈМБ који је гласао путем мобилног тима.

(6) Мобилни тим почиње радити у 7.00 часова, а завршава у 19.00 часова. Мобилни тим у 19.00 часова у сједишту изборне комисије пакује свој изборни материјал у складу с чланом 46 овог Правилника и предаје га изборној комисији.

Члан 45

(Бројање коверти с гласачким листићима мобилних тимова)

(1) Након што посјете све бираче који гласају путем мобилног тима, предсједник и чланови мобилног тима у сједишту изборне комисије броје коверте с гласачким листићима на следећи начин:

- а) броје и уписују укупан број преосталих неискоришћених коверти с гласачким листићима за сваки изборни ниво у Образац за бројно стање за гласање путем мобилног тима;
- б) пакују неискоришћене коверте с гласачким листићима у врећу утврђену у члану 46 став (1) тачка б) овог Правилника;
- ц) броје и уписују у Образац за бројно стање укупан број потписа гласача из члана 44 став (1) тачка а) овог Правилника;
- д) броје и уписују укупан број коверти оштећених гласачких листића и пакују их у одговарајућу коверту;
- е) након уписа претходно утврђених података у Образац за бројно стање мобилног тима, отварају гласачку кутију и стављају садржај на сто тако да то виде сви присутни;
- ф) разврставају коверте с гласачким листићима за гласање путем мобилног тима по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали, односно по ознакама комбинација гласачких листића на ковертама;
- г) броје коверте с гласачким листићима за гласање путем мобилног тима, што значи да се контролишу и броје коверте а не гласачки листићи, а добијени број коверти по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање путем мобилног тима;
- х) вежу заједно коверте с гласачким листићима и пакују их у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала мобилног тима, у складу с чланом 46 овог Правилника и
- и) попуњавају и потписују Образац за бројно стање за мобилне тимове.

(2) Оригинални Образац бројног стања, ЗАРБО, Образац бројног стања за гласање путем мобилног тима и упаковани изборни материјал мобилни тим доставља изборној комисији која исти прослијеђује Централној изборној комисији БиХ ради бројања/скенирања у Главном центру за бројање.

Члан 46 **(Паковање изборног материјала)**

(1) Мобилни тим пакује изборни материјал на следећи начин:

а) у **НАРАНЦАСТУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

- 1. кутија у којој се налазе пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по основним изборним јединицама и плава копија Обрасца за бројно стање БСМ;
- 2. на кутију залијепити наљепницу наранцасте боје и написати шифру основне изборне јединице и брачког мјеста.

б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

- 1. неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и оштећене коверте са сетовима гласачких листића;
- 2. на оригиналну кутију залијепити наљепницу бијеле боје и на њој написати шифру основне изборне јединице и брачког мјеста.

ц) у **ПРОВИДНУ МАЊУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

- 1. Образац за бројно стање БСМ (оригинал у корицама);
- 2. ЗАРБО (оригинал у корицама);
- 3. извод из коначног Централног бирачког списка за бираче који су везани за своје домове због старости, болести или инвалидитета и бираче који су затвореници или су везани за установе, а имају право гласати;

4. ПДЛ обрасци.

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује на сљедећи начин:

- а) у коверту за предсједника бирачког одбора ставља се Образац за бројно стање БСМ (црвена копија) и
- б) у коверту за предсједника изборне комисије ставља се Образац за бројно стање БСМ (зелена копија) и ЗАРБО (зелена копија).

(3) Бирачки одбор уписује у Образац БСМ број папирних печата с гласачке кутије и печате с пластичних врећа, провидна (неискоришћени гласачки листићи), наранџаста (искоришћени гласачки листићи) и мала провидна (документација за ЦИК БиХ).

(4) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (нпр. број мобилног тима 146БМТ1 на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијепљена лепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у Обрасцу 310 ЗАРБО-а на предвиђеном мјесту.

(5) Све три вреће ставити у велику картонски кутију, залијепити кутију и на истој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста (нпр. број бирачког мјеста 146БМТ1).

ПОГЛАВЉЕ V. ДКП БиХ И ГЛАСАЊЕ ПУТЕМ ПОШТЕ

Одјељак А. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА НА БИРАЧКИМ МЈЕСТИМА У ДКП-У БиХ – члан 1.5 став (3) Изборног закона БиХ

Члан 47

(Достављање изборног материјала)

(1) Централна изборна комисија БиХ ће најкасније десет дана прије отварања бирачких мјеста доставити Министарству иностраних послова БиХ изборни материјал, и то:

- а) извод из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто у ДКП-у БиХ;
- б) одговарајући број заштитних коверти у којима се налазе гласачки листићи с посебном заштитом, а на којима је исписан број комбинације и назив изборних јединица који припадају тој комбинацији, и кандидатске листе;
- ц) одговарајући број гласачких кутија;
- д) комплет образаца за бирачко мјесто;
- е) постере с упутствима о начину гласања и информативним садржајима за бираче;
- ф) ЗАРБО и
- г) потрошни материјал према спецификацији из ЗАРБО-а неопходан за процес гласања и бројања гласачких листића.

(2) Министарство иностраних послова БиХ ће три дана прије, а најкасније 12 часова прије отварања бирачких мјеста у ДКП-у БиХ доставити бирачком одбору одговарајућег ДКП-а БиХ изборни материјал из става (1) овог члана.

(3) Бирачки одбор провјерава да ли је изборни материјал који је примио од Министарства иностраних послова БиХ комплетан и у исправном стању, што уписује у ЗАРБО.

(4) Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора поступају у складу с чланом 50 овог Правилника.

Члан 48

(Процедуре гласања)

- (1) Гласање на бирачком мјесту у ДКП-у БиХ спроводи се по процедури утврђеној у члану 40 овог Правилника.
- (2) Важећи идентификациони документ за гласање бирача у ДКП-у БиХ утврђен је у члановима 5.12, односно 3.15 став (5) Изборног закона БиХ.

Члан 49

(Бројање коверти с гласачким листићима ДКП-а БиХ)

Бројање коверти с гласачким листићима на бирачким мјестима у ДКП-у БиХ врши се по процедури утврђеној у члану 41 овог Правилника.

Члан 50

(Бирачко мјесто у ДКП-у БиХ)

(1) На бирачким мјестима у ДКП-у БиХ бирачки одбори пакује изборни материјал на следећи начин:

- а) у **ЦРВЕНУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:
 - 1) пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по основним изборним јединицама и
 - 2) плава копија Обрасца за бројно стање БСО;
- б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:
 - 1) неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и
 - 2) оштећене коверте са сетовима гласачких листића;
- ц) у **ПРОВИДНУ МАЊУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:
 - 1) Образац за бројно стање БСО (оригинал у корицама),
 - 2) ЗАРБО (оригинал у корицама) и
 - 3) извод из коначног Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица те ПДЛ образац (ако се користио).

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује тако што у коверту за предсједника бирачког одбора ставља Образац за бројно стање БСО (црвена копија).

(3) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (на примјер: број бирачког мјеста А01 на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијењена љепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у одговарајућем обрасцу на предвиђеном мјесту.

Члан 51

(Поврат изборног материјала и рок за поврат)

Оригинални Образац бројног стања, ЗАРБО и упаковани изборни материјал бирачки одбор у ДКП-у БиХ путем Министарства иностраних послова БиХ доставља се Централној изборној комисији БиХ најкасније пет дана од дана одржавања избора. Бројање/скенирање гласачких листића из ДКП-а врши се у Главном центру за бројање.

**Одјељак Б. НАЧИН ГЛАСАЊА БИРАЧА КОЈИ ГЛАСА ПУТЕМ ПОШТЕ – члан 5.21
став (1) Изборног закона БиХ**

**Члан 52
(Бирачки пакет)**

Централна изборна комисија БиХ свим бирачима који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање путем поште доставља путем препоручене поштиљке бирачки пакет који садржи:

- а) Образац с личним подацима бирача: име и презиме, јединствени матични број, датум рођења, тренутну адресу изван Босне и Херцеговине (улица и број, град, поштански број, држава), комбинацијски број за гласачке листиће те упутства како треба гласати (одштампана на полеђини тог обрасца);
- б) одговарајуће гласачке листиће с посебном заштитом који се издају за основну изборну јединицу за коју гласа бирач и кандидатску листу;
- ц) повратну коверту с одштампаном (повратном) адресом Централне изборне комисије БиХ и
- д) коверту за гласачке листиће, која обезбјеђује тајност гласања.

**Члан 53
(Повратна коверта)**

Бирач који гласа путем поште шаље назад Централној изборној комисији БиХ повратну коверту, која садржи:

- а) коверту за гласачке листиће која обезбјеђује тајност гласа, с упакованим гласачким листићима и која је залијепљена како би се обезбиједила тајност гласања;
- б) копију једног од важећих идентификационих докумената, у складу с члановима 5.12, односно 3.15 став (5) Изборног закона БиХ;
- ц) Образац с личним подацима бирача, који садржи податке наведене у члану 52 став (1) тачка а) овог Правилника.

**Члан 54
(Рок за прихватање повратне коверте – члан 5.21 Изборног закона БиХ)**

Повратна коверта која је послана Централној изборној комисији БиХ најкасније на дан одржавања избора биће прихваћена и пребројана уколико стигне у Централну изборну комисију БиХ најкасније пет дана од дана одржавања избора и ако је на повратној коверти отисак бар-кода/поштанског печата земље из које се гласа, с датумом не каснијим од датума одржавања избора. Бројање/скенирање гласачких листића гласача изван Босне и Херцеговине достављених путем поште врши се у у Главном центру за бројање.

**Члан 55
(Водич за гласање путем поште)**

Централна изборна комисија БиХ дистрибуираће Водич за гласање путем поште, чији садржај утврђује Централна изборна комисија БиХ, преко:

- а) Министарства иностраних послова БиХ и ДКП-а БиХ;
- б) клубова и удружења грађана Босне и Херцеговине у иностранству;
- ц) интернет-странице Централне изборне комисије БиХ, налога Централне изборне комисије БиХ на друштвеним мрежама и осталих ауторизованих интернет-страница и

- д) канцеларија владиних и невладиних организација које се баве избјеглицама и питањима миграције.

ПОГЛАВЉЕ VI. ИЗБОРНИ РЕЗУЛТАТИ

Одјељак А. ИМЕНОВАЊЕ РЕФЕРЕНАТА ЗА УНОС РЕЗУЛТАТА И КОНТРОЛОРА

Члан 56

(Референти за унос изборних резултата)

- (1) Изборна комисија обавезна је да најкасније 15 дана прије дана одржавања избора обезбиједи и умрежи довољан број рачунара путем којих ће се извршити унос изборних резултата. Под довољним бројем рачунара сматра се број рачунара који се добије када се број бирачких мјеста подјели с бројем 15.
- (2) Изборна комисија обавезна је да најкасније 15 дана прије дана одржавања избора донесе рјешење којим ће именовати довољан број референата за унос изборних резултата (у даљем тексту: референт). Под довољним бројем сматрају се четири референта за сваки рачунар из става (1) овог члана за опште изборе. За опште изборе референти раде у двије смјене по два референта. Приликом уноса изборних резултата, један референт чита податке са зелене копије обрасца, док други референт уноси те податке у апликацију уз надзор контролора изборних резултата.
- (3) Изборна комисија ће приликом именовања референата из става (2) овог члана водити рачуна да именовани познају рад на рачунарима и који су по могућности већ обављали послове референта за унос изборних резултата.
- (4) Референти из става (2) овог члана у апликацију за унос изборних резултата за свако бирачко мјесто уносе изборне резултате за сваки ниво власти за који се спроводе избори.
- (5) Референт је обавезан да присуствује обуци организираној од стране изборне комисије према посебном плану и програму који усвоји Централна изборна комисија БиХ. За свој рад одговора изборној комисији и има право на накнаду чију висину одређује изборна комисија у рјешењу о именовању.

Члан 57

(Контролори)

- (1) Изборна комисија обавезна је да најкасније 15 дана прије дана одржавања избора донесе рјешење којим ће именовати контролоре. Контролор је лице које познаје рад на рачунарима и које је по могућности већ обављало послове контролора изборних резултата.
- (2) Контролор ће у апликацији из члана 56 став (4) овог Правилника:
- контролисати да сви подаци за свако бирачко мјесто буду унесени од стране референата за унос;
 - кориговати оне податке у апликацији за које се утврди да су референти за унос унијели погрешне податке.
- (3) Контролор је обавезан да присуствује обуци организираној од стране изборне комисије према посебном плану и програму који доноси Централна изборна комисија БиХ. Контролор

за свој рад одговора изборној комисији и има право на накнаду чију висину одређује изборна комисија у рјешењу о именовању.

Одјељак Б. УНОС РЕЗУЛТАТА

Члан 58

(Унос изборних резултата у изборној комисији)

- (1) Изборна комисија након преузимања зелених копија СИТ ЗР образаца од бирачког одбора врши унос резултата евидентираних ручним бројањем у посебан апликативни систем.
- (2) Унос врше рефернти за унос изборних резултата, а контролор врши провјеру тачности уноса података те поређење изборних резултата електронског бројања и изборних резултата ручног бројања.
- (3) Уколико је разлика у броју гласачких листића приликом електронског бројања и броју гласача који су гласали на том бирачком мјесту према евиденцији уређаја за биометријску идентификацију 2 % или мања и уколико број бирача који су изашли према евиденцији уређаја за биометријску идентификацију бирача одговара броју гласачких листића у кутији, уколико број важећих гласачких листића одговара збиру броја гласова који су освојили сви политички субјекти те уколико кандидат једног политичког субјекта нема више освојених гласова него тај политички субјект, резултати остварени на том бирачком мјесту прихватају се као прелиминарни, а резултати електронског бројања објављују се на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ у изборној ноћи.
- (4) Уколико је разлика у броју гласачких листића и броју гласача који су гласали на том бирачком мјесту већа од 2 %, гласачки листићи поново се броје електронски и ручно у Главном центру за бројање, а ови резултати се не објављују на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ.
- (5) Резултати електронског и ручног бројања који су идентични сматрају се утврђеним резултатима за то бирачко мјесто.

Члан 59

(Поновно бројање и унос резултата у Главном центру за бројање)

- (1) Уколико је разлика у броју гласачких листића и броју гласача који су гласали на том бирачком мјесту већа од 2 % и уколико постоји разлика између електронског и ручног бројања на бирачком мјесту, врши се поновно електронско и поновно ручно бројање у Главном центру за бројање.
- (2) Након поновног електронског и поновног ручног бројања гласачких листића, врши се поређење резултата електронског бројања на бирачком мјесту и електронског бројања у Главном центру за бројање, и то броја бирача који су изашли према евиденцијама уређаја за биометријску идентификацију бирача у односу на број ручно пребројаних потврда, број неважећих гласачких листића, број гласова које је освојио политички субјект и број гласова за кандидате. Уколико су резултати идентични, врши се поређење електронског бројања и ручног бројања у Главном центру за бројање.
- (3) Уколико резултати електронског бројања с бирачког мјеста и електронског бројања из Главног центра за бројање нису идентични, у даљу процедуру иду резултати електронског бројања с бирачког мјеста.

(4) Уколико су резултати електронског и ручног бројања идентични те уколико поређење резултата електронског и ручног бројања пролази провјеру, резултати ручног бројања с тог бирачког мјеста имају статус утврђених резултата за то бирачко мјесто.

(5) За резултате електронског и ручног бројања који не пролазе провјере врши се анализа утицаја на додјелу мандата на основу резултата ручног бројања Главног центра за бројање. Утицај на додјелу мандата врши се на основу разлике електронског и ручног бројања у Главном центру за бројање.

Члан 60

(Провјера утицаја резултата избора на додјелу мандата)

(1) Провјером утицаја резултата избора на додјелу мандата утврђује се:

- а) да ли разлика већег или мањег броја гласачких листића може утицати да одређени политички субјект пређе изборни праг од 3 %;
- б) да ли утврђена разлика може утицати да неки политички субјект освоји или изгуби мандат;
- ц) да ли утврђена разлика може утицати да неки кандидат унутар листе политичког субјекта који су прешли изборни праг више од 3 % може освојити или изгубити мандат;
- д) да ли утврђена разлика може утицати на поредак кандидата унутар листе код политичких субјеката који су освојили мандат.

(2) Уколико нема утицаја на додјелу мандата, резултати с тог бирачког мјеста добијају статус утврђених резултата и иду у процес додјеле мандата. Резултати који имају утицај на додјелу мандата посебно се означавају, а коначну одлуку о статусу доноси Централна изборна комисија БиХ (утврђени или поништени).

(3) За бирачка мјеста за која Централна изборна комисија БиХ донесе одлуку о поништењу резултата, организираће се поновљени избори.

Одјељак Ц. УТВРЂИВАЊЕ ИЗБОРНИХ РЕЗУЛТАТА – члан 5.29 Изборног закона БиХ

Члан 61

(Утврђивање изборних резултата)

Централна изборна комисија БиХ утврђује и објављује изборне резултате након што резултати са свих бирачких мјеста који су пребројавани у Главном центру за бројање имају статус утврђени и након обједињавања резултата гласања с редовних бирачких мјеста и резултата добијених пребројавањем гласова у Главном центру за бројање, и то: гласова из мобилних тимова, одсуства, бирачких мјеста за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићем, гласови пристигли путем поште и из ДКП-а БиХ, најкасније 20 дана након одржавања избора.

Члан 62

(Увид у утврђене и објављене изборне резултате)

Централна изборна комисија БиХ одмах по доношењу одлуке о утврђивању и објављивању изборних резултата даје детаљан табеларни приказ резултата гласања на нивоу бирачког мјеста по политичким субјектима и кандидатима те га ставља на располагање јавности путем интернет-странице Централне изборне комисије БиХ.

Одјељак Д. ПОТВРЂИВАЊЕ ИЗБОРНИХ РЕЗУЛТАТА

Члан 63

(Поновно бројање и потврђивање изборних резултата – члан 5.32 Изборног закона БиХ)

- (1) Након објављивања и утврђивања резултата избора подносе се захтјеви за поновно бројање гласачких листића Централној изборној комисији БиХ, у складу с чланом 5.30 Изборног закона БиХ.
- (2) Централна изборна комисија БиХ након завршетка поновног бројања гласачких листића и истека рока за подношење жалбе, односно након правоснажности одлука, а најкасније 30 дана од дана одржавања избора, потврђује изборне резултате.
- (3) Изузетно од става (1) овог члана, Централна изборна комисија БиХ потврдиће изборне резултате најкасније 45 дана од дана одржавања избора у случају:
 - а) ако је процес поновног бројања гласачких листића по захтјевима или по службеној дужности у Главном центру за бројање био таквог обима да уз све расположиве капацитете није могуће завршити потврђивање резултата у року од 30 дана од дана одржавања избора,
 - б) ако процес заштите изборног права није могуће завршити у року од 30 дана,
 - ц) ако је Централна изборна комисија БиХ поништила или одгодила изборе у изборној јединици или на неком бирачком мјесту и
 - д) изузетно, и у другим оправданим случајевима када је нужно продужити рок од 30 дана од дана одржавања избора.

Члан 64

(Објављивање потврђених изборних резултата)

Централна изборна комисија БиХ потврђене изборне резултате с расподијељеним мандатима и именима кандидата унутар тих политичких субјеката објављује у службеним гласилима, интернет-страници Централне изборне комисије БиХ и средствима јавног информисања.

ДИО ТРЕЋИ – СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА БЕЗ КОРИШЋЕЊА СПЕЦИФИЧНИХ ИЗБОРНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

ПОГЛАВЉЕ I. ДУЖНОСТИ ПРЕДСЈЕДНИКА И ЧЛАНОВА БИРАЧКОГ ОДБОРА, ПРИСУСТВО НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ И ИЗБОРНИ ПОСМАТРАЧИ

Члан 65

(Дужност предсједника бирачког одбора и улога чланова бирачког одбора у процесу гласања)

- (1) Предсједник управља радом бирачког одбора и заједно с члановима бирачког одбора одговоран је за законитост рада на бирачком мјесту; одржава интегритет процеса гласања, односно бројања и одржава мир и ред на бирачком мјесту и његовој околини; попуњава све потребне обрасце; обезбјеђује да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета; помаже бирачима којим треба додатно објашњење о процесу гласања; рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача и евидентира у Записник о раду бирачког одбора ЗАРБО (у даљем тексту: ЗАРБО) вријеме и околности свих изузетних догађаја на бирачком мјесту, на начин да на сваку примједбу уписану у ЗАРБО напише шта је подузео уколико је примједба основана; и одређује дужности сваком члану бирачког

одбора. Евентуални прекид рада у бројању гласачких листића председник или замјеник председника евидентирају у ЗАРБО-у. Председник бирачког одбора за бирача чије име није уписано на бирачком списку на том бирачком мјесту обавезан је да изврши провјеру с надлежном изборном комисијом основне изборне јединице (у даљем тексту: изборна комисија) на којем бирачком мјесту тај бирач гласа. Председник бирачког одбора употребом погодне апликације обавјештава надлежну комисију о евентуалним неправилностима на бирачком мјесту те на исти начин доставља прелиминарне резултате избора за систем већинског гласа.

(2) Председник бирачког одбора, на бирачком мјесту на коме је до 18.45 часова на изборни дан гласало више од 350 бирача, обавезно позива свог замјеника и замјенике чланова бирачког одбора да након затварања дођу на бирачко мјесто и присуствују у процесу бројања гласачких листића.

(3) Председник бирачког одбора, на бирачком мјесту које је требало да буде отворено у 07.00 часова, а исто је у поступку отварања каснило од један до три часа, или на којем је прекид у току гласања био од један до три часа, прије затварања бирачког мјеста обавезно позива свог замјеника и замјенике чланова бирачког одбора да након затварања дођу на бирачко мјесто и присуствују у процесу бројања гласачких листића.

(4) Члан бирачког одбора задужен за контролу реда обезбјеђује контролу кретања бирача на бирачком мјесту и обезбјеђује да се на бирачком мјесту не наруши тајност гласања.

(5) Члан бирачког одбора задужен за идентификацију провјерава идентитет бирача, проналази бирачево име у изводу из Централног бирачког списка, упозорава бирача да се мора потписати идентично као на важећем личном документу и обезбјеђује да се бирач потпише поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка у одговарајућем шаблону. Потпис у изводу из Централног бирачког списка мора одговарати потпису у документу којим је извршена идентификација.

(6) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића објашњава бирачу како треба исправно испунити гласачке листиће, уз напомену да обавезно погледа упутство о начину гласања на полеђини сваког гласачког листића, издаје гласачке листиће бирачу и упућује бирача према слободном простору на којем му се омогућава тајност гласања (у даљем тексту: гласачка кабина). Ако бирач оштети гласачки листић на начин да је гласачки листић неупотребљив, физички оштећен или погрешно попуњен, члан бирачког одбора бирачу издаје нови гласачки листић, а оштећени гласачки листић изузима, на истом испише ријеч "ОШТЕЋЕНИ" и одлаже га у за то предвиђену коверту.

(7) На бирачком мјесту гдје се бирачу издаје коверта с гласачким листићима, уколико бирач у гласачкој кабини оштети један или више гласачких листића, изузима се коверта с оштећеним гласачким листићима, бирачу се издаје нова коверта с одговарајућом комбинацијом гласачких листића, а преко изузете коверте пише се ријеч "ОШТЕЋЕНИ" и коверта се одлаже у за то предвиђену коверту.

(8) Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије упућује бирача да убаци све преузете гласачке листиће, један по један, у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто, обезбјеђује да ниједан бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убаци све гласачке листиће те да бирач све преузете гласачке листиће убаци један по један у гласачку кутију, као и да се само гласачки листићи убацују у гласачку кутију.

(9) Ако се бирачки одбор састоји од председника и два члана, члан бирачког одбора задужен за контролу реда истовремено ће обављати и контролу гласачке кутије, док ће члан бирачког одбора задужен за идентификацију бирача истовремено обављати и издавање гласачких листића.

(10) Чланови бирачког одбора индивидуално одговарају за учињене неправилности у оквиру задужења које добију од предсједника бирачког одбора, у складу с Изборним законом БиХ и подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ.

(11) Предсједник бирачког одбора одговоран је и за учињене неправилности члана бирачког одбора, уколико није евидентирао уочене неправилности и одмах извијестио надлежну изборну комисију.

(12) Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за обезбјеђење правилности и тајност гласања, правилно бројање, евидентирање гласачких листића и исправно паковање изборног материјала на бирачком мјесту.

(13) Предсједник и чланови бирачког одбора морају да буду присутни током цијелог процеса гласања, укључујући и процес бројања гласачких листића, сходно одредби члана 5.5 Изборног закона БиХ, осим у случају када је потребно обавити гласање на другом бирачком мјесту за које су уписани у извод из Централног бирачког списка, или због здравствених и других оправданих разлога нису у могућности да наставе даље да обављају своје дужности.

(14) Предсједник бирачког одбора обавезан је обавијестити изборну комисију о потреби његовог одсуства или одсуства чланова бирачког одбора с бирачког мјеста, како би изборна комисија могла ангажовати њихове замјенике да дођу на бирачко мјесто и преузму њихове функције. Предсједник бирачког одбора обавезан је да све промјене особља на бирачком мјесту евидентира у дио 35 ЗАРБО-а “Запажања у току гласања”.

Члан 66 **(Присуство на бирачком мјесту)**

(1) На бирачком мјесту у току гласања и бројања гласачких листића могу бити присутни предсједник, чланови бирачког одбора и њихови замјеници, у случајевима прописаним овим Правилником, акредитовани посматрачи и, изузетно, припадници полиције уколико је позвана од предсједника бирачког одбора у вријеме када је бирачко мјесто затворено за гласање због нарушавања реда на бирачком мјесту.

(2) На бирачко мјесто у току гласања, по одобрењу предсједника бирачког одбора, на краћи временски период могу ући и представници медија, али им је забрањено да нарушавају тајност гласа, снимају бираче у гласачкој кабини и ометају изборни процес. На бирачком мјесту забрањено је давање изјава медијима.

(3) У сврху пружања савјетодавне помоћи бирачким одборима, као и преузимања зелених копија с изборним резултатима, на бирачко мјесто могу ући предсједник, члан изборне комисије или овлашћено лице изборне комисије.

(4) У сврху обиласка бирачких мјеста на изборни дан, на бирачко мјесто у пратњи предсједника или члана изборне комисије могу ући и предсједник и/или чланови Централне изборне комисије БиХ, као и овлашћени службеници Секретаријата Централне изборне комисије БиХ.

Члан 67 **(Акредитовани посматрачи)**

(1) Бирачки одбор мора омогућити акредитованим посматрачима несметано посматрање цијелог процеса гласања и пребројавања гласачких листића и уписа свих примједби у ЗАРБО.

(2) Бирачки одбор обавезан је да омогући посматрачима јасан увид у све изборне активности. Предсједник бирачког одбора обавезан је да одговори на упит посматрача који је за вријеме посматрања утврдио неправилности у процесу који посматра, а уколико је посматрач

незадовољан појашњењем, предсједник бирачког одбора му обавезно омогућава да упише примједбу у дио 36 ЗАРБО.

(3) Уколико посматрач утврди неправилност у раду члана бирачког одбора за идентификацију и утврђивању идентитета бирача који се потписао на извод из Централног бирачког списка, предсједник бирачког одбора ће омогућити посматрачу провјеру идентитета бирача и провјеру на изводу из Централног бирачког списка, али на начин да се заштите лични подаци бирача. Посматрач нема право увида да ли је идентификациони документ бирача у важећем року, али изузетно и с образложењем које је оправдано, може затражити да бирачки одбор изврши додатну провјеру важности и то јавно саопшти посматрачу.

(4) Посматрач има право посматрати бројање гласачких листића с удаљености с које може јасно да види све активности бирачког одбора, а да не омета поступак бројања гласачких листића. Бирачки одбор ће бројати гласачке листиће на начин да посматрач који стоји у близини јасно види гласачке листиће.

ПОГЛАВЉЕ II. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 68 (Изборни материјал)

(1) Централна изборна комисија БиХ обезбјеђује свим формираним бирачким мјестима, осим за бираче из члана 114 овог Правилника, изборни материјал који се састоји од:

а) осјетљивог изборног материјала:

- 1) гласачки листићи,
- 2) обрасци из члана 140 став (1) тачка б) овог Правилника,
- 3) изводи из коначног Централног бирачког списка по бирачким мјестима (за бирача који гласа на редовном бирачком мјесту, бирача који има статус расељеног лица, бирача који има право да гласа непотврђеним гласачким листићима и бирача који има право да гласа путем посебног мобилног тима);

б) неосјетљивог изборног материјала:

- 1) кандидатске листе,
- 2) дио потрошног бирачког материјала (постери, гласачке кабине, коверте за паковање гласачких листића, вреће за паковање изборног материјала и др.) и
- 3) кутија за паковање врећа с гласачким листићима.

(2) Централна изборна комисија БиХ обезбјеђује да се свака врећа за паковање изборног материјала означи бар-кодом који је другачији за сваки изборни ниво (односно другачији за сваку боју вреће, провидне вреће, као и мале провидне вреће). На основу бар-кода Централна изборна комисија БиХ задужује изборну комисију врећама за паковање изборног материјала које се налазе у кутијама с неосјетљивим изборним материјалом. Централна изборна комисија БиХ такође обезбјеђује да се свака кутија за паковање врећа с гласачким листићима означи бар-кодом који је другачији за сваку кутију.

(3) Централна изборна комисија БиХ свим изборним комисијама с неосјетљивим изборним материјалом доставља и мале провидне вреће с натписом “Ротосне вреће/Помоћне вреће”. Централна изборна комисија БиХ доставља изборној комисији довољан број врећа за свако редовно бирачко мјесто.

(4) Изборна комисија, с осталим изборним материјалом за опште изборе, издаје бирачком одбору:

а) 3 (три) вреће из става (3) овог члана и

- б) изборна комисија Брчко дистрикта БиХ за спровођење општих избора б (шест) врећа из става (3) овог члана.
- (5) Бирачки одбор обавезно задужене мале провидне вреће враћа изборној комисији заједно с другим изборним материјалом.
- (6) Изборна комисија обавезно мале провидне вреће чува на погодном и обезбјеђеном мјесту до спровођења наредних редовних избора.
- (7) Бирачки одбор вреће из става (3) овог члана користи у поступку бројања гласачких листића након отварања гласачке кутије, на начин да у њих спрема гласачке листиће за ниво власти који тренутно не броји.
- (8) Централна изборна комисија БиХ одговорна је за дистрибуцију и безбиједност изборног материјала из става (1) овог члана до изборне комисије.
- (9) Изборна комисија од момента преузимања изборног материјала од Централне изборне комисије БиХ одговорна је за достављање и расподјелу изборног материјала по бирачким одборима на подручју основне изборне јединице и за његову безбједност до момента предаје бирачким одборима. Изборна комисија је од момента преузимања цјелокупног изборног материјала од бирачких одбора одговорна за безбједност изборног материјала, до његовог уручења Централној изборној комисији БиХ.
- (10) За примопредају изборног материјала из става (9) овог члана од и према Централној изборној комисији БиХ одговоран је предсједник изборне комисије или члан изборне комисије којег предсједник овласти у писаној форми.
- (11) Гласачки листићи из става (1) тачка а) алинеја 1) овог члана су:
- а) гласачки листићи за редовно бирачко мјесто,
 - б) гласачки листићи с посебном ознаком за гласање у ДКП-има БиХ и
 - ц) гласачки листићи с посебном ознаком за гласање путем поште.

Члан 69

(Достављање изборног материјала – члан 5.3 Изборног закона БиХ)

Централна изборна комисија БиХ доставља изборној комисији изборни материјал из члана 68 став (1) тачка а) алинеје 1), 2) и 4) и тачка б) алинеје 1) овог Правилника најкасније три дана прије дана одржавања избора, а из члана 68 тачка а) алинеја 3) и неосјетљиви изборни материјал из тачке б) алинеје 2) и 3) овог Правилника најкасније 20 дана прије дана одржавања избора.

Члан 70

(Обрасци ПО-1 и ПО-2 – члан 5.4 став (2) Изборног закона БиХ)

- (1) Надлежна изборна комисија дужна је да током преузимања изборног материјала од Централне изборне комисије БиХ провјери укупан број примљених кутија гласачких листића и преосталог изборног материјала те потврди пријем у одговарајуће примопредајне обрасце изборног материјала – Образац ПО-1 и Образац ПО-2.
- (2) Потписану копију образаца из става (1) овог члана изборна комисија задржава за своје потребе, а остале копије задржава Централна изборна комисија БиХ.
- (3) Уколико изборна комисија након пријема изборног материјала из става (1) овог члана уочи одређене недостатке у погледу количине и врсте примљеног изборног материјала, дужна је одмах, а најкасније у року од 12 часова од пријема изборног материјала, писмено извијестити Централну изборну комисију БиХ како би се отклонили уочени недостаци.

Члан 71

(Предаја изборног материјала изборној комисији – члан 5.26 Изборног закона БиХ)

- (1) Након затварања бирачких мјеста и окончања процеса бројања и свих активности на бирачком мјесту, бирачки одбор доставља изборној комисији спакован изборни материјал на начин прописан члановима 93, 94, 100, 104 и 108 овог Правилника.
- (2) Изборна комисија при преузимању изборног материјала од бирачког одбора провјерава да ли је изборни материјал упакован на прописан начин и потврђује пријем у обрасцу Записник БО-ИК. Уколико уочи да изборни материјал није прописно упакован или да одређени материјал недостаје, позива бирачки одбор да отклони уочене недостатке уз присуство посматрача, а под контролом изборне комисије. Једну копију Записника БО-ИК изборна комисија задржава (односно израђује ако образац није с НЦР копијама, од којих је једна за изборну комисију) за своју архиву.
- (3) Изборна комисија припрема изборни материјал с бирачких мјеста за предају Централној изборној комисији БиХ.

Члан 72

(Предаја изборног материјала Централној изборној комисији БиХ)

- (1) Централна изборна комисија БиХ при преузимању изборног материјала од изборне комисије основне изборне јединице провјерава да ли је изборни материјал спакован на прописан начин те скенира све бар-кодове на врећама и кутијама за паковање врећа с гласачким листићима из члана 68 став (2) овог Правилника, након чега потврђује пријем у примопредајном обрасцу изборног материјала Записника ИК-ЦИК БИХ.
- (2) Уколико приликом скенирања бар-кодова на врећама одређена врећа не посједује бар-код, особље Централне изборне комисије БиХ преузима врећу, уз назнаку броја пластичног печата наведене вреће у примопредајном обрасцу из става (1) овог члана. Такође, уколико на одређеној кутији за паковање врећа с гласачким листићима не постоји бар-код, наведена чињеница се евидентира у примопредајни образац. Исто тако, уколико се уоче одређени недостаци у паковању изборног материјала, надлежно лице Централне изборне комисије БиХ налаже изборној комисији да одмах отклони уочене недостатке.
- (3) Образац из става (1) овог члана изборна комисија копира и копију задржава за своје потребе, а оригинал образаца задржава Централна изборна комисија БиХ.

Члан 73

(Паковање и примопредаја гласачких листића – члан 5.4 Изборног закона БиХ)

- (1) Гласачки листићи достављају се изборној комисији запаковани у одговарајући број палета у зависности од укупног броја кутија гласачких листића који се испоручују датој основној изборној јединици.
- (2) Вакуум паковања с гласачким листићима за бирачка мјеста на територији дате основне изборне јединице запаковани су у кутије. Свако бирачко мјесто добија једну или више кутија с гласачким листићима одговарајућег типа у зависности од врсте бирачког мјеста (редовно бирачко мјесто или бирачко мјесто за гласање у одсуству).
- (3) Свака палета с гласачким листићима означава се следећим подацима:
 - а) јединственом ознаком, односно серијским бројем палете,
 - б) називом основне изборне јединице,
 - ц) бројем кутија које се налазе на палети,

- д) бројевима бирачких мјеста на које се кутије с те палете односе и
- е) подацима о укупном броју и типу гласачких листића који се налазе на палети.

(4) Свака кутија с гласачким листићима означава се сљедећим подацима:

- а) бројем бирачког мјеста,
- б) називом основне изборне јединице
- ц) ознаком типа гласачких листића који су запаковани у кутију,
- д) подацима о укупном броју гласачких листића запакованих у кутију и
- е) подацима о редном броју кутије и укупном броју кутија за дато бирачко мјесто.

(5) Централна изборна комисија БиХ ће посебном одлуком одредити лица која ће вршити надзор над израдом папира за гласачке листиће и његовог паковања на палете.

(6) Централна изборна комисија БиХ ће током штампања и паковања гласачких листића у штампарији посебном одлуком именовати комисију из реда запослених Секретаријата Централне изборне комисије БиХ за стални надзор и контролу штампања и паковања гласачких листића, што подразумијева и контролна бројања гласачких листића прије паковања у пластичне фолије, методом случајног узорка. Овом одлуком ће Централна изборна комисија БиХ одредити и једног члана Централне изборне комисије БиХ за координацију рада ове комисије.

(7) Лица из става (5), односно комисија из става (6) овог члана дужна су да редовно достављају информацију у писаном облику о току реализације одређених активности те да по завршетку поднесу писани извјештај о извршеном надзору и контроли израде папира за гласачке листиће, односно штампању и паковању гласачких листића.

ПОГЛАВЉЕ III. ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА И ГЛАСАЧКА КУТИЈА

Члан 74

(ЗАРБО – члан 5.7 став (1) Изборног закона БиХ)

(1) За свако бирачко мјесто бирачки одбор дужан је да води ЗАРБО који је саставни дио овог Правилника. ЗАРБО је сачињен тако да свака страница има двије копије у боји (зелену за изборну комисију и црвену за предсједника бирачког одбора), на које се пресликавају подаци уписани на страници. Свака страница обавезно садржи број бирачког мјеста.

(2) У ЗАРБО се уписују подаци по страницама, и то:

- (1) 31 Спецификација изборног материјала – изборна комисија евидентира изборни материјал који предаје бирачком одбору;
- (2) 31а Гласачки листићи – предсједник бирачког одбора уписује број примљених и број неискоришћених гласачких листића и укупан број бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто;
- (3) 31б Специфичне изборне технологије – предсједник изборне комисије и предсједник бирачког одбора врше примопредају уређаја специфичне изборне технологије;
- (4) 32 Запажања о стању изборног материјала и бирачког мјеста дан уочи одржавања избора – предсједник и чланови бирачког одбора уписују своја запажања;
- (5) 33 Евиденција о присуству – предсједник бирачког одбора евидентира задужења која је додијелио члановима бирачког одбора;
- (6) 33а Заклетва – предсједник и чланови бирачког одбора потписују заклетву, као и њихови замјеници, уколико су ангажовани;
- (7) 34 Евиденција о акредитованим посматрачима – предсједник евидентира акредитоване посматраче који прате процес гласања и бројања гласачких листића на бирачком мјесту;
- (8) 35 Запажања у току гласања – предсједник бирачког одбора евидентира догађаје који су се десили у току гласања, као и податке о бирачу који је гласао испред бирачког мјеста;

- (9) 35a Евиденција одсуства – предсједник бирачког одбора евидентира своје одсуство и одсуство чланова бирачког одбора с бирачког мјеста;
 - (10) 36 Мишљење или примједбе члана бирачког одбора, бирача или акредитованог посматрача – сви наведени у наслову могу унијети своју примједбу на рад бирачког одбора;
 - (11) 37 Удаљавање лица с бирачког мјеста – предсједник бирачког одбора уписује податке о лицима која је у току гласања или бројања гласачких листића одстранио с бирачког мјеста;
 - (12) 38 Вријеме затварања бирачког мјеста – предсједник бирачког одбора уписује вријеме затварања бирачког мјеста;
 - (13) 39 Број потврда бирача који су се успјешно идентификовали и аутентификовали те укупан број потврда, као и податак о укупном броју вишеструких покушаја верификације. Поред наведених података, овај образац садржи и податак о броју бирача који су се идентификовали и потписали на извод из Централног бирачког списка на бирачким мјестима на којима је коришћена штампана верзија извода из Централног бирачког списка;
 - (14) 310 Наљепнице – предсједник бирачког одбора уписује серијске бројеве наљепница којима се затварају кутије за неискоришћене и пребројане гласачке листиће, као и бројеве пластичних печата велике и мале вреће.
- (4) У случају да је члану бирачког одбора, бирачу или акредитованом посматрачу онемогућен упис примједбе или мишљења у ЗАРБО, своје примједбе или мишљења достављају директно изборној комисији, о чему изборна комисија без одлагања обавјештава Централну изборну комисију БиХ.

Члан 75 **(Гласачка кутија и помоћне вреће)**

- (1) Изборна комисија дужна је да гласачке кутије прописно ускладишти, евидентира њихово бројно стање и евентуална оштећења и недостатке те чува за потребе наредних избора као стално материјално средство.
- (2) Изборна комисија дужна је да вреће из члана 68 став (3) овог Правилника прописно складишти, евидентира њихово бројно стање и евентуална оштећења и недостатке те чува за потребе наредних избора као стално материјално средство.
- (3) Евиденцију бројног стања гласачких кутија из става (1) овог члана изборна комисија доставља Централној изборној комисији БиХ уз редовни извјештај о раду, док евиденцију врећа из члана 68 став (3) овог Правилника изборна комисија доставља Централној изборној комисији БиХ само изузетно, у случају потребе за додатним врећама, и то почетком изборне године.
- (4) Врсте и поступање с гласачком кутијом Централна изборна комисија БиХ ће регулисати посебним прописом.

ПОГЛАВЉЕ IV. РЕДОВНА БИРАЧКА МЈЕСТА

Одјељак А. ПАКОВАЊЕ И ПРЕДАЈА ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА ИЗБОРНИМ КОМИСИЈАМА

Члан 76 **(Редовно бирачко мјесто – члан 5.4 Изборног закона БиХ)**

(1) Редовно бирачко мјесто добија број гласачких листића према броју бирача на изводу из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто, који се заокружује на сљедећих 10.

(2) Пакети с гласачким листићима за редовно бирачко мјесто садрже одговарајући број вакуум паковања од 200 гласачких листића истог типа. Уколико је број гласачких листића за одређено редовно бирачко мјесто мањи од 200, или ако укупан број листића није дјелив с 200, остатак гласачких листића ће бити смјештен у посебно вакуум паковање, ако та разлика буде већа од 50. Ако та разлика буде износила 50 или мање гласачких листића, листићи ће бити смјештени у исто паковање с 200 листића.

(3) Свако вакуум паковање означава се подацима о типу гласачких листића, бројем редовног бирачког мјеста, називом и кодом основне изборне јединице и укупним бројем гласачких листића који се налазе у паковању, уз нумерацију броја паковања за сваки ниво на начин који одреди Централна изборна комисија БиХ.

(4) Осим података из става (3) овог члана, на вакуум паковању се налази наљепница с бар-кодом.

Одјељак Б. ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКИХ МЈЕСТА

Члан 77

(Дан уочи избора на редовном бирачком мјесту – члан 5.3 став (1) Изборног закона БиХ)

(1) Изборна комисија доноси план предаје изборног материјала бирачком одбору на бирачком мјесту.

(2) Према плану из става (1) овог члана, изборна комисија ће дан прије, а најкасније 12 часова прије отварања бирачких мјеста доставити бирачком одбору изборни материјал, и то:

- а) извод из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто;
- б) одговарајући број гласачких листића;
- ц) одговарајући број гласачких кутија;
- д) комплет образаца за бирачко мјесто;
- е) кандидатске листе, односно постере с изгледом гласачких листића на којима се гласа у тој изборној јединици;
- ф) постере с упутствима о начину гласања и информативним садржајима за бираче;
- г) ЗАРБО из члана 74 став (1) овог Правилника;
- х) потрошни материјал према спецификацији из ЗАРБО-а, неопходан за процес гласања и бројања гласачких листића.

(3) Бирачки одбор приликом примопредаје изборног материјала од стране изборне комисије провјерава да ли је изборни материјал који је примио од изборне комисије комплетан и у исправном стању те потписује у ЗАРБО. Уколико бирачки одбор утврди да изборни материјал није комплетан, одмах о томе обавјештава изборну комисију која је обавезна да у контакту с Централном изборном комисијом БиХ отклони све недостатке у најкраћем року.

(4) Предсједник и чланови бирачког одбора након пријема изборног материјала потписују заклетву у ЗАРБО.

(5) Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора провјеравају простор који је предвиђен за бирачко мјесто и отклањају евентуалне недостатке ако утичу на законитост рада бирачког одбора. Запажање о стању бирачког мјеста уписује се у ЗАРБО. Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за безбједност бирачког материјала на бирачком мјесту од тренутка пријема материјала, па до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста, окончања процеса бројања и уручења гласачког

материјала. Бирачки материјал се у ноћи прије отварања бирачког мјеста чува у закључаним просторијама на локацији бирачког мјеста. Полиција обезбјеђује бирачки материјал у ноћи прије отварања бирачких мјеста на локацијама бирачких мјеста.

(6) Бирачки одбор уклања с бирачког мјеста све ознаке и обиљежја који упућују на политичке партије, вјерске симболе, као и ознаке које имају дискриминацијско значење. Бирачки одбор поставља на видном мјесту ознаку бирачког мјеста, улаза и излаза, смјера локације бирачког мјеста, забране уношења и показивања оружја и опасних предмета, забране пушења, забране употребе фотоапарата, камере, мобитела или других средстава којима се може снимити или испоручити звучни, видео или текстуални садржај на бирачком мјесту, од момента преузимања гласачког листића па до напуштања бирачког мјеста, излаже кандидатске листе и на видљивом мјесту излаже списак чланова бирачког одбора с називом политичког субјекта који их је номиновао.

(7) Предсједник и чланови бирачког одбора уређују бирачко мјесто тако да се омогући несметано кретање бирача на бирачком мјесту.

(8) Бирачки одбор одређује мјесто за сваку гласачку кабину на начин да се отвор гласачке кабине окрене према члановима бирачког одбора и посматрачима те да гласачка кабина буде довољно удаљена од чланова бирачког одбора, посматрача или бирача који се идентифицира како се не би повриједила тајност гласања.

Члан 78

(Прије отварања бирачког мјеста – члан 5.8 Изборног закона БиХ)

(1) Сви чланови бирачког одбора морају да дођу на бирачко мјесто најмање један час прије почетка отварања бирачког мјеста. У том временском периоду само чланови бирачког одбора и акредитовани посматрачи могу да буду присутни на бирачком мјесту.

(2) Бирачки одбор на бирачким мјестима на којима није омогућен приступ лицима из члана 81 став (5) овог Правилника одређује посебно мјесто и поставља гласачку кабину испред бирачког мјеста за ову категорију бирача.

(3) Прије почетка гласања предсједник, односно чланови бирачког одбора врше следеће:

- а) исписују све неопходне податке на коверте, односно пакете;
- б) предсједник уписује у Образац за бројно стање број бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка;
- ц) ручно броје примљене гласачке листиће за сваки изборни ниво и предсједник у Образац за бројно стање уписује укупан број примљених гласачких листића;
- д) показују празну гласачку кутију, након чега на њу стављају пластичне печате;
- е) предсједник у Образац за бројно стање уписује серијске бројеве печата гласачке кутије;
- ф) постављају запечаћену гласачку кутију на мјесто гдје је сви присутни могу видјети;
- г) на видном мјесту објављују списак чланова бирачког одбора, с назнаком политичког субјекта који их је номиновао;
- х) предсједник уписује у ЗАРБО вријеме отварања бирачког мјеста;
- и) предсједник провјерава посматрачев идентификациони документ с фотографијом, који задржава до момента када посматрач напушта бирачко мјесто; утврђује да ли се име посматрача налази на акредитацији и у ЗАРБО уписује име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао, број његове акредитације, вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто и
- ј) предсједник упућује посматраче на мјесто гдје могу сјести и посматрати изборне активности те их упозорава да се не могу мијешати у изборни процес нити гледати у гласачку кабину, али да могу постављати питања у вези с изборним процесом и

стављати мишљења или примједбе на изборни процес у ЗАРБО или их предати у писаној форми, уз обавезан потпис.

(4) Предсједник бирачког одбора одређује дужности свим члановима бирачког одбора и то евидентира у дио 33 ЗАРБО-а. Уколико у току гласања члан бирачког одбора напусти бирачко мјесто и његову дужност преузме његов замјеник, предсједник бирачког одбора у дио 35 ЗАРБО-а евидентира вријеме замјене и разлог напуштања бирачког мјеста. У дио 35 ЗАРБО-а предсједник бирачког одбора такође евидентира вријеме свог одласка с бирачког мјеста, као и вријеме повратка на бирачко мјесто.

(5) Замјеник предсједника или замјеник члана бирачког одбора приликом доласка на бирачко мјесто прије преузимања дужности предсједника или члана потписује заклетву у ЗАРБО-у.

Члан 79

(Поступање бирачког одбора у случају неисправности у паковањима гласачких листића)

(1) У случају да бирачки одбор приликом спровођења процедуре прописане чланом 78 став (3) тачка ц) овог Правилника утврди неправилности:

а) у вакуум паковањима гласачких листића нађу материјал који није гласачки листић, или гласачке листиће на којима нема одштампаних кандидата, или гласачки листић не садржи кандидатске листе за изборну јединицу, или гласачке листиће које није прописала Централна изборна комисија БиХ, обавезан је да их одвоји и утврди њихов број, као и да утврди број гласачких листића који су исправни;

б) у вакуум паковањима гласачких листића приме мањи број гласачких листића од предвиђеног броја, а утицао би на процес гласања због недостатка гласачких листића,

одмах по сазнању о неправилностима из тачки а) и б) овог става обавјештава изборну комисију.

(2) Изборна комисија по обавјештењу бирачког одбора из става (1) овог члана обавезна је отићи на бирачко мјесто и утврђену неправилност записати у ЗАРБО у дио “Прије отварања бирачког мјеста” те доставити писани извјештај о утврђеној неправилности Централној изборној комисији БиХ.

(3) Уколико наведене неправилности утичу на рад бирачког одбора у смислу недостатка гласачких листића за њихов рад, изборна комисија од бирачких одбора с ближих бирачких мјеста узима максимално по 100 гласачких листића те их доставља бирачком одбору којем недостају гласачки листићи.

(4) Поступак прописан у ставу (3) овог члана изборна комисија обавља записнички, а бирачки одбор исте те чињенице уписује у Образац бројног стања у ред 3 “Број накнадно задужених/изузетих гласачких листића”, гдје бирачки одбор којем су изузети гласачки листићи уписује број изузетних гласачких листића, а бирачки одбор којем су дати гласачки листићи уписује број преузетих гласачких листића. Бирачки одбор у дио 3 Обрасца бројног стања уписује апсолутну вриједност броја без предзнака +/-.

Одјељак Ц. ПРОЦЕДУРА ГЛАСАЊА

Члан 80

(Идентификација, издавање гласачког листића и гласање – чланови 5.12, 5.13 и 5.16 Изборног закона БиХ)

(1) Приликом уласка на бирачко мјесто ради идентификације и гласања, сваки бирач мора да предочи један од важећих личних докумената, у складу с чланом 5.12 Изборног закона БиХ. Након што члан бирачког одбора утврди идентитет бирача и његово име буде пронађено у изводу из Централног бирачког списка, бирач се потписује идентично као на личном документу поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка. Члан бирачког одбора има дужност и одговорност да упозори сваког бирача да његов потпис на изводу из Централног бирачког списка мора одговарати потпису на личном документу који је предочен.

(2) Уколико се бирач не потпише идентично као на личном документу, члан бирачког одбора га упозорава да се треба потписати исто као на личном документу; а уколико бирач исто одбије, предсједник бирачког одбора у дијелу 35 ЗАРБО-а наводи име и презиме бирача, редни број бирача на изводу из Централног бирачког списка и чињеницу да је бирач одбио да се потпише идентично као на личном документу.

(3) Када бирач буде идентификован и потпише се у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића објашњава бирачу како треба исправно испунити гласачке листиће, уз напомену да обавезно погледа упутство о начину гласања на полеђини сваког гласачког листића, затим му издаје гласачке листиће и одмах га упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће. У гласачкој кабини у исто вријеме смије се налазити само једно лице, осим ако се ради о бирачу из члана 81 овог Правилника.

(4) Испуњавање гласачког листића на бирачком мјесту је тајно, гласање је лично. Предсједник и чланови бирачког одбора дужни су обезбиједити тајност гласања и онемогућити да неко лице гласа умјесто другог лица под његовим именом или да поново гласа.

(5) Након попуњавања гласачких листића, бирач један по један гласачки листић убацује у гласачку кутију. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије води рачуна да сви гласачки листићи буду убачени у гласачку кутију.

(6) У случају да бирач не убаци све гласачке листиће који су му издати на бирачком мјесту, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије упозориће га да је обавезан то да уради. Ако бирач не поступи у складу с овим упозорењем, предсједник бирачког одбора ће у ЗАРБО-у извршити евиденцију наведеног, записујући податке с идентификационог документа бирача.

(7) У случају да бирач покуша у гласачку кутију убацити гласачки листић који се по боји или на други начин разликује од оригиналних гласачких листића који се издају на бирачким мјестима, члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије обавијестиће о томе предсједника бирачког одбора који ће прекинути процес гласања и уз интервенцију полиције тај гласачки листић одузети бирачу. Предсједник бирачког одбора ће у ЗАРБО евидентирати овај случај, записујући податке с идентификационог документа бирача. О наведеним случајевима предсједник бирачког одбора одмах обавјештава изборну комисију.

(8) Предсједник и чланови бирачког одбора, ако им се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, гласају непосредно после отварања бирачког мјеста.

(9) Извод из Централног бирачког списка за бираче у Брчко дистрикту БиХ састављен је из два дијела, и то тако да је:

- а) дио А с уписаним именима бирача који гласају за све нивое власти у Босни и Херцеговини (осим за ниво кантоналне скупштине), за које бирачи гласају у Федерацији БиХ;

б) дио Б с уписаним именима бирача који гласају за све нивое власти у Босни и Херцеговини, за које бирачи гласају у Републици Српској.

(10) Члан бирачког одбора бирачу из става (9) овог члана издаје комбинацију гласачких листића у зависности од тога да ли се бирачево име налази уписано у дијелу А или Б извода из Централног бирачког списка.

Члан 81

(Помоћ другог лица – члан 5.19 Изборног закона БиХ)

(1) Приликом гласања, бирач који је слијеп, неписмен или лице с инвалидитетом има право да користи помоћ другог лица којег он изабере и уз одобрење предсједника бирачког одбора.

(2) Члан бирачког одбора задужен за идентификацију у дио предвиђен за потпис уписује број идентификационог документа бирача који гласа, а слијеп је, неписмен или физички неспособан, и бирача који му помаже, поред његовог потписа.

(3) Предсједник бирачког одбора води евиденцију о ситуацијама у којима се користи помоћ другог лица на ПДЛ обрасцу. ПДЛ образац садржи следеће податке:

а) податак гдје бирач користи помоћ другог лица на бирачком мјесту или изван бирачког мјеста;

б) за бирача који је слијеп, неписмен или физички неспособан:

- име презиме,
- ЈМБ,
- број идентификационог документа;

ц) за лице које пружа помоћ бирачу:

- име и презиме,
- број идентификационог документа и ЈМБ,
- потпис;

д) ознака да ли се ради о слијепом, неписменом или физички неспособном лицу;

е) навод о врсти доказа, односно број и датум издавања доказа о чињеници из тачке д) овог члана;

ф) редни број обрасца;

г) број бирачког мјеста;

х) редни број бирача који се налази у изводу из Централног бирачког списка;

и) изјава да лице које помаже бирачу може помоћи само једном бирачу на дан избора;

ј) потпис предсједника бирачког одбора.

(4) Доказ из става (3) тачка д) за слијепом и лице с инвалидитетом је рјешење или увјерење/потврда надлежне установе, института или комисије о утврђеном инвалидитету или тјелесном оштећењу те чланска исказница савеза или удружења регистраних за помоћ овој категорији лица. Изузетно, предсједник бирачког одбора може да без доказа одобри помоћ другог лица бирачу који очигледно није у могућности извршити гласање без ове помоћи, а због своје неспособности. Доказ за неписмено лице из става (3) је ознака “ХХ” на путној исправи, уколико је идентификација бирача извршена помоћу путне исправе, односно непопуњена рубрика за потпис, уколико је идентификација извршена личном картом.

(5) Лице с инвалидитетом је и онај бирач који дође до бирачког мјеста, али због физичких препрека и неприлагодбе простора његовој инвалидности не може ући. За ову категорију бирача уређује се посебно мјесто с гласачком кабином испред бирачког мјеста, а које је погодно за ову категорију бирача. Друго лице које тај бирач изабере доноси важећи идентификациони документ физички неспособног бирача на бирачко мјесто и изјављује да

бирач не може ући на бирачко мјесто. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију провјерава да ли је име физички неспособног бирача уписано у извод из Централног бирачког списка. Ако је име тог бирача уписано у извод из Централног бирачког списка, председник бирачког одбора уноси податке у евиденцију из става (3) овог члана и одобрава процедуре, а затим члан бирачког одбора одлази према физички неспособном бирачу са ЗАРБО-ом, гласачким листићима, оловком и ковертом. Члан бирачког одбора уписује име и личне податке физички неспособног бирача с бројем идентификационог документа. Физички неспособни бирач потписује се поред тих података и попуњава гласачке листиће које ставља у предвиђену коверту. Лице које је физички неспособни бирач изабрао односи коверту с гласачким листићима до гласачке кутије, отвара је и ставља гласачке листиће у њу. Члан бирачког одбора у дио предвиђен за потпис поред имена физички неспособног бирача уписује број идентификационог документа тог бирача. Лице које помаже физички неспособном бирачу уписује своје име штампаним словима покрај имена физички неспособног бирача у извод из Централног бирачког списка и потписује се.

(6) Изборна комисија обавезна је да приликом одређивања бирачких мјеста води рачуна да, уколико је то могуће, бирачка мјеста одреди на локацијама на којима би бирачи из става (5) овог члана имали приступ бирачком мјесту те избјегли процедуре гласања из става (5) овог члана.

(7) Изборна комисија обавезна је да за свако бирачко мјесто одштампа најмање по 10 ПДЛ образаца које ће нумерисати у поље “редни број обрасца”, из става (3) овог члана, и преда их председнику бирачког одбора приликом примопредаје изборног материјала. Изборна комисија ће бирачком одбору у току гласања доставити додатни број образаца на захтјев председника бирачког одбора.

(8) Бирачки одбор ће све искоришћене ПДЛ обрасце из става (3) овог члана убацити у провидну пластичну фолију коју ће с изводом из Централног бирачког списка упакovati по схеми паковања.

(9) За омогућавање помоћи другог лица у складу са ставом (1) овог члана одговоран је председник бирачког одбора.

Члан 82

(Удаљавање с бирачког мјеста – члан 5.6 Изборног закона БиХ)

(1) Изборна комисија може да с бирачког мјеста удаљи председника и чланове бирачког одбора који су својим активностима нарушили континуитет гласања, односно поступали супротно правилима у току гласања или бројања гласачких листића. Изборна комисија обавезна је да о томе писаним путем обавијести Централну изборну комисију БиХ и достави комплетну документацију о подузетим радњама.

(2) Изборна комисија поступак из става (1) овог члана покреће по пријави председника или члана бирачког одбора, акредитованих посматрача или бирача, или по службеној дужности.

(3) Бирачки одбор може да удаљи с бирачког мјеста посматрача уколико посматрач омета процес гласања или бројања гласачких листића. Одлуку о удаљавању посматрача с бирачког мјеста бирачки одбор доноси натполовичном већином. Политички субјект чији је посматрач удаљен с бирачког мјеста може да пошаље новог посматрача на то бирачко мјесто.

(4) Председник бирачког одбора у дио 37 ЗАРБО-а евидентира разлог и вријеме удаљавања посматрача с бирачког мјеста.

Члан 83

(Затварање бирачког мјеста – члан 5.9 став (2) Изборног закона БиХ)

(1) Бирачко мјесто се затвара у 19.00 часова, осим у случајевима прописаним одредбом члана 5.9 став (3) Изборног закона БиХ.

(2) Процедура затварања бирачког мјеста је следећа:

- а) председник 15 минута прије затварања бирачког мјеста објављује свим присутним, унутар и испред бирачког мјеста, вријеме затварања бирачког мјеста;
- б) члан бирачког одбора задужен за контролу реда у вријеме затварања бирачког мјеста обавезан је да стане на крај реда, како би се обезбиједило да се ниједно лице не прикључи након затварања бирачког мјеста, и затвара врата одмах након што последњи бирач из реда гласа;
- ц) председник у ЗАРБО уписује вријеме затварања бирачког мјеста те затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је.

(3) Приликом затварања бирачког мјеста, председник евидентира присутне акредитоване посматраче у дијелу 34 ЗАРБО-а.

Одјељак Д. БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА И ГЛАСОВА

Члан 84 (Вријеме бројања)

Гласачки листићи броје се одмах након затварања редовних бирачких мјеста.

Члан 85 (Редослијед радњи након затварања бирачког мјеста)

(1) Након затварања бирачког мјеста, у присуству акредитованих посматрача, председник и чланови бирачког одбора:

- а) све оловке које нису црвене боје с бирачког мјеста одлажу у врећу за неискоришћене гласачке листиће;
- б) обавезно броје и уписују укупан број преосталих неискоришћених гласачких листића за сваки изборни ниво у Образац за бројно стање;
- ц) броје и уписују у ЗАРБО образац одбора у дио 39 потписе са сваке странице извода из Централног бирачког списка, након чега уписују укупан број потписа (збир свих потписа са страница извода из Централног бирачког списка). Председник тај укупан број потписа уписује и у Образац бројног стања. Бирачки одбор у Брчко дистрикту БиХ броји потписе и с извода из Централног бирачког списка за бираче из ФБиХ и с извода за бираче из РС-а те уписује у ЗАРБО у дијелове 39а и 39б.
- д) бирачки одбор одмах након утврђивања броја потписа, у складу с тачком д) овог става, извод из Централног бирачког списка одлаже у за то предвиђену коверту, коју преко залијеplеног отвора лијепи самољепљивом наљепницом на којој пише “Извод из ЦБС – НЕ ОТВАРАЈ!” те је оставља на видно мјесто на радној површини. Након завршетка свих активности, ова коверта се пакује према схеми паковања;
- е) броје и уписују број оштећених гласачких листића за сваки изборни ниво и пакују их у одговарајућу коверту и
- ф) потписују Образац за бројно стање.

(2) Изборни материјал из става (1) тачки б) и е) овог члана бирачки одбор пакује у провидну врећу заштитну врећу појединачно за сваки ниво власти.

(3) Попуњавање свих образаца на бирачком мјесту врши се искључиво хемијском оловком црвене боје.

Члан 86 **(Редослијед радњи приликом бројања)**

Радње приликом бројања на бирачком мјесту обављају се сљедећим редослиједом:

- а) утврђивање броја гласачких листића у гласачкој кутији;
- б) бројање гласачких листића у гласачкој кутији;
- ц) бројање гласова (систем већинског гласа);
- д) бројање гласова добијених системом пропорционалне заступљености – гласови за политичке субјекте;
- е) бројање гласова добијених системом пропорционалне заступљености – гласови за кандидате унутар политичких субјеката.

Члан 87 **(Бројање гласачких листића – члан 5.25 Изборног закона БиХ)**

(1) Након затварања бирачког мјеста, у присуству акредитованих посматрача, бирачки одбор:

- а) отвара гласачку кутију и њен садржај ставља на припремљену радну површину за бројање;
- б) предочава празну гласачку кутију присутнима, доказујући тиме да у кутији нема преосталих гласачких листића;
- ц) разврстава гласачке листиће по изборним нивоима у групе гласачких листића исте боје и у групе по 25 комада;
- д) слаже групе од по 25 гласачких листића једну на другу унакрсно;
- е) утврђује број група од по 25 гласачких листића којима додаје број преосталих гласачких листића, како би се добио укупан број гласачких листића;
- ф) број гласачких листића из тачке е) овог члана бирачки одбор у Брчко дистрикту БиХ утврђује за сва четири изборна нивоа у РС-у те три изборна нивоа у ФБиХ, и предсједник уписује у обрасце за збирне резултате;
- г) радње из тачки ц), д), е) и ф) врши приликом бројања тог нивоа;
- х) утврђује резултате гласања по политичким субјектима (и кандидатима, ако се примјењује систем пропорционалне заступљености) за сваки изборни ниво и гласачке листиће за сваког политичког субјекта посебно пакује у коверте за паковање гласачких листића на које уписује ознаку изборног нивоа, назив политичког субјекта и број гласачких листића који се налази у коверти.

(2) Гласачки листићи за изборне нивое који се тренутно не броје пакују се посебно за сваки изборни ниво у провидне пластичне вреће, које се одлажу на радну површину, тако да их сви присутни могу видјети.

Члан 88 **(Неважећи гласачки листић)**

Гласачки листић је неважећи:

- 1. ако није испуњен или је испуњен тако да није могуће са сигурношћу утврдити којој је политичкој партији, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата бирач дао свој глас;
- 2. ако су дописана имена кандидата;

3. ако је означено више од једне политичке партије, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата;
4. ако се на основу ознака које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет;
5. ако бирач означи гласачки листић на начин другачији од оног који је утврђен у члану 5.14 Изборног закона;
6. ако је бирач на гласачком листићу означио четири или више кандидата једног политичког субјекта, у ком случају је гласачки листић важећи за тај политички субјект, а неважећи за кандидате тог политичког субјекта.

Члан 89

(Гласачки листићи за поједине изборне нивое – чланови 5.14 и 5.25 Изборног закона БиХ)

(1) На општим изборима гласачки листићи за поједине изборне нивое броје се сљедећим редослиједом:

а) у Федерацији Босне и Херцеговине:

- 1) Предсједништво БиХ – изборни систем – већински глас,
- 2) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – изборни систем пропорционалне заступљености,
- 3) Представнички дом Парламента Федерације БиХ – изборни систем пропорционалне заступљености,
- 4) кантонална скупштина – изборни систем пропорционалне заступљености;

б) у Републици Српској:

- 1) Предсједништво БиХ – изборни систем већински глас,
- 2) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – изборни систем пропорционалне заступљености,
- 3) предсједник и потпредсједници Републике Српске – изборни систем – већински глас,
- 4) Народна скупштина Републике Српске – изборни систем пропорционалне заступљености.

(2) Бирачки одбор у Брчко дистрикту БиХ броји гласачке листиће прво из става (1) тачке а) алинеја 1) и тачке б) алинеја 1); затим гласачке листиће из тачке а) алинеја 2) и тачке б) алинеја 2); затим из тачке б) алинеја 3), након тога из тачке а) алинеја 3) и тачке б) алинеја 4).

Члан 90

(Процедура бројања гласова – за члана Предсједништва БиХ, за предсједника и потпредсједнике РС)

(1) Приликом бројања гласова добијених системом већинског гласа, предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) разврставају гласачке листиће за тај изборни ниво у посебне групе по кандидатима;
- б) праве посебну групу листића који нису попуњени (неозначени), као и гласачких листића који су попуњени тако да није могуће са сигурношћу утврдити којем кандидату је бирач дао свој глас, а њихову исправност утврђује предсједник и чланови бирачког одбора;
- ц) уколико је бирачки одбор утврдио гласачке листиће из тачки б) и ц) овог става, одмах обавјештава изборну комисију, о чему изборна комисија обавјештава Централну изборну комисију БиХ, затим обавезно у ЗАРБО у дио 310 наводи податак колико је

утврђено неважећих гласачких листића по категоријама из тачке д) овог става и број неважећих гласачких листића из тачки б) и ц). Уколико бирачки одбор није нашао гласачке листиће из тачки б) и ц) овог става, у дио 310 ЗАРБО-а ништа не уписује. Бирачки одбор у Брчко дистрикту БиХ за гласачке листиће из ФБиХ уписује у дио 310а, док гласачке листиће из РС-а уписује у дио 310б;

- д) бирачки одбор гласачке листиће из тачки б) и ц) овог става пакује према схеми паковања с друге двије категорије неважећих гласачких листића, само упаковане у коверте за паковање гласачких листића на коју уписује “Неважећи гласачки листићи без безбједоносних елемената”;
- е) броје гласачке листиће за сваког кандидата и унакрсно их слажу у групе по 25 комада;
- ф) утврђују исправност гласачких листића из тачке д) овог става – гласачки листићи за које предсједник и чланови бирачког одбора утврде да су важећи, додају се групи за одговарајућег кандидата и
- г) утврђују укупан број важећих гласова за сваког кандидата.

(2) Неважећи гласачки листићи из члана 88 овог Правилника дијеле се у двије групе:

- а) неважећи неозначени гласачки листићи и
- б) неважећи остали гласачки листићи.

(3) Предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) броје листиће сваке категорије неважећих гласачких листића и добијени број предсједник уписује на Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР – већински глас (у даљем тексту: ЗР-ВГ) за тај изборни ниво. Пакују неважеће гласачке листиће у заштитне вреће за изборни материјал, у складу с члановима 93 став (б) и 94 став (б) овог Правилника;
- б) предсједник уписује резултате бројања гласова за сваког кандидата на Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР-ВГ за тај изборни ниво. Ако кандидат не добије ниједан глас, уписује се “0” поред имена тог кандидата и
- ц) пакују важеће гласачке листиће у заштитне вреће за изборни материјал, у складу с члановима 93 став (2) и 94 ставови (2) и (3) овог Правилника.

(4) Предсједник бирачког одбора ће приликом уписивања броја освојених гласова за кандидате у Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР-ВГ у све квадратиће испред уписаног броја који буду празни уписати једну средњу црту да поништи тај квадратић.

(5) Предсједник свим присутним објављује резултате бројања гласова на бирачком мјесту добијене по систему већинског гласа, у складу с чланом 5.26 став (2) Изборног закона БиХ, а жуту копију Обрасца ЗР-ВГ излаже на бирачком мјесту. Предсједник фотографише оригинални Образац ЗР-ВГ те употребом погодне апликације шаље га надлежној изборној комисији. Предсједник накнадно предаје зелену копију с изборним резултатима за тај ниво лицу којег је овластила изборна комисија.

Члан 91

(Бројање гласова добијених системом пропорционалне заступљености за све изборне нивое)

(1) По систему пропорционалне заступљености врши се гласање и бројање гласачких листића за изборне нивое како слиједи:

а) у Федерацији Босне и Херцеговине:

- 1) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ,
- 2) Представнички дом Парламента Федерације БиХ,
- 3) кантоналне скупштине;

б) у Републици Српској:

- 1) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ,
- 2) Народна скупштина Републике Српске.

(2) Гласачки листић је важећи ако је бирач означио круг:

- а) поред назива само једне политичке партије, или коалиције, или листе независних кандидата, или имена једног независног кандидата;
- б) поред имена једног или максимално три кандидата унутар листе само једне изабране политичке партије, или коалиције, или листе независних кандидата;
- ц) поред назива једне политичке партије, или једне коалиције, или једне листе независних кандидата, и максимално три кандидата унутар те одабране политичке партије, или коалиције или листе независних кандидата и
- д) Ако је бирач означио круг поред имена више од три кандидата на једној листи, сматра се да је та листа добила један важећи глас у сврху расподјеле мандата, док се преференцијални гласови за кандидате не броје.

Члан 92

(Утврђивање броја гласова системом пропорционалне заступљености)

(1) Приликом бројања гласова по систему пропорционалне заступљености утврђује се број гласова које је освојио политички субјект и број гласова које је освојио сваки кандидат у оквиру политичког субјекта.

(2) Процедура бројања гласова је:

- а) разврставање гласачких листића према утврђеном редослиједу за одређени изборни ниво, у групе по политичким субјектима – у групу за један политички субјект улазе гласачки листићи које је бирач означио на начин прописан у члану 91 став (2) овог Правилника;
- б) приликом разврставања гласачких листића из тачке а) овог става бирачки одбор на сваком гласачком листићу провјерава има ли важећи безбједоносни елемент, у складу с одредбом члана 5.14 став (1) Изборног закона БиХ. Уколико бирачки одбор утврди да има листића без безбједоносног елемента, проглашава их неважећим гласачким листићима;
- ц) прављење посебних група неозначених, као и гласачких листића који су испуњени тако да није могуће са сигурношћу утврдити којем политичком субјекту је бирач дао свој глас – њихову исправност утврђују предсједник и чланови бирачког одбора;
- д) уколико је бирачки одбор утврдио гласачке листиће из тачки б) и ц) овог става, обавезно у ЗАРБО у дио 310 наводи податак колико је утврђено неважећих гласачких листића по категоријама из тачке д) овог става и број неважећих гласачких листића из тачки б) и ц). Уколико бирачки одбор није нашао гласачке листиће из тачки б) и ц) овог става, у дио 310 ЗАРБО-а ништа не уписује. Бирачки одбор у Брчко дистрикту БиХ код спровођења општих избора за гласачке листиће из ФБиХ уписује у дио 310а, док гласачке листиће из РС-а уписује у дио 310б;
- е) бирачки одбор гласачке листиће из тачки б) и ц) овог става пакује према схеми паковања с друге двије категорије неважећих гласачких листића, само упаковане у коверту за паковање гласачких листића на коју уписује “Неважећи гласачки листићи без безбједоносних елемената”.

(3) Предсједник и чланови бирачког одбора провјеравају гласачке листиће из става (2) тачка б) овог члана. Гласачки листићи за које предсједник и чланови бирачког одбора утврде да су важећи, додају се групи за политички субјект.

(4) Неважећи гласачки листићи се дијеле у двије групе:

- а) неважећи неозначени гласачки листићи и
- б) неважећи остали гласачки листићи;

броје се и утврђује се њихов број.

(5) Предсједник бирачког одбора у Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР – пропорционална заступљеност (у даљем тексту: ЗР-ПЗ) за тај изборни ниво уписује податке утврђене у ставу (4) овог члана.

(6) Бирачки одбор разврстава важеће гласачке листиће свих политичких субјеката у групе:

- а) гласачких листића за независне кандидате и кандидате за националне мањине,
- б) гласачких листића за политичке партије, коалиције и листе независних кандидата.

(7) Групе гласачких листића из става (6) тачка б) овог члана бирачки одбор разврстава у три подгрупе:

- 1) подгрупу гласачких листића на којима је бирач означио круг само испред назива политичког субјекта,
- 2) подгрупу гласачких листића на којима је бирач означио круг испред имена четири и више кандидата тог политичког субјекта,
- 3) подгрупу гласачких листића на којима је бирач означио круг испред имена једног, два или три кандидата тог политичког субјекта.

(8) Бирачки одбор броји гласачке листиће из става (6) тачка а) овог члана и уписује број гласова за сваког независног кандидата и кандидата за националну мањину у Образац за збирне резултате ЗР-ПЗ, а исте пакује у складу с члановима 93 ставови (3), (4) и (5) или 32 ставови (4) и (5). Бирачки одбор броји сваку подгрупу гласачких листића из става (7) тачке 1), 2) и 3) овог члана методом дуплог бројања, по 25 гласачких листића. Предсједник уписује број сваке подгрупе гласачких листића у образац Записника о броју гласачких листића по категоријама (ЗГЛК), док укупан број гласачких листића за тај политички субјект уписује у Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР-ПЗ. Сви гласачки листићи из става (7) тачке 1), 2) и 3) овог члана важећи су гласови за политичку партију, коалицију или листу независних кандидата.

(9) Након завршене процедуре из става (7) овог члана, бирачки одбор методом ишчитавања редних бројева кандидата и евидентирањем усправним цртицама у помоћном обрасцу за други круг бројања гласова по кандидатима броји гласачке листиће из става (7) тачка 3) овог члана. Предсједник бирачког одбора ће у Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР-ПЗ евидентирати број гласова за све кандидате.

(10) Предсједник бирачког одбора ће приликом уписивања броја освојених гласова за политичке субјекте и за кандидате политичког субјекта у Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР-ПЗ у све квадратиће испред уписаног броја који буду празни уписати једну средњу црту да пониште тај квадратих.

Одјељак Е. ПАКОВАЊЕ ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 93

(Паковање преосталог изборног материјала и предаја изборној комисији)

(1) Изборни материјал с редовног бирачког мјеста пакује се на следећи начин:

- а) У мање картонске кутије за сваки изборни ниво:
 1. искоришћени гласачки листићи (важећи и неважећи гласачки листићи),
 2. плава копија СИТ ЗР образац;

б) У оригиналне кутије у којим су задужени гласачки листићи пакују се неискоришћени гласачки листићи, посебно за сваки ниво;

ц) Након што се кутија затвори, на исту се лијепи наљепница са шифром основне изборне јединице, бирачког мјеста и изборног нивоа;

д) У велику кутију пакују се:

1. помоћни обрасци на којима су уписани подаци, и то: основна изборна јединица, број бирачког мјеста и шифра листића (тј. изборни ниво),
2. четири кутије с неискоришћеним гласачким листићима (поврат у кутије у којима су достављене),
3. четири кутије с искоришћеним (важећим и неважећим) гласачким листићима по нивоима, уз плаву копију СИТ ЗР обрасца у кутији за сваки ниво те самољепљиве папирне печате и наљепницу образац на врху,
4. коверте с оштећеним гласачким листићима.

(2) Велика кутија пакује се у велику пластичну врећу која се печатира пластичним печатом чији серијски број се уписује у ЗАРБО – Образац 310, а ГИК/ОИК уписује исти број печата велике пластичне вреће у образац СИТ Записник ОИК-ЦИК БиХ 1. На великој кутији и великој пластичној врећи црним маркером уписује се број бирачког мјеста (нпр. 146Б012).

(3) У малу провидну пластичну врећу, која се обезбјеђује пластичним печатом, предсједник бирачког одбора пакује:

1. ЗАРБО образац оригинал,
2. коверту с испринтаним резултатима са скенер-апарата,
3. коверта са слиповима биометрије (или извод из ЦБС-а, ако уређај није радио),
4. ПДЛ обрасце,
5. оригинал СИТ ЗР обрасци за ЦИК БИХ.

(4) Пластична мала врећа печатира се пластичним печатом чији се серијски број уписује у ЗАРБО – Образац 310, а ГИК/ОИК уписује исти број печата мале пластичне вреће у образац СИТ Записник ОИК-ЦИК БиХ 2.

(5) Коверта за изборну комисију садржи зелену копију ЗАРБО-а и зелену копију СИТ ЗР-а. Предсједник БО задржава црвену копију СИТ ЗР обрасца, а жуту копију излаже на видно мјесто на бирачком мјесту уз електронски извјештај о резултатима.

(6) На бирачким мјестима у основној изборној јединици Брчко дистрикт БиХ изборни материјал пакује се на начин прописан овим чланом, у двије велике кутије разврстане по ентитетском гласању.

(7) Бирачки одбор предаје изборној комисији изборни материјал одмах након завршетка свих радњи бројања и паковања изборног материјала, водећи рачуна о свим мјерама заштите изборног материјала.

ПОГЛАВЉЕ V. БИРАЧКА МЈЕСТА ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ КОВЕРТИРАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА, БИРАЧКА МЈЕСТА ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ И МОБИЛНИ ТИМ

Одјељак А. БИРАЧКА МЈЕСТА ЗА ГЛАСАЊЕ НЕПОТВРЂЕНИМ КОВЕРТИРАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

Члан 96

(Бирачко мјесто за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима)

(1) Централна изборна комисија БиХ за бирачка мјеста одређена за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима пакује гласачке листиће у коверте за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима са заштитном ковертом.

(2) Коверте из става (1) овог члана пакују се у картонске кутије на којима се налази број бирачког мјеста, назив основне изборне јединице, број коверти и потпис овлашћеног лица Централне изборне комисије БиХ.

(3) Укупан број коверти с гласачким листићима из става (1) овог члана износи:

- а) 50 за основне изборне јединице до 10.000 бирача,
- б) 100 за основне изборне јединице од 10.000 до 50.000 бирача и
- ц) 200 за основне изборне јединице преко 50.000 бирача.

Члан 97

(Издавање непотврђеног ковертираног гласачког листића – члан 5.18 Изборног закона БиХ)

(1) Бирачу који је стицањем пунољетства први пут уписан у Централни бирачки списак од дана закључења Централног бирачког списка до дана избора, а који је бирачком одбору предао потврду издату од Центра за бирачки списак, којом потврђује да се његово име не налази уписано ни на једном изводу из Централног бирачког списка, бирачки одбор ће омогућити гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима.

(2) Бирачу с пребивалиштем у Брчко дистрикту БиХ чије се име не налази на изводу из Централног бирачког списка омогућиће се да гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићима, уколико бирач приложи потврду из става (1) овог члана и увјерење о ентитетском држављанству.

(3) Бирачки одбор ће бирачу који се налази на списку којег је доставила Централна изборна комисија БиХ о држављанима Босне и Херцеговине који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање изван земље, а затекне се у Босни и Херцеговини, омогућити да гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићима.

Члан 98

(Гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима – чланови 3.16 став (6) и 3.17 Изборног закона БиХ)

(1) По једно бирачко мјесто у свакој основној изборној јединици биће одређено за издавање непотврђених ковертираних гласачких листића.

(2) Након што члан бирачког одбора задужен за идентификацију идентификује бирача из члана 97 став (1) овог Правилника и упише потребне податке у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају непотврђеним гласачким листићима, бирач се потписује у предвиђено поље за потпис у овом изводу.

(3) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића на основу идентификационог документа бирача испуњава неопходне податке на предњој страници коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима, на основу којих се може провјерити бирачко право. Након тога члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића му издаје гласачке листиће и заштитну коверту и кандидатску листу те га одмах упућује према једној од слободних гласачких кабина како би попунио гласачке листиће.

(4) На предњу страницу коверте за непотврђене ковертиране гласачке листиће уписују се сљедећи подаци:

- а) број бирачког мјеста,
- б) презиме и име бирача,
- ц) јединствени матични број бирача,
- д) датум рођења и
- е) подаци о називу и броју предоченог идентификационог документа и назив органа који је издао овај документ.

(5) Образац изгледа коверте саставни је дио овог Правилника.

(6) Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића задржава идентификациони документ бирача до момента када бирач врати непотврђене ковертиране гласачке листиће запаковане у заштитној бијелој коверти, а документацију из члана 97 став (1) овог Правилника прилаже уз извод из Централног бирачког списка. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића ставља безбједоносну бијелу коверту у коверту с подацима о бирачу који гласа непотврђеним ковертираним гласачким листићима. Коверта се залијепи и бирач је убацује у гласачку кутију.

Члан 99

(Бројање коверти с гласачким листићима)

(1) Након затварања бирачког мјеста, предсједник и чланови бирачког одбора бирачког мјеста за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима броје коверте с гласачким листићима.

(2) Коверте с гласачким листићима с бирачких мјеста за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима отварају се и броје се гласачки листићи у Главном центру за бројање.

(3) Предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) након попуњавања Обрасца за бројно стање за бирачко мјесто за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићима отварају гласачку кутију и стављају садржај на сто тако да то виде сви присутни;
- б) броје коверте с непотврђеним гласачким листићима, контролишу бројање, а добијени број предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање непотврђеним гласачким листићима;
- ц) пакују коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала, у складу с чланом 100 овог Правилника и
- д) попуњавају и потписују Образац за бројно стање за бирачка мјеста која издају непотврђене гласачке листиће.

Члан 100

(Паковање изборног материјала)

(1) На бирачким мјестима овлашћеним за издавање непотврђених ковертираних гласачких листића у Федерацији БиХ, Републици Српској и Брчко дистрикту БиХ бирачки одбори пакују изборни материјал на следећи начин:

а) у **ЗЕЛЕНУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

- 1. кутија у којој се налазе пребројане коверте с непотврђеним гласачким листићима и плава копија Обрасца за бројно стање БСН;
- 2. на кутију залијепити наљепницу зелене боје и написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста.

б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и оштећене коверте са сетовима гласачких листића;
2. на оригиналну кутију залијепити наљепницу бијеле боје и на њој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста.

ц) у **ПРОВИДНУ МАЊУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. Образац за бројно стање БСН (оригинал у корицама);
2. ЗАРБО (оригинал у корицама);
3. извод из коначног Централног бирачког списка – списак бирача који имају право гласати непотврђеним гласачким листићима и
4. ПДЛ образац.

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с непотврђеним гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује на следећи начин:

- а) у коверту за председника бирачког одбора ставља се Образац за бројно стање БСН (црвена копија),
- б) у коверту за председника изборне комисије ставља се Образац за бројно стање БСН (зелена копија) и ЗАРБО (зелена копија).

(3) Бирачки одбор уписује у Образац БСН број пластичних печата с гласачке кутије и печате с пластичних врећа, провидна (неискоришћени гласачки листићи), зелена (искоришћени гласачки листићи) и мала провидна (документација за ЦИК БиХ).

(4) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (нпр. број бирачког мјеста 146БННН на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијепљена љепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у Обрасцу 310 ЗАРБО-а на предвиђеном мјесту.

(5) Све три вреће ставити у велику картонски кутију, залијепити кутију и на истој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста (нпр. број бирачког мјеста 146БННН).

Одјељак Б. БИРАЧКО МЈЕСТО ЗА ГЛАСАЊЕ У ОДСУСТВУ

Члан 101

(Бирачко мјесто за гласање у одсуству)

(1) Гласачки листићи и кандидатска листа за гласање у одсуству запаковани су у коверте у којима се налази одговарајућа комбинација гласачких листића по основним изборним јединицама за које су бирачи уписани у извод из Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица.

(2) Укупан број различитих комбинација гласачких листића посебно се утврђује за сваке изборе и зависи од врсте избора који се спроводе.

(3) Број различитих комбинација гласачких листића које добија једна основна изборна јединица одређен је бројем бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица.

(4) Шифра одређене комбинације гласачких листића и називи основних изборних јединица на које се комбинација односи одштампани су на свакој коверти с комбинацијом гласачких листића за гласање у одсуству.

(5) Бирачко мјесто за гласање у одсуству добија одговарајући број коверти с комбинацијама гласачких листића према броју бирача у изводу из Централног бирачког списка за бираче

који имају статус расељеног лица. Овом броју додаје се по једна резервна комбинација за сваку изборну јединицу за коју су уписани бирачи у извод из Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица.

(6) Коверте с комбинацијама гласачких листића за гласање у одсуству пакују се у кутије, с тим да су различите комбинације унутар сваке кутије посебно одијељене. Свака кутија за бирачка мјеста за гласање у одсуству, осим података које садрже и кутије с гласачким листићима за редовна бирачка мјеста, укључује и листу комбинација с гласачким листићима која се налази у кутији с назначеним бројем коверти за сваку комбинацију.

Члан 102

(Гласање на бирачком мјесту за гласање у одсуству)

(1) На бирачким мјестима за гласање у одсуству примјењују се процедуре гласања утврђене за редовна бирачка мјеста. Бирачу који гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству издају се коверте које садрже гласачке листиће који се издају у основној изборној јединици за коју бирач гласа.

(2) Бирачки одбор прије отварања бирачког мјеста за гласање у одсуству обавља исте радње као и бирачки одбор на редовним бирачким мјестима, како је утврђено чланом 80 овог Правилника, осим што на тим бирачким мјестима ручно броје коверте које садрже гласачке листиће по основним изборним јединицама за које бирачи гласају. Добијене бројеве пребројаних коверти предсједник уноси у Образац за бројно стање.

Члан 103

(Бројање коверти с гласачким листићима)

(1) Након затварања бирачког мјеста, предсједник и чланови бирачког одбора бирачког мјеста за гласање у одсуству броје коверте с гласачким листићима.

(2) Коверте с гласачким листићима с бирачких мјеста за гласање у одсуству отварају се и броје се гласачки листићи у Главном центру за бројање.

(3) Коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима (ако одређено бирачко мјесто за гласање у одсуству издаје непотврђене ковертиране гласачке листиће) предсједник и чланови бирачког одбора достављају на верификацију Главном центру за бројање и ако бирачко право за датог бирача буде потврђено, ови гласачки листићи броје се у Главном центру за бројање.

(4) Предсједник и чланови бирачког одбора:

- а) након попуњавања Обрасца за бројно стање за бирачко мјесто за гласање у одсуству отварају гласачку кутију и стављају садржај на сто тако да то виде сви присутни;
- б) разврставају коверте с гласачким листићима на:
 - 1) коверте с непотврђеним гласачким листићима (за она бирачка мјеста у одсуству која издају непотврђене гласачке листиће) и
 - 2) коверте с гласачким листићима за гласање у одсуству;
- ц) разврставају коверте с гласачким листићима за гласање у одсуству по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали, односно по ознакама комбинација гласачких листића на ковертама;
- д) броје коверте с непотврђеним гласачким листићима, контролишу бројање, а добијени број предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање непотврђеним гласачким листићима;

- е) броје коверте с гласачким листићима за гласање у одсуству, контролишу бројање, а добијени број коверти по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање у одсуству;
- ф) вежу заједно коверте за гласање у одсуству с истим комбинацијама гласачких листића по основним изборним јединицама и пакују их у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала у одсуству, у складу с чланом 44 овог Правилника;
- г) пакују коверте с непотврђеним ковертираним гласачким листићима у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала, у складу с чланом 104 овог Правилника и
- х) попуњавају и потписују Образац за бројно стање за бирачка мјеста за гласање у одсуству и Образац за бројно стање за бирачка мјеста која издају непотврђене гласачке листиће.

Члан 104 **(Паковање изборног материјала)**

(1) На бирачким мјестима за гласање у одсуству бирачки одбори пакују изборни материјал на сљедећи начин:

а) у **ЦРВЕНУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. кутија у којој се налазе пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по основним изборним јединицама и плава копија Обрасца за бројно стање БСО;
2. на кутију залијепити наљепницу црвене боје и написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста.

б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и оштећене коверте са сетовима гласачких листића;
2. на оригиналну кутију залијепити наљепницу бијеле боје и на њој написати шифру основне изборне јединице и брачког мјеста.

ц) у **ПРОВИДНУ МАЊУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. Образац за бројно стање БСО (оригинал у корицама);
2. ЗАРБО (оригинал у корицама);
3. извод из коначног Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица;
4. ПДЛ образац.

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује на сљедећи начин:

- а) у коверту за предсједника бирачког одбора ставља се Образац за бројно стање БСО (црвена копија) и
- б) у коверту за предсједника изборне комисије ставља се Образац за бројно стање БСО (зелена копија) и ЗАРБО (зелена копија).

(3) Бирачки одбор уписује у Образац БСО број пластичних печата с гласачке кутије и печате с пластичних врећа, провидна (неискоришћени гласачки листићи), црвена (искоришћени гласачки листићи) и мала провидна (документација за ЦИК БиХ).

(4) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (нпр. број бирачког мјеста 146Б501 на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијепљена лепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у Обрасцу 310 ЗАРБО-а на предвиђеном мјесту.

(5) Све три вреће ставити у велику картонску кутију, залијепити кутију и на истој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста (нпр. број бирачког мјеста 146Б501).

Одјељак Ц. МОБИЛНИ ТИМ

Члан 105 (Гласачки листићи)

(1) Гласачки листићи и кандидатска листа за мобилни тим пакују се у заштитне коверте на којима је уписан број комбинације.

(2) Коверте из става (1) овог члана и персонализоване коверте пакују се у картонску кутију на којој се налази број мобилног тима, број коверти и потпис овлашћеног лица Централне изборне комисије БиХ.

(3) Укупан број комплета с гласачким листићима из става (2) овог члана једнак је броју бирача на изводу из Централног бирачког списка за мобилни тим увећан за:

- а) двије коверте уколико су бирачи који гласају путем мобилног тима из те основне изборне јединице,
- б) једну коверту за бираче који гласају путем мобилног тима а нису из те основне изборне јединице.

Члан 106 (Гласање бирача из члана 5.21 став (4) Изборног закона БиХ)

(1) У сврху гласања бирача везаних за домове, хоспитализованог лица или бирача који ће гласати у затворима и притворским јединицама, изборне комисије ће у року до десет дана прије дана одржавања избора, узимајући у обзир територијалну распоређеност и број институција, организовати мобилне тимове који ће на дан избора посјетити бираче из ове категорије у њиховим домовима или институцијама. Мобилни тим има једног предсједника и два члана. Предсједник руководи радом мобилног тима и одговоран је за његову законитост. Изборна комисија један час прије отварања бирачких мјеста предаје сваком формираном мобилном тиму материјал, како сlijеди:

- а) извод из Централног бирачког списка за бираче који су пријављени за гласање на овај начин;
 - б) одговарајући број гласачких листића запакованих у заштитне коверте, које су стављене у персонализоване коверте на којима су уписане шифре основних изборних јединица за које се гласа. Образац изгледа коверте саставни је дио овог Правилника;
 - ц) одговарајући број помоћних гласачких кутија (картонске кутије);
 - д) Образац за бројно стање – мобилни тим;
 - е) потрошни материјал који је неопходан у процесу гласања и бројања гласачких листића;
 - ф) ЗАРБО и
 - г) списак бирача с адресама и контакт-телефонима из тачке а) овог става.
- (2) По преузимању изборног материјала од изборне комисије, предсједник и чланови мобилног тима:

- а) уписују своја имена у ЗАРБО и потписују се у дијелу ЗАРБО-а који је за то предвиђен;
- б) уписују број бирача с извода из става (1) тачка а) овог члана на предвиђено мјесто у Обрасцу за бројно стање – мобилни тим;
- ц) ручно броје примљене персонализоване коверте у којима су заштитне коверте с гласачким листићима према шифрама основних изборних јединица за које се гласа, а

према бирачкој опцији бирача који су уписани у извод из става (1) тачка а) овог члана, и уписују тај број у Образац за бројно стање;

д) формирају помоћну гласачку кутију за мобилни тим и стављају папирни самољепљиви печат на отвор гласачке кутије и

е) уписују серијске бројеве печата с помоћне гласачке кутије у Образац за бројно стање.

(4) Начин гласања бирача с посебним потребама не разликује се од начина гласања утврђеног чланом 18 овог Правилника, с том разликом што на персонализовану коверту уписују име/име оца/презиме и ЈМБ бирача који је гласао путем мобилног тима. Мобилни тим приликом рада на терену, након гласања бирача с посебним потребама на одређеној локацији, самољепљивом траком лијепи отвор гласачке кутије који потписују предсједник и чланови мобилног тима. Након завршетка рада на терену, мобилни тим ставља на отвор помоћне гласачке кутије самољепљиви папирни печат на који се потписују предсједник и чланови мобилног тима, а серијски број печата евидентира на Обрасцу за бројно стање.

(5) За бираче који ће гласати у затворима, установа ће обезбиједити идентификациони документ како би мобилни тим могао утврдити идентитет бирача, а бирач гласати у складу с начином гласања утврђеним чланом 18 овог Правилника, с том разликом што на персонализовану коверту уписују име/име оца/презиме и ЈМБ бирача који је гласао путем мобилног тима.

(6) Мобилни тим почиње радити у 7.00 часова, а завршава у 19.00 часова. Мобилни тим у 19.00 часова у сједишту изборне комисије пакује свој изборни материјал, у складу с чланом 108 овог Правилника, и предаје га изборној комисији.

Члан 107

(Бројање коверти с гласачким листићима мобилних тимова)

(1) Након што посјете све бираче који гласају путем мобилног тима, предсједник и чланови мобилног тима у сједишту изборне комисије броје коверте с гласачким листићима на следећи начин:

- а) броје и уписују укупан број преосталих неискоришћених коверти с гласачким листићима за сваки изборни ниво у Образац за бројно стање за гласање путем мобилног тима;
- б) пакују неискоришћене коверте с гласачким листићима у врећу утврђену у члану 108 став (1) тачка б) овог Правилника;
- ц) броје и уписују у Образац за бројно стање укупан број потписа гласача из члана 106 став (1) тачка а) овог Правилника;
- д) броје и уписују укупан број коверти оштећених гласачких листића и пакују их у одговарајућу коверту;
- е) након уписа претходно утврђених података у Образац за бројно стање мобилног тима, отварају гласачку кутију и стављају садржај на сто тако да то виде сви присутни;
- ф) разврставају коверте с гласачким листићима за гласање путем мобилног тима по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали, односно по ознакама комбинација гласачких листића на ковертама;
- г) броје коверте с гласачким листићима за гласање путем мобилног тима, што значи да се контролишу и броје коверте а не гласачки листићи, а добијени број коверти по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали предсједник уписује у Образац за бројно стање за гласање путем мобилног тима;
- х) вежу заједно коверте с гласачким листићима и пакују их у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала мобилног тима, у складу с чланом 48 овог Правилника и
- и) попуњавају и потписују Образац за бројно стање за мобилне тимове.

(2) Оригинални Образац бројног стања, ЗАРБО, Образац бројног стања за гласање путем мобилног тима и упаковани изборни материјал мобилни тим доставља изборној комисији.

Члан 108 **(Паковање изборног материјала)**

(1) Мобилни тим пакује изборни материјал на следећи начин:

а) у **НАРАНЦАСТУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. кутија у којој се налазе пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по основним изборним јединицама и плава копија Обрасца за бројно стање БСМ;
2. на кутију залијепити наљепницу наранцасте боје и написати шифру основне изборне јединице и брачког мјеста.

б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и оштећене коверте са сетовима гласачких листића;
2. на оригиналну кутију залијепити наљепницу бијеле боје и на њој написати шифру основне изборне јединице и брачког мјеста.

ц) у **ПРОВИДНУ МАЊУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

1. Образац за бројно стање БСМ (оригинал у корицама);
2. ЗАРБО (оригинал у корицама);
3. извод из коначног Централног бирачког списка за бираче који су везани за своје домове због старости, болести или инвалидитета и бираче који су затвореници или су везани за установе, а имају право гласати и
4. ПДЛ обрасци.

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује на следећи начин:

- а) у коверту за предсједника бирачког одбора ставља се Образац за бројно стање БСМ (црвена копија) и
- б) у коверту за предсједника изборне комисије ставља се Образац за бројно стање БСМ (зелена копија) и ЗАРБО (зелена копија).

(3) Бирачки одбор уписује у Образац БСМ број папирних печата с гласачке кутије и печате с пластичних врећа, провидна (неискоришћени гласачки листићи), наранцаста (искоришћени гласачки листићи) и мала провидна (документација за ЦИК БиХ).

(4) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (нпр. број мобилног тима 146БМТ1 на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијепљена љепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у Обрасцу 310 ЗАРБО-а на предвиђеном мјесту.

(5) Све три вреће ставити у велику картонски кутију, залијепити кутију и на истој написати шифру основне изборне јединице и бирачког мјеста (нпр. број бирачког мјеста 146БМТ1).

ПОГЛАВЉЕ VI. ДКП БиХ И ГЛАСАЊЕ ПУТЕМ ПОШТЕ

Одјељак А. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА НА БИРАЧКИМ МЈЕСТИМА У ДКП-има БиХ – члан 1.5 став (3) Изборног закона БиХ

Члан 109

(Достављање изборног материјала)

(1) Централна изборна комисија БиХ ће најкасније десет дана прије отварања бирачких мјеста доставити Министарству иностраних послова БиХ изборни материјал, и то:

- а) извод из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто у ДКП-у БиХ;
- б) одговарајући број заштитних коверти у којима се налазе гласачки листићи с посебном заштитом, а на којима је исписан број комбинације и назив изборних јединица који припадају тој комбинацији, и кандидатске листе;
- ц) одговарајући број гласачких кутија;
- д) комплет образаца за бирачко мјесто;
- е) постере с упутствима о начину гласања и информативним садржајима за бираче;
- ф) ЗАРБО;
- г) потрошни материјал према спецификацији из ЗАРБО-а, неопходан за процес гласања и бројања гласачких листића.

(2) Министарство иностраних послова БиХ ће три дана прије, а најкасније 12 часова прије отварања бирачких мјеста у ДКП-има БиХ доставити бирачком одбору одговарајућег ДКП-а БиХ изборни материјал из става (1) овог члана.

(3) Бирачки одбор провјерава да ли је изборни материјал који је примио од Министарства иностраних послова БиХ комплетан и у исправном стању, што уписује у ЗАРБО.

(4) Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора поступају у складу с чланом 42 овог Правилника.

Члан 110 (Процедуре гласања)

(1) Гласање на бирачком мјесту у ДКП-у БиХ спроводи се по процедури утврђеној у члану 42 овог Правилника.

(2) Важећи идентификациони документ за гласање бирача у ДКП-има БиХ утврђен је у члановима 5.12, односно 3.15 став (5) Изборног закона БиХ.

Члан 111 (Бројање коверти с гласачким листићима ДКП-а БиХ)

Бројање коверти с гласачким листићима на бирачким мјестима у ДКП-има БиХ врши се по процедури утврђеној у члану 103 овог Правилника.

Члан 112 (Бирачко мјесто у ДКП-има БиХ)

(1) На бирачким мјестима у ДКП-има БиХ бирачки одбори пакује изборни материјал на следећи начин:

- а) у **ЦРВЕНУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:
 - 1) пребројане коверте са сетовима гласачких листића увезане по основним изборним јединицама и
 - 2) плава копија Обрасца за бројно стање БСО;
- б) у **ПРОВИДНУ ВЕЋУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:
 - 1) неискоришћене коверте са сетовима гласачких листића упаковане у оригиналне кутије и
 - 2) оштећене коверте са сетовима гласачких листића;

ц) у **ПРОВИДНУ МАЊУ ЗАШТИТНУ ВРЕЋУ** стављају се:

- 1) Образац за бројно стање БСО (оригинал у корицама),
- 2) ЗАРБО (оригинал у корицама),
- 3) извод из коначног Централног бирачког списка за бираче који имају статус расељеног лица и ПДЛ образац (ако се користио).

(2) Копије образаца које је бирачки одбор користио током гласања и бројања коверти с гласачким листићима на бирачком мјесту бирачки одбор пакује тако што у коверту за предсједника бирачког одбора ставља се Образац за бројно стање БСО (црвена копија).

(3) Бирачки одбор сваку од наведених врећа означава црним маркером (на примјер: број бирачког мјеста А01 на два мјеста на заштитној врећи). Свака врећа мора да буде чврсто залијепљена љепљивом траком испод мјеста гдје се кроз предвиђене отворе на врећи провлачи пластични печат чији се број уписује у одговарајућем обрасцу на предвиђеном мјесту.

Члан 113

(Поврат изборног материјала и рок за поврат)

Оригинални Образац бројног стања, ЗАРБО и упаковани изборни материјал бирачки одбор у ДКП-има БиХ путем Министарства иностраних послова БиХ доставља се Централној изборној комисији БиХ, најкасније 5 дана од дана одржавања избора.

ПОГЛАВЉЕ VII. НАЧИН ГЛАСАЊА БИРАЧА КОЈИ ГЛАСА ПУТЕМ ПОШТЕ – члан 5.21 став (1) Изборног закона БиХ

Члан 114

(Бирачки пакет)

Централна изборна комисија БиХ свим бирачима који су уписани у извод из Централног бирачког списка за гласање путем поште доставља путем препоручене пошिल्ке бирачки пакет који садржи:

- а) Образац с личним подацима бирача: име и презиме, јединствени матични број, датум рођења, тренутну адресу изван Босне и Херцеговине (улица и број, град, поштански број, држава), комбинацијски број за гласачке листиће те упутства како треба гласати (одштампана на полеђини тог обрасца);
- б) одговарајуће гласачке листиће с посебном заштитом и кандидатску листу који се издају за основну изборну јединицу за коју гласа бирач;
- ц) повратну коверту с одштампаном (повратном) адресом Централне изборне комисије БиХ и
- д) коверту за гласачке листиће која обезбјеђује тајност гласања.

Члан 115

(Повратна коверта)

Бирач који гласа путем поште шаље назад Централној изборној комисији БиХ повратну коверту која садржи:

- а) коверту за гласачке листиће која обезбјеђује тајност гласа, с упакованим гласачким листићима, и која је залијепљена како би се обезбиједила тајност гласања;
- б) копију једног од важећих идентификационих докумената, у складу с члановима 5.12, односно 3.15 став (5) Изборног закона БиХ;

- ц) Образац с личним подацима бирача, који садржи податке наведене у члану 114 став (1) тачка а) овог Правилника.

Члан 116

(Рок за прихватање повратне коверте – члан 5.21 Изборног закона БиХ)

Повратна коверта која је послана Централној изборној комисији БиХ најкасније на дан одржавања избора биће прихваћена и пребројана уколико стигне у Централну изборну комисију БиХ најкасније пет дана од дана одржавања избора и ако је на повратној коверти отисак бар-кода/поштанског печата земље из које се гласа, с датумом не каснијим од датума одржавања избора.

Члан 117

(Водич за гласање путем поште)

Централна изборна комисија БиХ дистрибуираће Водич за гласање путем поште, чији садржај утврђује Централна изборна комисија БиХ, преко:

- а) ДКП-а БиХ;
- б) клубова и удружења грађана Босне и Херцеговине у иностранству;
- ц) интернет-странице Централне изборне комисије БиХ, налога Централне изборне комисије БиХ на друштвеним мрежама и осталих ауторизованих интернет-страница и
- д) канцеларија владиних и невладиних организација које се баве избјеглицама и питањима миграције.

ПОГЛАВЉЕ VIII. ИЗБОРНИ РЕЗУЛТАТИ

Одјељак А. ИМЕНОВАЊЕ РЕФЕРЕНАТА ЗА УНОС РЕЗУЛТАТА, СУПЕРВИЗОРА И КОНТРОЛОРА ИЗБОРНИХ РЕЗУЛТАТА

Члан 118

(Референти за унос изборних резултата)

(1) Изборна комисија обавезна је да најкасније 15 дана прије дана одржавања избора обезбиједи и умрежи довољан број рачунара путем којих ће се извршити унос изборних резултата. Под довољним бројем рачунара сматра се број рачунара који се добије када се број бирачких мјеста подјели с бројем 15.

(2) Изборна комисија обавезна је да најкасније 15 дана прије дана одржавања избора донесе рјешење којим ће именовати довољан број референата за унос изборних резултата (у даљем тексту: референт). Под довољним бројем сматрају се четири референта за сваки рачунар из става (1) овог члана за опште изборе. За опште изборе референти раде у двије смјене по два референта. Приликом уноса изборних резултата један референт чита податке са зелене копије обрасца, док други референт уноси те податке у апликацију уз надзор контролора изборних резултата.

(3) Изборна комисија ће приликом именовања референата из става (2) овог члана водити рачуна да именовани познају рад на рачунарима и који су по могућности већ обављали послове референта за унос изборних резултата.

(4) Референти из става (2) овог члана у апликацију за унос изборних резултата у Јединственом информационом изборном систему Босне и Херцеговине (ЈИИС БиХ) за свако бирачко мјесто уносе:

- чињеницу да је бирачко мјесто отворено;
- одзив бирача, односно број потписа на изводу из Централног бирачког списка, у 11.00, 15.00 и 19.00 часова. Централна изборна комисија БиХ може одредити друго вријеме за унос;
- чињеницу да је бирачко мјесто затворено;
- све податке с Обрасца бројног стања;
- изборне резултате за сваки ниво власти за који се спроводе избори;
- врше контролу унијетих изборних резултата.

(5) Референт је обавезан присуствовати обуци организираној од стране изборне комисије према посебном плану и програму који усвоји Централна изборна комисија БиХ. За свој рад одговора изборној комисији и има право на накнаду чију висину одређује изборна комисија у рјешењу о именовању.

Члан 119 **(Супервизори изборних резултата)**

(1) Изборна комисија обавезна је да најкасније 15 дана прије дана одржавања избора донесе рјешење којим ће именовати супервизора изборних резултата (у даљем тексту: супервизор). Супервизор је особа која познаје рад на рачунару и која је по могућности већ обављала послове супервизора изборних резултата.

(2) Супервизор ће у апликацији из члана 122 став (1) овог Правилника:

- контролисати да сви подаци за свако бирачко мјесто буду унесени од стране референата за унос;
- кориговати оне податке у апликацији за које се утврди да су референти за унос унијели погрешне податке.

(3) Супервизор је обавезан присуствовати обуци организираној од стране изборне комисије према посебном плану и програму који доноси Централна изборна комисија БиХ. Супервизори за свој рад одговора изборној комисији и има право на накнаду чију висину одређује изборна комисија у рјешењу о именовању.

Члан 120 **(Контролори изборних резултата)**

(1) Изборна комисија обавезна је да даном расписивања избора од стране Централне изборне комисије БиХ, или због указане потребе ради попуњавања састава контролора, објави јавни оглас за пријаву кандидата за контролоре изборних резултата.

(2) Јавни оглас из става (1) овог члана садржи:

- 1) број контролора изборних резултата који ће бити именовани, и то минимално:
 - два контролора изборних резултата за изборне комисије које имају мање од 50 бирачких мјеста,

- три контролора изборних резултата за бирачка мјеста која имају од 50 до 100 бирачких мјеста,
- четири контролора изборних резултата за бирачка мјеста која имају од 100 до 150 бирачких мјеста,
- пет контролора изборних резултата за бирачка мјеста која имају од 150 до 200 бирачких мјеста и
- шест контролора изборних резултата за бирачка мјеста која имају од 200 до 250 и више бирачких мјеста;

- 2) услов да је кандидат држављанин Босне и Херцеговине;
- 3) услов да кандидат треба имати најмање средњу стручну спрему;
- 4) услов да кандидат треба имати активно знање рада на рачунару;
- 5) услов да кандидат треба имати изборно искуство, рад на пословима контролора изборних резултата, рад на пословима супервизора изборних резултата, рад на пословима уноса изборних резултата и рад у бирачком одбору као предсједник или члан бирачког одбора;
- 6) вријеме од пет година на које ће бити именован контролор изборних резултата;
- 7) рок од 15 дана од дана објављивања јавног огласа у коме кандидати требају предати своје пријаве.

(3) Након истека рока за објављивање јавног огласа, изборна комисија провешће поступак интервјуа са свим пријављеним кандидатима за контролоре и именовати контролора у складу са ставом (2) алинеја 1) овог члана. Рјешење о именовању контролора изборних резултата одмах се по доношењу доставља Централној изборној комисији БиХ.

(4) Уколико на јавни оглас из става (1) овог члана не буде довољно пријављених кандидата, изборна комисија именује контролоре изборних резултата из реда упосленика града/општине, односно других лица која испуњавају услове предвиђене јавним огласом.

(5) Контролор изборних резултата се именује на пет година. Мандат контролору изборних резултата престаје и прије истека рока од пет година уколико контролор да оставку, умре, буде разријешен од стране изборне комисије због неиспуњења обавеза или изречене административне мјере од Централне изборне комисија БиХ. У случају престанка мандата, изборна комисија именује новог контролора на основу процедуре прописане у ставовима (1), (2) и (3) овог члана.

(6) Контролор изборних резултата обавља сљедеће послове:

- обучава супервизора изборних резултата и референте за унос изборних резултата;
- врши корекције у апликацији за унос изборних резултата математичких неправилности у статистичким подацима на свим бирачким мјестима на којима нису испоштоване све прописане математичке радње, и то:
 - а) врши поређење броја потписа и броја гласачких листића у гласачкој кутији те коригује у тесту тачности уколико није исправно утврђено у тесту тачности; исто тако мијења уписани број потписа уколико је бирачки одбор умјесто броја потписа навео податак броја имена на изводу из Централног бирачког списка;
 - б) коригује збир броја неважећих неозначених и неважећих осталих гласачких листића уколико није тачно извршен;

- ц) коригује укупан број важећих гласачких листића уколико није исправан и не представља суму свих гласова по кандидатима за већински глас или суму гласова по политичким партијама за систем пропорционалне заступљеност;
- д) коригује збир укупног броја неважећих гласачких листића и укупног броја важећих гласачких листића уколико није исправно утврђен;
- е) коригује у тесту тачности поређење укупног броја гласачких листића у гласачкој кутији и збира укупног броја неважећих гласачких листића и укупног броја важећих гласачких листића уколико није исправно утврђено.

(7) Централна изборна комисија БиХ најкасније 15 дана прије дана одржавања избора именује главног контролора изборних резултата, два замјеника главног контролора и три контролора изборних резултата из реда запослених у Секретаријату Централне изборне комисије БиХ.

(8) Контролори из става (7) овог члана обављају следеће активности:

- врше поређење броја потписа из одзива, с обрасца бројног стања и с образаца за збирне резултате за сва бирачка мјеста;
- врше поређење броја запримљених и броја неискоришћених гласачких листића за сваки изборни ниво;
- врше корекције у апликацији по процедури описаној у ставу (6) од тачке а) до тачке е) овог члана за сва бирачка мјеста на којима контролори изборних резултата изборне комисије не изврше корекције;
- врше контролу изборних резултата унесених у Главном центру за бројање по процедури описаној у ставу (6) од тачке а) до тачке е) овог члана;
- провјеравају основаност приговора, жалби и захтјева за поновно бројање гласачких листића;
- припремају извјештај Централној изборној комисији БиХ о свим уоченим неправилностима с приједлогом мјера за исправљање неправилности.

(9) Контролори изборних резултата из става (7) овог члана директно су одговорни Централној изборној комисији БиХ.

Члан 121

(Подношење приговора и жалбе)

(1) На одлуку изборне комисије о именовању или разрјешењу контролора може се уложити приговор изборној комисији најкасније у року од 72 часа од пријема одлуке.

(2) На одлуку изборне комисије којом је одлучено о приговору може се уложити жалба Централној изборној комисији БиХ у року од 72 часа од пријема првостепене одлуке.

(3) Одлука Централне изборне комисије БиХ је правоснажна и против ње се не може уложити жалба.

Одјељак Б. УНОС РЕЗУЛТАТА

Члан 122

(Први прелиминарни, незванични и некомплетни резултати избора)

(1) Изборна комисија обавезна је у ЈИИС апликацију унијети са зелених копија утврђене изборне резултате са свих редовних бирачких мјеста за ниво власти из члана 89 став (1) тачка а) алинеја 1) или тачка б) алинеја 1), најкасније до 22.00 часа. За остале нивое власти из члана 89 став (1) тачка а) алинеја 2) или тачка б) алинеја 2) овог Правилника изборна комисија утврђене изборне резултате са зелених копија достављених с редовних бирачких мјеста уноси у ЈИИС апликацију интензивно до 24.00 часа.

(2) Изборна комисија изборне резултате из става (1) овог члана од бирачког одбора, поред зелених копија, може да преузме и путем слика образаца послатих путем погодне апликације, путем ишчитавања изборних резултата председника бирачког одбора овлашћеном лицу у сједишту изборне комисије или на други погодан начин. Уколико изборна комисија унесе изборне резултате на неки од начина прописан у овом ставу, обавезна је да провери унос изборних резултата када добије зелене копије с изборним резултатима.

(3) За процес из става (1) овог члана изборна комисија може ангажовати и овластити координаторе који ће с редовних бирачких мјеста преузети зелене копије образаца с изборним резултатима и усликати оригинал образац те ангажовати и овластити особље које ће вршити унос резултата избора, о чему доноси посебно рјешење.

(4) Након завршеног поступка по процедури из става (2) овог члана, контролор изборних резултата изборне комисије врши контролу изборних резултата прописану у члану 120 овог Правилника.

(5) На основу поступка утврђеног у ставовима (1) и (2) овог члана, Централна изборна комисија БиХ, у складу с чланом 5.29а Изборног закона БиХ, објављује прве непотпуне прелиминарне резултате с редовних бирачких мјеста најкасније до 24.00 часа на дан избора.

(6) Изборна комисија одговорна је за тачност извјештаја које доставља Централној изборној комисији БиХ.

Члан 123

(Други прелиминарни, незванични и некомплетни резултати избора)

Изборна комисија, по истом поступку из члана 122 овог Правилника, наставља да сукцесивно уноси изборне резултате у ЈИИС апликацију са зелених копија за ниво власти из члана 91 став (1) тачка а) алинеја 3), а најкасније до 17.00 часова наредног дана од дана одржавања општих избора.

Члан 124

(Обједињени изборни резултати)

(1) Након што од бирачких одбора преузме сву документацију и материјале за изборе, изборна комисија утврђује обједињене изборне резултате гласања које је спроведено у тој основној изборној јединици за све нивое власти те о томе сачињава записник који се подноси Централној изборној комисији БиХ у року од 24 часа након затварања бирачких мјеста, а најкасније до 19.00 часова наредног дана од дана одржавања избора.

(2) Изборна комисија обједињује и објављује изборне резултате из става (1) овог члана само за редовна бирачка мјеста на којима су изборни резултати математички тачни.

(3) Централна изборна комисија БиХ објављује изборне резултате са свих редовних бирачких мјеста након што Главни центар за бројање поново преброји гласачке листиће с оних бирачких мјеста на којима изборни резултати нису били математички тачни, за све основне изборне јединице.

Одјељак Ц. УТВРЂИВАЊЕ ИЗБОРНИХ РЕЗУЛТАТА – члан 5.29 закона БиХ

Члан 125 (Утврђивање изборних резултата)

Централна изборна комисија БиХ утврђује и објављује изборне резултате након обједињавања резултата гласања с редовних бирачких мјеста и резултата добијених пребројавањем гласова у Главном центру за бројање, и то: гласова из мобилних тимова, одсуства, бирачких мјеста за гласање непотврђеним ковертираним гласачким листићем, гласови пристигли путем поште и из ДКП-а БиХ, најкасније 20 дана након одржавања избора.

Члан 126 (Увид у утврђене и објављене изборне резултате)

Централна изборна комисија БиХ одмах по доношењу одлуке о објављивању изборних резултата детаљан табеларни приказ резултата гласања на нивоу бирачког мјеста по политичким субјектима и кандидатима ставља на располагање јавности путем интернет-странице Централне изборне комисије БиХ.

Одјељак Д. ПОТВРЂИВАЊЕ ИЗБОРНИХ РЕЗУЛТАТА

Члан 127 (Поновно бројање и потврђивање изборних резултата – члан 5.32 Изборног закона БиХ)

(1) Централна изборна комисија БиХ након завршетка поновног бројања гласачких листића и истека рока за подношење жалбе, односно након правоснажности одлука, а најкасније 30 дана од дана одржавања избора, потврђује изборне резултате.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, Централна изборна комисија БиХ потврдиће изборне резултате најкасније 45 дана од дана одржавања избора у случају:

- а) ако је процес поновног бројања гласачких листића по захтјевима или по службеној дужности у Главном центру за бројање био таквог обима да уз све расположиве капацитете није могуће завршити потврђивање резултата у року од 30 дана од дана одржавања избора,
- б) ако процес заштите изборног права није могуће завршити у року од 30 дана,
- ц) ако је Централна изборна комисија БиХ поништила или одгодила изборе на одређеним бирачким мјестима и
- д) изузетно, и у другим оправданим случајевима када је нужно продужити рок од 30 дана од дана одржавања избора.

(3) Централна изборна комисија БиХ потврђене изборне резултате с расподијељеним мандатима и именима кандидата унутар тих политичких субјеката објављује у службеним гласилима, интернет-страници Централне изборне комисије БиХ и средствима јавног информирања.

ДИО ЧЕТВРТИ – ПРИЈЕВРЕМЕНИ, ПОНОВНИ И ОДГОЂЕНИ ИЗБОРИ

ПОГЛАВЉЕ I. ПРИЈЕВРЕМЕНИ ИЗБОРИ – члан 14.3 став (1) Изборног закона БиХ

Члан 128

(Примјена)

Пријевремени избори за органе власти у Босни и Херцеговини спроводе се у складу с Изборним законом БиХ и одредбама овог Правилника које се односе на процедуре спровођења Општих избора.

Члан 129 (Рокови изборних активности)

Рокове изборних активности за пријевремене изборе утврђује Централна изборна комисија БиХ посебним Упутством о роковима изборних активности за одржавање пријевремених избора.

Члан 130 (Пријава политичких партија и независних кандидата који су учествовали на редовним изборима)

(1) Политичке партије и независни кандидати који су били овјерени за учешће на посљедњим редовним изборима нису обавезни поново подносити цјелокупну потребну документацију за овјеру учешћа на пријевременим изборима, већ се пријава с документацијом која је поднесена за редовне изборе прихвата уз подношење новог попуњеног обрасца њихове пријаве.

(2) Политичке партије и независни кандидати који су овјерени на посљедњим редовним изборима за општинског начелника нису у обавези прикупити потписе подршке нити извршити уплату таксе за учешће на пријевременим изборима.

(3) Политичке партије које нису биле овјерене за учешће на посљедњим редовним изборима за општинског начелника, а биле су овјерене за општинско/градско вијеће, нису у обавези прикупити потписе подршке, али су обавезне извршити уплату таксе за учешће на пријевременим изборима.

Члан 131 (Пријава коалиција које су учествовале на редовним изборима)

Коалиције које су овјерене на посљедњим редовним изборима за градоначелника, односно начелника нису обавезне вршити додатну пријаву него потврдити ранију пријаву подношењем новог попуњеног обрасца пријаве.

Члан 132 (Пријава политичких партија и независних кандидата који нису учествовали на редовним изборима)

(1) Политичка партија, независни кандидат, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат за избор припадника националних мањина (у даљем тексту: политички субјект) који нису учествовали на посљедњим редовним изборима, уз пријаву учешћа на пријевременим изборима, поред потписа подршке из члана 4.4 Изборног закона БиХ, подносе сљедећу документацију:

- а) Рјешење о упису у регистар код надлежног органа; уколико је рјешење старије од 60 дана, достављају и извод из судског регистра који није старији од 60 дана, у складу с чланом 4.3 Изборног закона БиХ (подносе само политичке партије);
- б) изјаву прописану члановима 1.6 и 1.13 Изборног закона БиХ, потписану од стране

предсједника политичког субјекта чија вјеродостојност потписа је потврђена овјером надлежног органа. Ова изјава може да буде потписана од стране предсједника политичког субјекта и у сједишту Централне изборне комисије БиХ, у присуству овлашћеног службеног лица Централне изборне комисије БиХ. Приликом потписивања изјаве у сједишту Централне изборне комисије БиХ, овлашћено службено лице Централне изборне комисије БиХ утврђује идентитет предсједника политичког субјекта на основу важећег личног документа из члана 5.12 став (4) Изборног закона БиХ;

- ц) доказ о уплаћеном новчаном износу таксе за овјеру;
- д) финансијски извјештај који обухвата период од три (3) мјесеца прије подношења пријаве, у складу с чланом 15.1а Изборног закона БиХ;
- е) овјерену изјаву да нема неизмирених обавеза по основу правоснажних и извршних одлука о изреченим новчаним казнама које је изрекла Централна изборна комисија БиХ, осим у случају да се плаћање казне врши у ратама, у складу с Одлуком Централне изборне комисије БиХ;
- ф) број рачуна за финансирање изборне кампање, у складу с чланом 15.1б Изборног закона БиХ;
- г) извјештај о промету посебног рачуна за финансирање трошкова изборне кампање, у складу с чланом 15.1д став (1) Изборног закона БиХ и
- х) акт о одређивању овлашћеног представника коалиције/листе независних кандидата, потписан од стране свих предсједника политичких партија чланица коалиције/свих независних кандидата (подносе коалиције и листе независних кандидата).

(2) Пријавни образац са свим прилозима утврђеним у ставу (1) овог члана политички субјект дужан је у електронском облику доставити путем *онлине* портал “е-Избори” на начин утврђен Упутством о поступку достављања, пријема, обраде и архивирања пријава политичког субјекта електронским путем.

(3) Оригиналну документацију из става (1) овог члана политички субјект дужан је да достави лично у Централну изборну комисију БиХ до рока утврђеног за подношење пријаве.

Члан 133

(Бирачи уписани у Централни бирачки списак)

(1) Сви бирачи који су уписани у Централни бирачки списак могу гласати на пријевременим изборима.

(2) Централна изборна комисија БиХ ће образац пријаве за гласање путем поште за нове регистранте објавити на званичној интернет-страници Централне изборне комисије БиХ и доставити их свим ДКП-има БиХ у иностранству.

(3) Бирач који има статус расељеног лица остаје изражена бирачка опција коју је имао на задњим спроведеним редовним изборима.

Члан 134

(Обавјештење бирачима)

Изборна комисија која спроводи пријевремене изборе обавезна је прослиједити изборним комисијама на чијем подручју се налазе бирачи који су уписани у извод из Централног бирачког списка за расељена лица Босне и Херцеговине списак расељених лица с податком гдје и на којем бирачком мјесту могу остварити своје бирачко право. Изборна комисија на чијем подручју се налазе расељена лица дужна је да на пригодан начин и благовремено обавијести та лица гдје и на који начин ће гласати.

Члан 135
(Гласање и бројање гласачких листића)

- (1) Бирачи код спровођења пријевремених избора гласају у складу с члановима 23 и 80 овог Правилника.
- (2) Након затварања бирачког мјеста, бирачки одбор поступа у складу с члановима 28, 31, 88 и 90 овог Правилника.

Члан 136
(Главни центар за бројање)

Централна изборна комисија БиХ може посебном одлуком да формира Главни центар за бројање за сваке пријевремене изборе. Истом одлуком се утврђују послови који се обављају у Главном центру за бројање, локација на којој се успоставља Главни центар за бројање и одређује се временски период у којем ће радити Главни центар за бројање и друга питања битна за функционисање рада Главног центра за бројање.

ПОГЛАВЉЕ II. ПОНИШТЕЊЕ ИЗБОРА – члан 2.10 Изборног закона БиХ

Члан 137
(Поништење избора)

- (1) Централна изборна комисија БиХ поништиће изборе у изборној јединици или на неком бирачком мјесту уколико установи да је за вријеме гласања, ручног бројања и/или електронског бројања гласачких листића дошло до неправилности које могу утицати на расподјелу мандата или на коначно позиционирање кандидата на кандидатској листи или које на други начин могу утицати на резултате избора.
- (2) Централна изборна комисија БиХ поништиће изборе и када није могуће утврдити резултат избора ни у поступку поновног контролног бројања.

ПОГЛАВЉЕ III. ПОНОВНИ ИЗБОРИ БиХ И ОДГОЂЕНИ ИЗБОРИ – чланови 14.1 и 14.2 Изборног закона БиХ

Члан 138
(Поновни избори)

- (1) Уколико Централна изборна комисија БиХ установи да је за вријеме гласања или бројања гласачких листића дошло до неправилности из члана 136 овог Правилника и поништи изборе у изборној јединици или на неком бирачком мјесту, спроводе се поновни избори.
- (2) Поновни избори спроводе се на основу истих кандидатских листи и истих извода из Централног бирачког списка који су коришћени на поништеним изборима.
- (3) Централна изборна комисија БиХ одређује дан одржавања поновних избора, а најкасније 15 дана од дана правоснажности одлуке Централне изборне комисије БиХ о поништењу избора.
- (4) Поновни избори спроводе се на истој локацији бирачког мјеста и по процедури прописаној овим Правилником.

Члан 139
(Одгођени избори)

- (1) Уколико у некој изборној јединици или бирачком мјесту гласање није обављено оног дана који је утврђен за гласање, спроводе се одгођени избори.
- (2) На основу чињеница које указују да изборе није могуће спровести у складу с одредбама Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ доноси одлуку о одгађању избора на одређеном бирачком мјесту или у изборној јединици, а најкасније 30 дана од дана који је одређен за гласање на редовним изборима.
- (3) Одгођене изборе расписује Централна изборна комисија БиХ.
- (4) Одгођени избори у правилу се спроводе у року од седам дана, а најкасније 30 дана од дана који је одређен за гласање на редовним изборима.
- (5) Одгођени избори се спроводе по процедури прописаној дијелом овог Правилника, чију примјену Централна изборна комисија БиХ утврђује посебним актом.

ДИО ПЕТИ – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 140 (Обрасци)

Саставни дио овог Правилника су обрасци:

- 1) Књига схематских приказа начина паковања изборног материјала (ФБиХ, РС и БД БиХ);
- 2) Схематски прикази начина паковања изборног материјала за бирачко мјесто за гласање непотврђеним гласачким листићем, гласање у одсуству и путем мобилног тима;
- 3) СИТ Записник о раду бирачког одбора – ЗАРБО;
- 4) СИТ Образац за збирне резултате ЗР – већински глас (за бирачко мјесто, Главни центар за бројање и изборну комисију);
- 5) СИТ Образац за збирне резултате ЗР – пропорционална заступљеност (за бирачко мјесто, Главни центар за бројање и изборну комисију);
- 6) Помоћни образац за бројање;
- 7) СИТ Обрасци изгледа коверти за непотврђене ковертиране гласачке листиће и за мобилне тимове;
- 8) СИТ Примопредајни обрасци ПО1 и ПО2;
- 9) СИТ Наљепница за неискоришћене и пребројане гласачке листиће;
- 10) СИТ Записник ОИК-ЦИК БиХ 1 и СИТ Записник ОИК-ЦИК БиХ 2;
- 11) СИТ Образац Записник ИК-ДОБАВЉАЧ;
- 12) СИТ Образац за бројно стање БСО – бирачко мјесто за гласање у одсуству (који се користи и у ДКП-има БиХ);
- 13) СИТ Образац за бројно стање БСН – бирачко мјесто за гласање непотврђеним гласачким листићима;
- 14) СИТ Образац за бројно стање БСМ – мобилни тим;
- 15) Извјештај о отварању БМ;
- 16) Извјештај о одзиву БМ;
- 17) Потврда о верификацији бирача;
- 18) Информација о вишеструком покушају верификације;
- 19) Информација о бирачком мјесту;
- 20) Коначни извјештај о одзиву БМ;
- 21) Извјештај о покушају злоупотребе;
- 22) ПДЛ Потврда о верификацији бирача;

- 23) Записник о примопредаји непребројаних гласачких листића и бирачких спискова 2026. године – ЗПНГЛ;
24) Помоћ другог лица – ПДЛ.

Члан 141
(Обавезе учесника у изборном процесу)

Сви учесници у изборном процесу ће активности прописане овим Правилником спроводити по препорукама и мјерама које су прописали надлежни органи у Босни и Херцеговини за вријеме трајања стања природне непогоде и друге несреће, односно ванредне ситуације.

Члан 142
(Примјена)

Централна изборна комисија БиХ ће посебним актом прописати који дио овог Правилника ће се примјењивати приликом спровођења Општих избора 2026. године.

Члан 143
(Употреба израза у мушком и женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у овом Правилнику наведене у једном роду, без дискриминације се односе и на мушки и на женски род.

Члан 144
(Престанак примјене)

Даном ступања на снагу овог Правилника престаје да важи Правилник о спровођењу избора у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 31/24 и 43/24).

Члан 145
(Прописи обухваћени овим Правилником)

Овај Правилник обухвата Правилник о спровођењу Општих избора 2026. године у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 31/26) и Правилник о измјенама и допунама Правилника о спровођењу Општих избора 2026. године у Босни и Херцеговини (број: 05-1-02-2-743- /26 од 07. 2026. године).

Члан 146
(Објављивање)

Овај Правилник биће објављен у “Службеном гласнику БиХ”, “Службеним новинама ФБиХ”, “Службеном гласнику РС”, “Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ” и на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број: 05-1-02-2-743-3/26
Сарајево, 23. 07. 2026. године

